1.

TRACTATUS
DE ORIGINE, DIGNITATE ET POTESTATE DUCUM ITALIAE,

QUIBUS REGALIA, IURAque Imperij competunt.

LUDOVICI RODOLFINI de Sabloneta, I. V. D.

IN QUO PRINCIPALITER TRACTATUR, AN ipsis Ducibus conveniat nomen, vel titulus SERENISSIMI.

CUM SUMMARIO ET INDICE.

Ad Exemplar Derthonæ, apud Bartholomæum Bullam A. C. 16. Superiorum permissu editum; diligenter recusum:

CURANTE

CHRISTOPHORO BESOLDO I. C.

Bibl. secr. ex leg.

Coll. Rom. S. I. Card. Pallav.

ARGENTINAE,
Impensis Heredum LAZARI ZETZNERI.

Anno M. DC. XXIV.

SERENISSIMO

RANVTIO FARNESIO, PARMÆ ET PLACENTIAE DVCI IIII. &c.

EQVITI VELLERIS AVREI, Sanctæque Romanæ Ecclesiæ Vexillifero perpetuo.

Ludovicus Rodolfinus I. V. D. N. S. P. & perpetuam felicitatem.

VONIAM res est operosa, & difficilis ars imperandi: nec eam bene, beateq; potest Princeps tractare sine sapientiæ lumine, aut numine potiùs: in animum mihi induxi Ducū eorum originem, & dignitatem, qui Italiam summâ suâ illustrant virtute, juris bilance modò perpendere, & examinare. Etenim nihil est in iure, quod in Principis quasi non delitescat nomine: cùm personam induat iuris, & iustitiæ. Nam quòd ius imperat honesta: vetat contraria: permittit tolerabilia, atque ab improbitate mortales arcet supplicio, & ad virtutem excitat præmio, id omne Princeps non solùm cum iure habet commune: sed etiam ius vincit æquitate. Iure igitur Principis nomen ortum traxit à capite. Nam sicuti caput corpori sensus omnes ministrat: eiusq; sordes sic abstergit, ut per oculos cholera: per aures atra bilis: pituita per nares: per os deniq; purgetur sanguis: ita Princeps cùm caput sit populi, populúsq; corpus Principis, eam usque adeo, tundit incudem, ut nunquam, quod turpe est, admittat in populo, & semper ingerat quod honestum, præclarumq; est. Cuius ex officii splendore, & summâ virtutum omnium serenitate præstantissimi quiq; Italiæ Duces, qui regalia, iuráq; Imperii habent, Serenissimi nomen sortiti sunt. Verùm quando nonnullos hic pungit scrupulos, & in controversiam trahi solet, sint necne hoc agnomine decorandi, statui pro viribus nodum solvere quæstionis. Nomina non solùm dignitates declarant officiorum: sed etiam animorum denotant affectiones. Itaq; Græcorum Heroës gloriosis utendo nominibus, consueverūt omnia gloriæ splendore illuminare. Diomedes quippe Rex AEtoliæ propter

nominis sui gloriam tanto virtutis exarsit amore, támque fortis evasit, ut etiam Martem in bello Trojano vulnerârit. Sed quid ego hæc de Græcis? Romani cùm nihil ducerent esse gloriosius disciplinâ militari, religione, & re agrariâ, semper ferè nomina sua mutuati sunt trium harum virtutum ex aliqua. Hinc Numa Pompilius à numine: Hortensius ab hortandis militibus: Fabij à fabis, & Lentuli à lentibus serendis sunt nominati: quorum virtutes simul omnes in uno Serenitatis nomine delitescunt, quæ cùm dicatur à Serendo, iccircò Summi Italiæ Duces, Serenissimi sunt vocati, quòd nihil sit neque in religione, cujus sanctimoniam: neque in re militari, cuius virtutem: neque in agrorum culturâ, cuius utilitatem non consueverint inter mortales serere. Quæ omnia unus instar omnium ita, RANVTI DVX, *præstas, ut non tam videaris regere, quàm quomodo sit regendum, aliis non atramento: sed vita exemplo præscribere. Quare te Duce, tanquam optimo Reipublicæ Medico, nullus metuendus est Imperii morbus: non improborum iniuria: non rerum inopia: non denique hostium vis, aut dolus. Hæc enim omnia, si antiquitati credimus, penes unum tantùm sunt Principem, qui sit imperandi gnarus. Nam cur aut Vlysses Irum, quo nemo unquàm fuit inops magis: aut Hercules Linum interemit Magistrum? Quia, si bene attendimus, est Principis, rerum in Imperio abundare copiâ: non egere disciplinâ, & consilio. Cùm igitur in tuo Imperio serena, & tranquilla sint omnia, non solùm debeo, sed etiam cogor Tractatum hunc tuo nomini nuncupare, qui annis præteritis tibi destinatus est, ídque ob privata tua erga me merita, quæ semper mihi hærent infixa in animo. Nam cum in Bononiensi Rota Tribunali sedem, quæ tunc temporis deserta erat, & vacua, affectarem, tu, ut compos fierem voti, uni tuo à secretis hoc negotii dedisti, ut ad hanc rem aculeatas pro me scriberet binas literas. Verùm id meâ culpâ serius. Nam res jam propter competitorum multitudinem, aliò pro Summorum Principum voto cesserat. Quorsum hæc? ut omnes intelligant, quando beneficium non ex effectu, sed ex affectu penditur, tantum me Serenissimæ tuæ Altitudini debere, quantum ij debent, qui abs te summâ dignitate aucti sunt, & cumulati. Quare, & si literas eas malui penes Secretarium tuum remanere, quàm frustra à Secretario capere: eas tamen tuæ Altitudini gratias egi, quibus intelligeret, nihil mihi potius esse, quàm in eius are vitam & agere, & deponere: statuíque jam præsentem Tractatum, tanquam hujus meæ erga te voluntatis obsidem in omnium conspectum, & oculos emittere. Hæc enim postulant multò majora tua erga omnes merita, quibus minimè soleo mirari. Nam ita naturâ es instructus, eâ arte educatus, ut nemo non hilaris à te abeat: malísq; semper aliis prodesse, quàm præesse: quo fit, ut summæ tuæ dignitati ad gloriam magnus cumulus accedat. Nec enim aliâ de causâ preces, puto,*

apud

apud Orpheum nata censentur ex Iovis semine, nisi ut admoneantur Principes omnes, praclarius esse beneficia inter mortales pramio compensare, quàm maleficia expiare supplicio: utrunq; tamen est in Imperio cedro dignum. Quorum alterum habes ab Atavo PAULO III. *qui Cœli & terra regiones omnes suâ implevit beneficentiâ: alterum ab* ALEXANDRO *Patre, qui Religionem ex Hareticorum flammis ereptam Ecclesia Romana restituit. Quare cùm in te uno alter togato: alter armato jure reviviscat, quid est aut in pramio virtutis, quod à te non sit expectandum: aut in criminis supplicio, quod non sit metuendum? Nou curas in rerum discrimine vitam, sed justitiam: non fortuna caduca opes, sed Dei immortalis opem. Nam cùm ageretur nuper de incolumitate Religionis, résque esset in summâ periculi flammâ, quo studio, quâ industriâ, quo Marte Iuliam Casaream ut expugnares, armatâ classe instructus rei bellica summã tuis humeris suscepisti? Difficile est, quod res est dicere, tacere turpe: honestum à me, qui balbus sum, tantùm attingere. Non exigua in belli incendio ars est deliberandi: magna audendi. Etenim ubi audet temerarius, ibi timet qui fortis est: ubiq; timidus perhorrescit, ibi effertur audacia fortis. Omnia enim audere in bello, est insania: nihil audere, desperationis: audere verò, ubi est timendum, temeritatis: timere, ubi est audendũ, fracti, & remissi animi. Horum omnium ars & scientia quia in summâ tua fortitudine est posita, ex turbulentis, & obscuris, omnia à te tranquilla statim redduntur & serena. Hoc quicquid est, cùm sis Serenissimus, non dubito, quin serenâ fronte oblata etiam minima sis accepturus. Solùm te humiliter obsecro, ut non ex ipsius opusculi merito, sed ex humanitate tuâ, & ex meâ erga te promptissimâ voluntate in fidem tuam me conservare digneris. Vale.*

LVDOVICVS RODOLFINVS J. U. D.

LECTORI.

IN publicum exhibeo (candide lector) Tractatum hunc, ſpero tamen, te propediem viſurum alia magis exercitata, quæ in Prætorijs muneribus verſatus per tria Luſtra collegi, & editioni Venetijs à ſuperioribus ſunt adſcripta, præſertim librum unum quæſtionum, nonnullas concluſiones, Tractatum unum de plenitudine poteſtatis, alterum de brachio ſeculari, & eccleſiaſtico viciſſim implorando: deinde aliũ, quibus modis ordinarius efficiatur Delegatus, ex quibus facilè colliges, me nihil magis, quàm publicam utilitatem anhelare: nihilque ardentiori me animo, quàm jus, & iuſtitiam ſequi. Interim te admonitum volo, ne ex ordine literæ, aut ſcripturæ ſumas argumentum, me aliqua in parte innuere voluiſſe, quis Ducum aut Principum maiore præcedens excellentiâ aliis præferendus ſit, cùm eos præpoſuerim, qui priùs in mentem caſu magis, & fortuitò quàm conſultò venerint. Vale.

TRACTATVS
DE
ORIGINE, DIGNITATE, ET POTESTATE DVCVM ITALIÆ, QVIBVS REGALIA IURAQUE IMPERII COMPETUNT.

LVDOVICI RODOLFINI DE Sabloneta, Iuris Vtriusque Doct.

SVMMARIVM.

1 *Opposita iuxta se posita magis elucescunt.*
2 *Solus Imperator dicitur Serenissimus, & Augusta Serenissima, & Reges, qui superiorem non recognoscunt. Serenissimi dicuntur.*
Rex Franciæ, & Rex Hispaniæ sunt Serenis. ibi.
3 *Omnes dignitates, & tituli, vel præeminentiæ procedunt à summo Pontifice, & ab Imperatore.*
4 *Origo Ducalis dignitatis tenuis, & humilis fuit.*
5 *Dux quis diceretur apud Romanos.*
6 *Ducalis dignitas à quibus habuerit originem in Italiâ.*
7 *Duces an fuerint spectabiles, vel Illustres?*
8 *Lex quod non dicit, nec nos dicere debemus.*
9 *Novitates sunt à lege damnatæ, intellige, ut sub nu. 350. vers. nec obstat.*
10 *Iesus Christus Dominus noster, quandoque Dux, quandoque Rex appellatus fuit.*
11 *Saul primus Rex Israel appellatus fuit Dux.*
12 *Regio Burgundiæ olim erat Regnum, deinde fuit Ducatus.*
13 *In dignitatibus non fit descensus, & non promovetur quis de maiori ad minus.*
14 *Titulus Maiestatis convenit soli Imperatori, & Regibus, vide nu. 18. 28. nu. 29. & nu. 38.*
15 *Reges ab initio maiorem potestatem habuerunt, quã Imperatores.*
16 *Lege Regiâ translata est potestas in Imperatorem.*

17 *Plus juris habet Rex in Regno, quàm Imperator in Imperio. Imperium est ex electione. ibi.*

18 *Titulus Majestatis convenit Ducibus Regalibus Italiæ in suis Dominiis. vide nu. 28. 29. 38. & nu. 50.*

19 *Majestas dicitur status major, vel major potestas.*

20 *Marchio olim Ferrariæ habebat Majestatem.*

21 *Crimen læsæ Majestatis committitur contra Marchiones.*

22 *Duces sunt majores Marchionibus, quicquid alii dixerint.*

23 *Menoch. & Chassan. in errore lapsi sunt.*

24 *Duces præcedere debent Marchiones.*

25 *Duces habent sub se Marchiones.*

26 *Corona Ducis est magis rotunda cum gemmis, & lapidibus pretiosis; Corona autem, seu potiùs circulus Marchionis est absq; tantâ rotunditate, & sine gemmis & lapidibus pretiosis.*

27 *Ex qualitate ornamentorum dignoscitur maioritas dignitatis.*

28 *Duces non habent Majestatem. vide nu. 18. 29. 38. & nu. 50.*

29 *Non est æqualis, seu tanta Majestas in Ducibus Italiæ, vel aliis Dominis superiorem recognoscentibus, quanta est in Imperatore.*

30 *Splendor stellarum, non æquè lucet, sicut splendor Solis.*

31 *Coquus, & Barbitonsor Ducum non sunt Nobiles, sicut sunt Coquus, & Barbitonsor Imperatoris. vide nu. 68. & nu. 69.*

32 *Coquus apud Antiquos vilissimum mancipium fuit, & æstimatione, & usu, licet ex vili ministerio posteà Romæ ars haberi cœpta fuerit.*

33 *Crimen læsæ Majestatis non committitur propriè adversus Duces Italiæ. seu alios Dominos superiorem recognoscentes. sed largè, & impropriè, secundum quosdam. Contrarium nu. 37.*

34 *Crimen læsæ Maiestatis propriè committitur tantùm contra Imperatorem, vel Rempublicam Romanam, vel contra quemcunque Principem, superiorem non recognoscentem.*

35 *l. quisquis. C. ad leg. Iul. Maiest. non habet locum contra filios, nisi quando crimen committitur contra Cæsarem, vel Rempublicam Romanam: non autem, quando committitur contra Duces, & Principes superiorem recognoscentes. vide nu. 50.*

36. 37 *Memoria defuncti damnari potest solùm quando crimen committitur contra Imperatorem, vel Rempubl. Romanam: secus quãdo committitur contra Principes, vel Civitates inferiores. vide nu. 50.*

38 *Duces Regales Italiæ habent Majestatem. vide nu. 18. 28. 29. & nu. 50.*

39 Majestas nihil aliud importat, nisi aeternitatem.
40 Imperator potest facere legem perpetuam.
41 Privilegia Ducum Italiae, qui sunt perpetuò investiti, & jure proprio perpetuam jurisdictionem, regalia, & jura Imperialia habent, sunt perpetua secundùm eorum naturam, nisi aliter dicatur, vel contrarium constet.
42 Confirmatio privilegiorũ à Ducibus, & Principibus concessorũ necessario nõ est facienda à successoribus ipsorum Ducum & Principũ.
43 Decreta, & Statuta Ducum, & Principum Italiae sunt aeterna, & perpetua, & dicuntur jus Civile, quicquid alii dixerint.
44 Ioan: Maria Riminaldus reprehenditur per Authorem, ex quo dicebat, proclamata Marchionum Mantuae non esse perpetua, sed finiri, & extingui per eorum mortem.
45 Successor si statim cùm succedit non revocat legem Praedecessorũ, videtur illam approbare cum sua determinatione.
46 Ioan. Bolognet. taxatur per Auctorem.
47 Becius reprehenditur ab Authore.
48 Verba debent intelligi in omni dispositione, ut aliquid operentur, & ne sint superflua.
49 Verba non dicuntur superflua, quando sunt prolata ad majorem declarationem, & tollendam dubitationem, quia tunc satis operari dicuntur.
50 l. quisquis. C. ad leg. Iul. Majest. habet locum contra filios delinquentis in Duces Regales Italiae, & memoria huiusmodi delinquentis damnari potest.
51 Leges, & iura loquentia de Imperatore locum habent in Ducibus & Principibus regalia, & iura Imperialia habentibus ex privilegio, vel ex consuetudine, cuius initii memoria non existit.
52 Sermones particulares sunt veriores, generales verò faciliores.
53 l. bene à Zenone C. de quadrie. praescript. habet locum in Ducibus Italiae regalia, & iura imperialia habentibus.
Rim. jun. fuit Praeceptor Authoris, ibi.
54 Clem. 1. de probat. procedit in Ducibus regalia, & jura imperialia habentibus.
55 Rex nullus reperitur, in quo tanta, seu aequalis sit Majestas, quanta est in Imperatore.
56 Crimen laesae Majestatis committitur contra Reges superiorem non recognoscentes.
57 Paucissimi sunt Reges, qui recognoscant superiorem.
58 Rex Franciae non recognoscit superiorem de iure, nec de facto, ex communi.

59 Rex Hispaniæ non recognoscit superiorem.
60 Rex Portugalliæ non recognoscit superiorem.
61 Rex Angliæ non habet superiorem.
62 Rex Siciliæ est liber, & Monarcha in Regno suo.
63 Rex Aragonum est exemptus ab Imperio.
64 Rex Navarriæ, Armeniæ, Vngariæ, & Cataloniæ non subsunt Imperio.
65 Rex Castellæ non subest Imperio.
66 Rex Legionis non est subditus Imperatori.
67 Duces, Marchiones, & Comites perpetuò investiti, habentésq; jura Imperialia, æquiparantur Regibus, & Imperatori.
68 Coquus, & Barbitonsor huiusmodi Ducum sunt nobiles.
69 Nobilitas tanta non est in Coquis & Barbitonsoribus dictorum Ducum, quanta est in illis Imperatoris.
70 Major est nobilitas, quæ provenit à majori, quàm quæ provenit à minori, ita ut nobilitatus à majori præferatur nobilitato ab inferiore, non obstante temporis anterioritate, & prærogativâ.
71 Dux Sabaudiæ recognoscit superiorem, contrarium nu. 83. Intellige ut nu. 114. 115. & nu. 116.
72 Dux Mediolani recognoscit superiorem. contrarium nu. 81. Intellige ut nu. 114. 115. & nu. 116.
73 Dux olim Ferrariæ recognoscebat superiorem contrarium nu. 78. Intellige ut nu. 114. 115. & nu. 116.
74 Dux Mantuæ recognoscit superiorem. contrarium nu. 80. Intellige ut nu. 114. 115. & nu. 116.
75 Dux Vrbini recognoscit superiorem Summum Pontificem. vide nu. 82. & intellige ut nu. 114. 115. & nu. 116.
76 Dux Parmæ recognoscit Ecclesiam in superiorem, vide nu. 77. & intellige ut nu. 114. 115. & nu. 116.
77 Magnus Dux Hetruriæ non recognoscit superiorem, ex quo non est feudatarius, sed liber, declara ut nu. 114. 115. & nu. 116.
78 Dux olim Ferrariæ non recognoscebat superiorem, declara ut nu. 114. 115. & nu. 116.
79 Dux Mutinæ non recognoscit superiorem, ex quo eidem suprema potestas data fuit à Federico tertio Imperatore, declara ut nu. 114. 115. & nu. 116.
80 Dux Mantuæ non habet superiorem, declara ut nu. 114. 115. & nu. 116.
81 Dux Mediolani non habet superiorem ex communi, declara ut nu. 114. 115. & nu. 116.

82 *Dux Vrbini est omninò liber in statu suo, declara ut nu.* 114. 115. *& nu.* 116.

83 *Dux Sabaudiæ non recognoscit superiorem, declara ut nu.* 114. 115. *&* 116.

84 *Dux Sabaudiæ se Dei gratiâ Ducem vocat ut ostendat, se non recognoscere superiorem, vide nu.* 88.

85 *Dux Burgundiæ se Dei gratiâ Ducem vocat, eò quòd non recognoscat superiorem, licet Chassan. dubitet, an recognoscat Regem Franciæ.*

86 *Rex Franciæ intitulatur Dei gratiâ Rex, quia non recognoscit superiorem nisi Deum, & ensem.*

87 *Dux Mantuæ, & Dux Mutinæ intitulantur Dei gratiâ Duces, quia superiorem non recognoscunt.*

88 *Dux Sabaudiæ intitulatur Dei gratiâ Dux, & ibi assertur ratio.*

89 *Duces, Comites, & Marchiones Castellæ recognoscunt superiorem.*

90 *Comites Palatini ab Imperatore creati non possunt legitimare in terris Imperii, de quibus aliquis Princeps cum omnimodâ potestate fuit perpetuò investitus sine licentiâ ipsius Principis.*

91 *Imperator, vel Comes Palatinus ab eo creatus non potest legitimare in Ducatu Mediolani, nec in Ducatu Montisferrati, quia Imperatoria potestas fuit translata in Duces.*

92 *Duces Mediolani, Mantuæ, & Ferrariæ fecerunt decreta, ut nemo posset impetrare privilegium ab Imperatore legitimandi in suis Dominiis, nec illo uti absq; licentiâ ipsorum Ducum.*

93 *Ratio quædam Curt. Iun. Barbat. Boss. Bursat. & Roland. à Valle improbata ab Auctore.*

94 *Intellectus ad constitutiones Mediolani sub tit. de legitim. lib.* 3.

95 *De his qui foris sunt, nihil ad nos.*

96 *Cessante ratione legis, cessare debet lex, vel dispositio legis.*

97 *Dominus directus non potest in terrâ Baronis sibi subjecti tutorem dare pupillo, nec alium actum iurisdictionalem exercere.*

98 *Imperator nihil potest in terris Ducatus Mediolani, nisi quatenus permittitur à Duce.*

99 *Imperator hodie in terris alienis pro nihilo reputatur.*

100 *Imperator non potest in Civitate Mantuæ uti clausulâ supremæ potestatis, vel auferre jus tertii, & ibi redditur ratio remissivè.*

101 *Delegatus Cæsareus non potest citare in terris Vasallorum, & Domini Gonzagæ non patiuntur hoc fieri in suis Dominiis.*

102 *Contrarium tenuerunt Boß. Nata Surd. & Aretin.*

103 *Sed Author ipsis respondet, & num. seqq.*

104 *Officialis Imperatoris, qui praeest uni Provinciae, potest citare homines existentes in qualibet Provincia Imperii secundum Bart.*

105 *Dictum Bartoli non servatur de consuetudine.*

106 *De consuetudine in Dominio Mediolani non servatur, quòd unus officialis citet directè in Iurisdictione alterius officialis ejusdem Dominii.*

107 *Fundamento sublato superaedificatum corruit.*

108 *Fundamento Doctoris sublato tollitur ejus opinio.*

109 *De consuetudine observatur, quòd Domini delegant causas suorum subditorum Iudicibus, non subditis in aliena Iurisdictione commorantibus, & nu. seq. vers. videmus quoq;.*

110 *Ducatus Parmae, & Placentiae subest Ecclesiae Romanae.*

111 *Civitas Lucae est libera ab Imperio, & jura Principis possidet.*

112 *Rudolphus Imperator concessit libertatem Lucensibus pretio duodecim millium Ducatorum.*

113 *Delinquens contra Rempublicam Lucensem non recognoscentem superiorem punitur poena damnationis memoriae.*

114 *Civitas Ianuae libera est ab Imperio, locumq; Principis tenet, nec superiorem recognoscit.*

115 *Illi Domini qui in suis Dominiis habent omnia jura Imperii, & omnia possunt, quae potest Imperator in suo Imperio, non dicuntur in eis superiorem recognoscere.*

116 *Superioritas illa; quam habet Papa, vel Imperator respectu solius Investiturae non nocet Ducibus, nec consideranda est respectu meri, & mixti Imperii, quod exercent in suos subditos, & eorum bona.*

117 *Civitas licet det aliquid Principi in signum superioritatis, puta pallium, ceram, vel aliud simile, non tamen dicitur subdita, sed libera.*

118 *Lex quisquis. C. ad leg. Iul. Majest. tanquam odiosissima, & poenalis, non est extendenda de persona ad personam.*

119 *Duces fuerunt positi in locum Imperatoris.*

120 *Subrogatum sapit naturam ejus, in cujus locum subrogatur cum qualitatibus, & privilegiis suis, etiam si subrogatum sit alterius naturae, quàm est illud, in cujus locum subrogatur, vel etiã si in aliquo discreparet.*

121 *Dispositio. l. benè à Zenone. C. de quadrien. praescript. est odiosa, & sapit iniquitatem, quia quis de facto, dominio rei suae privatur.*

122. Lex

122 *Lex quisquis. C. ad leg. Iul. Majest. respectu filiorum hodie de consuetudine non servatur.*
123 *Contrarium tenuit Author.*
124 *Declaratur quoddam dictum Angeli.*
125 *Pœna. l. quisquis, C. ad leg. Iul. Majest. respectu filiorum non habet locum, ubi crimen committitur contra propriam Civitatem ex communi, & veriori.*
126 *Pœna d. l. quisquis, respectu filiorum habet locum, quando crimen committitur contram Papam, Imperatorem, vel Regem, superiorem non recognoscentem.*
127 *Pœna d. l. quisquis. respectu filiorum habet locum, quando crimen committitur contra Duces Regales Italiæ.*
128 *Lex semper loquitur, & est in viridi observantia.*
129 *Statutum corrigens jus commune servandum est pro lege communi.*
130 *Statuta locorum sunt jus Civile.*
131 *Ius municipale in proprio loco Ius commune, seu ejus pars appellari potest, ubi de communi.*
132 *Statutum prævalet in loco, ubi viget, etiam si ius commune disponeret contrarium.*
133 *Iudex servare debet Statutum Civitatis, licet Ius commune disponat contrarium.*
134 *Inanis est disputatio, ubi est Statuti decisio.*
135 *Author fuit Prætor, ac etiam locum tenens, & Gubernator in terra Castioni à stiveriis pro Marchione dicti loci.*
136 *Statutum Castioni à stiveriis reservat legitimam filiis in bonis Patrum rebellium.*
137 *Alciatus reprehenditur ab Authore, & nu. 147. & nu. 148.*
138 *Dictio universalis, Omne, nihil excludit.*
139 *Crimen læsæ Maiestatis non comprehenditur in generali dispositione, ex quo requirit specialem mentionem, tanquam exceptum, & reservatum.*
140 *Ea quæ requirunt specialem mentionem, non veniunt in generali sermone.*
141 *Concessâ iurisdictione cum mero & mixto Imperio Vicario Principis, nunquam tamen censetur concessa cognitio criminis læsæ Maiestatis, nisi sit facta expressa mentio.*
142 *Concessâ abolitione omnium criminum, non est concessa abolitio de crimine læsæ Maiestatis.*
143 *Reus læsæ Maiestatis non gaudet immunitate Ecclesiæ, & invitus extrahi potest ab Ecclesiâ, licet regulariter quilibet delinquens*

tutus in eâ sit. Vide sub nu. 144.

144 *Athalia mater Ochoziæ, lesæ Majestatis rea, extracta è templo, interfecta fuit.*

145 *Exceptio aliquorum casuum in aliis firmat regulam in contrarium.*

146 *Inclusio unius est exclusio alterius.*

147 *Statutum intelligi debet secundùm Ius commune, ut minùs ab eo recedatur quàm fieri possit.*

148 *Interpretatio cujuslibet dispositionis capienda est, & favorabilis reputatur, per quam Ius commune conservatur, & ad illud reducimur.*

149 *Reges possunt dici Serenissimi, sicut Imperator, ex quo in eorum Regnis sunt tanquam Imperatores, & obtinent supremum locum.*

150 *Duces Iura Imperialia habentes, & perpetuò investiti pro se & descendentibus, sunt Serenissimi, cùm in suis Dominiis possint appellari Reges, & Imperatores, & omnia possint quo ad suos subditos, & eorum bona, quæ possunt Summi Principes in universo Orbe, & ibi de communi, & nu 151.*

151 *Duces perpetuò investiti pro se, & descendentibus, Iuraq; imperialia habentes, nihil differunt ab Imperatore, nisi ambitu minoris circuli, sicut scapha differt à navi.*

152 *Dux Vrbini potest appellari in suo Ducatu Rex, & Imperator, & habet Regiam potestatem.*

153 *Dux Mantuæ & Montisferrati est Magnus Dux, & habet Iura Imperij, & suprema est ejus potestas in suo Ducatu, in quo ea potest, quæ suo in Imperio potest Imperator.*

154 *Suprema potestas Ducis Mantuæ & Montisferrati fuit sibi ab Imperatore concessa, & longissimo tempore præscripta.*

155 *Idem judicatur de Magno Duce Hetruriæ in suo Dominio, quod de Imperatore in suo Imperio: & ideò potest omnia, quæ potest Imperator.*

156 *Dux Sabaudiæ habet Iura Imperii, & omnia potest in suo Dominio, quæ potest Imperator in toto Imperio.*

157 *Dux Sablonetæ habet jura Imperii in suo Statu.*

158 *Dux olim Ferrariæ in suo Statu habebat Iura Imperii, & supremi Principis.*

159 *Dux Mediolani habet jura Imperii, & potest omnia in suo Ducatu, quæ potest Imperator in Imperio.*

160 *Negare potestatem Principis, immò solùm disputare de eâ, est crimen quasi Sacrilegii.*

161 *Hodier-*

161 Hodiernis temporibus non est disputandum de potestate Dominorum in terris suis: quia esset ponere os in Cœlum, & revangare, ac reformare totum mundum.

162 Non est tutum subdito, in dubium deducere Domini sui potestatem.

163 Disputans de potestate Principis facit se superiorem ipsi Principi, & ponit sedem suam ab Aquilone, tentando esse similem Altißimo.

164 In re dubiâ potestas Principis amplianda est.

165 Actus nullus, si de facto servatur, ut quia superior ita velit, de illo idem judicatur quod de actu valido.

166 Solus Imperator potest indicere, & bellum gerere.

167 Duces, & Principes Italiæ perpetuò investiti pro se & descendentibus, & Iura Imperialia habentes, jus indicendi & gerendi bellum, & ita ex consuetudine, seu longâ observantiâ præteritorum temporum consueverunt bellum Cæsare inconsulto inter se indicere, & gerere, & sub nu. 177.

168 Dux Sabaudiæ suscepit bellum justum adversus Gebennenses, causâ recuperandi illam Vrbem, quæ majorum suorum fuit.

169 Bellum quod dicatur vel præsumatur justum remißivè.

170 Duces non habent jus indicendi bellum sine licentiâ Domini, secundùm Alciat. cujus dictum aut intelligitur ut ibi, aut ipse malè sensit, ut nu. 177.

171 Ducibus, & Principibus Regni Franciæ prohibitum est per ordinationes Regias, bellum & arma movere.

172 Duces, & Principes Regni Neapolitani habent potestatem multû limitatam.

173 Duces, & Principes Regni Neapolitani dicuntur Duces, & Principes abusivè.

174 Contrarium tenuit Ioan. Thomas Minado.

175 Sed reprehenditur ab Auctore.

176 Eo ipso quòd quis creatur Dux, Marchio, & Comes, non solùm regalia videntur in eum translata: verùm etiam omnia alia, quæ sunt reservata in specie soli Principi & Imperatori propter excellentiam.

Quod declaratur ibi.

178 Restitutio ad famam, & potestas aggratiandi, est de reservatis soli Principi.

179 Dux Sabaudiæ, Dux Parmæ, Dux Vrbini, ac alii similes Duces, possunt aggratiare, & ad famam restituere, tàm vigore eorum

facultatis, quàm ex usu, & consuetudine,

180 *Solus Princeps potest insuflare spiritum vitæ instantiæ peremptæ.*

181 *Dux Mantua & Montisferrati, & alii Duces, Marchiones, & Comites Regales, possunt restaurare instantiam peremptam.*

182 *Dux Montisferrati, seu eius sacrum Consilium in Ducatu Montisferrati, ex consuetudine vigente, & semper practicatâ, insuflat instantiam causarum vertentium coram Iudicibus ordinariis eius Vasallorum, licet ipsi sint investiti de mero & mixto Imperio, omnimodâ iurisdictione, ac de regalibus.*

183 *Instantia perempta suscitari potest in causis civilibus, & criminalibus: hoc tamen fieri debet cum sale discretionis, puta inspectâ sceleris magnitudine.*

184 *Instantia restaurari potest parte adversâ non vocatâ, nec citatâ.*

185 *Instantia restaurari potest bis, & millies.*

186 *Deus potest resurgere mortuum bis, & millies.*

187 *Argumentum de Deo ad Principem, vel Regem, respectu terrenorũ, valet secundum Nevizanum. Author tamen hoc non approbat. ibi.*

188 *Instantia causæ appellationis restaurari potest cum clausulâ, non obstante, quòd appellatio fuerit deserta, vel de plenitudine potestatis, vel ex certâ scientiâ, vel motu proprio.*

189 *Declaratur Io. de Amic. & Cavagnol.*

190 *Instantia currit, etiam si steterit per Iudicem, ne causa expediretur, ut quia sit mutatus, absens, vel propter multitudinem causarum impeditus ex communi.*

191 *Impetrans restaurationem instantiæ lapsæ facto, aut culpâ Iudicis, non tenetur reficere expensas retardati processus.*

Contrarium voluit Menoch. ibi.

Sed ipse Menoch. reprehenditur ab Auctore, à quo defenditur Bursat. contra quem Menoch. invehebat, ibidem.

192 *Instantia quando negligentiâ actoris est perempta, expensæ sunt solvendæ ab ipso Actore.*

183 *Instantia quando fuit lapsa dolo adversarii, ipse tenetur solvere expensas.*

194 *Princeps quando instauravit instantiam lapsam cum hoc, quòd reficiantur expensæ, si pars eas non refecerit, agere non poterit.*

195 *Instantia lapsa culpâ & negligentiâ Actoris, & instaurata per Principem, nullâ factâ mentione expensarum, pars opponere potest, quòd adversarius non audiatur, nisi refectis Expensis.*

196 *Instantia lapsa culpâ, & negligentiâ Actoris, & instaurata per Principem*

Principem, nullâ factâ mentione expensarum; si pars non petit earum refectionem, valet judicium.

197 Instantiâ peremptâ, partes possunt uno ictu, & unâ approbatione, omnia acta iterare, repetere, & renovare, ex cõmuni.

Hoc declaratur duobus modis, ut ibi.

198 Solus Princeps potest imponere, & instituere novum vectigal.

199 Dux Sabaudiæ, ac alii Duces Regales, possunt imponere nova vectigalia.

200 Solus Princeps potest tollere, & sanare omnem defectum juris positivi.

201 Duces Regales possunt tollere, & sanare omnem defectum juris positivi.

202 Potestas legitimandi per rescriptum est de reservatis Papæ & Imperatoris, quæ non potest exerceri, nisi ab his, quibus ipsi concesserunt, & commiserunt.

203 Dux Mediolani, & Dux Sabaudiæ, ac alii Duces Regales, legitimare possunt in statu suo, quicquid alii dixerint, maximè si in investiturâ dictum sit, quòd possint in suo Dominio ea, quæ Reges Romani, & Imperatores facere possunt.

204 Rex de facto superiorem non recognoscens legitimare potest.

205 Fulvius Pacianus, Doctor Excellentissimus, fuit Auditor & Consiliarius Ducis Sabloneta.

205 Legitimationes factæ à Ducibus Regalibus, validæ sunt in eorum Dominiis: sed non extenduntur extra eorum Dominia.

207 Summus Princeps superiorem non recognoscens potest esse judex in causâ propriâ.

208 Duces, Principes, Marchiones, & Comites non recognoscentes superiorem de jure vel de facto, vel habentes jura Imperialia, possunt esse iudices in propriâ causâ.

209 Solus Papa, vel Imperator, possunt removere appellationem.

210 Duces possunt tollere appellationem.

Addit. ad Dec. in c. pastoralis, sub nu. 15. in verbo proprio, de appellat. reprehenditur ab Authore ibi.

211 Solus Imperator potest legem condere.

212 Dux Mediolani, & Dux Sabaudiæ, ac alii Duces perpetui, habentes iura Imperii, possunt legem condere, & ei derogare.

213 Solus Imperator regulariter potest concedere immunitatem, & exemptionem à collectis, oneribus, & angariis, etiam in præiudicium aliorum.

214 Dux Mediolani, Dux Mantuæ, Dux Sabloneta, & Dux Mutinæ,

ac alii Duces iura Imperii habentes, vel non recognoſcentes ſuperiorem de facto, poſſunt ex obſervantia, & de iure, immunitatem concedere in praiudicium ſubditorum, cum clauſula non obſtante lege, vel clauſula ex certa ſcientia.

215 *Solus Princeps committit cauſas ſummariè, ſimpliciter, & de plano.*

216 *Duces regales poſſunt cauſas committere ſummariè, ſimpliciter, & de plano ſine ſtrepitu & figura iudicii, ac ſola facti veritate inſpecta, etiam ex obſervantia.*

217 *Clauſula ſola facti veritate inſpecta plenior eſt, & plus importat, quàm clauſula ſummariè &c.*

218 *Locumtenentes, & Viceduces non poſſunt committere cauſam cognoſcendam ſummariè, ſimpliciter, & de plano, niſi Duces dederint ſuis locum tenentibus huiuſmodi libertatem: de conſuetudine tamen aliud ſervatur nu. 224.*

219 *Locum tenens nihil poteſt contra iura, nec legatus de latere.*

220 *Reſervata Principi non tranſeunt in Locumtenentem ipſius Principis, generale mandatum habentem.*

221 *Locumtenens Principis licet poſſit omnia, quæ ipſe Princeps: non tamen poteſt facere ea, quæ reſervata ſunt Principi in ſignum ſupremæ poteſtatis, niſi expreſſum & ſpeciale mandatũ habeat.*

222 *Mandatum non præſumitur.*

223 *Facta non præſumuntur, niſi probentur.*

224 *Legati de latere, & Gubernatores Provinciarum, de conſuetudine committunt cauſas cognoſcendas ſummariè ſimpliciter, & de plano.*

225 *Solus Princeps poteſt reſtituere contra ſententiam, quæ tranſivit in iudicatum, vide ſub nu. 226.*

226 *Magnus Dux Hetruriæ, ac alii Duces Regales, poſſunt reſtituere adverſus ſententiam in judicatum tranſactam.*

Requiritur tamen quòd in reſcripto dicatur, non obſtante tali ſententiâ, quæ tranſivit in rem judicatam, ibi.

227 *Imperator, & Rex liber, poſſunt uti plenitudine poteſtatis.*

228 *Dux Mediolani, Dux Parmæ, Dux Mantuæ, Dux Sabaudiæ, Dux Vrbini, ac alii Duces, & Principes Regales, poſſunt, & ſunt in poſſeſſione utendi clauſulâ plenitudinis poteſtatis in ſuis Dominiis.*

229 *Contrarium tenent aliqui.*

230 *Sed Author amplectitur concluſionem affirmativam, quam comprobat num. ſeqq.*

231 *Corona aurea cum lapidibus pretioſis, quæ ſolent coronari Duces, de-*

signat plenitudinem potestatis, & insignia honoris.
232 *In Coronâ, & per coronationem, Rex consequitur plenitudinem potestatis.*
233 *Vestes & indumenta Ducalia, ut pallium, designant Majestatem, & potestatis plenitudinem, sicut pallium Summi Pontificis, & Imperatoris.*
234 *Observantia & consuetudo mutanda non est, sed sequenda.*
235 *Observantia communis attendenda est.*
236 *Sufficit, aliquid ex communi observantiâ receptum esse, quicquid sit de iuris subtilitate.*
237 *Consuetudine, & observantiâ vigente, iudex ab eâ in iudicando recedere non potest.*
138 *Observantia communis subsequuta, & recepta in ambiguâ Doctorum opinione, amplectenda est, non obstante dispositione iuris communis.*
239 *Observantia est optima interpres in his, quæ dignitatem & nobilitatem respiciunt, cùm illa sit, quæ titulos tribuit.*
240 *Consuetudo attenditur in titulis.*
241 *Magnus Dux Hetruriæ appellatur, Serenissimus de consuetudine, & communi observantiâ.*
242 *Dux Vrbini appellatur Serenissimus, de consuetudine, & communi observantiâ. Nec non Invictissimus, ibi.*
243 *Dux Mantuæ, & Montisferrati vocatur Serenissimus de consuetudine, & communi observantiâ.*
Nec non Magnus Dux, ibi.
Ioannes Franciscus Terzanius Cremonæ fuit Præceptor Authoris. ibidem.
244 *Dux Parmæ & Placentiæ vocatur Serenissimus, de consuetudine, & communi observantiâ.*
245 *Dux olim Ferrariæ appellabatur Serenissimus de consuetudine, & communi observantiâ.*
Nec non Potentissimus, Invictissimus, & magnus Princeps. ibi.
246 *Dux Mutinæ Serenissimus vocatur.*
247 *Dux Mediolani appellatur Serenissimus, de consuetudine & communi observantiâ. Et invictissimus, ibi.*
248 *Dux Sabaudiæ vocatur Serenissimus, de consuetudine & communi observantia.*
Et Divus, Invictissimus, & Potentissimus, ibi.
249 *Duces Regales sunt Serenissimi.*
250 *Episcopi possunt appellari Serenissimi.*

251 *Non de nomine, sed de effectu curandum est.*
252 *Dignitates omnes non solùm à Papâ & ab Imperatore profluunt: sed etiam à lege & consuetudine.*
253 *Consuetudo pro lege observari debet: quia succedit loco legis, ubi deficit lex.*
254 *Par est virtus legis, & consuetudinis.*
255 *Consuetudo est illa, quæ titulos & honores tribuit, & sub nu. 256.*
256 *Miles reputatur nobilis ex consuetudine in aliquibus Civitatibus, licet de jure communi militia non sit dignitas.*
257 *Ducalis dignitas adeò indies aucta fuit, ut hodiè existimetur Excelsa, & una ex majoribus.*
258 *Duces obtinent primum locum post Reges. Contrarium ibi. Sed Author tenet primum dictum, ibidem.*
259 *Ordo dignitatum cognoscitur ex ordine literæ.*
260 *Major ille præsumitur, qui primò nominatus est.*
261 *Archiepiscopus Mediolanensis debet præcedere Archiepiscopum Ravennatem, cùm priùs fuerit nominatus. vide sub nu. 294. vers. nec obstat.*
262 *Patriarcha Gradensis debet præcedere presbyteros Cardinales, cùm ipse reperiatur in ordine literæ primo loco descriptus. vide tamen sub nu. 265. & nu. 266.*
263 *Quilibet Patriarcha debet præcedere Cardinales. vide sub nu. 265. & seq.*
264 *Cardinales ex consuetudine præferuntur omnibus Patriarchis, exceptis Constantinopolitano, Alexandrino, Antiocheno, & Hierosolymitano. vide sub nu. 265. & seq.*
265 *Cardinalis Hostiensis præcedit omnes Patriarchas ex Privilegio: quia Papam consecrat, & ungit Imperatorem.*
266 *Consuetudo in præcedentiâ Cardinalium & Patriarcharum observari debet.*
267 *Sponsus an debeat primò interrogari, vel sponsa? & seqq. Vide ibi, quid Author opinetur.*
268 *Major honestas requiritur in fœminâ, quàm in viro.*
269 *Digniores, in sententiis proferendis priùs dicere debent.*
270 *Vir est dignior fœminâ.*
271 *Mulieres ex personâ maritorum, dignitatem & forum consequuntur.*
272 *Mulieres coruscant radiis maritorum.*
273 *Matrimonium non vitiatur, sive primò interrogetur sponsus, sive sponsa, cum hoc non sit de substantiâ ipsius matrimonii.*

274 *Historia*

274 *Historia Franciscanorum minorum, & Papa Vrbani.*

275 *Princeps est major Duce.*
Contrarium sub nu. 227. quod tenet, & confirmat Author nu. seqq.

276 *Consuetudo Neapolitana observat, ut Principes praecedant Duces, & sub nu. 277.*

277 *Consuetudini standum est in materiâ praecedentiae Ducis, & Principis.*

278 *Princeps nihil aliud est, nisi primus, & caput.*

279 *Imperator scribendo Ducibus Regalibus, appellat eos Principes.*

280 *Imperator dicitur propriè Princeps: alii verò inferiores, Domini dicuntur, impropriissimè Principes, secundum Restaur.*
Contrarium tenuit Author de Ducibus Regalibus, ibi.

281 *Major & dignior quis dicitur ratione antiquioris institutionis.*

282 *Institutio Ducum prior & antiquior est institutione Principum.*

283 *Albericus Cibo Malaspina fuit creatus Princeps Massae.*
Vespasianus Gonzaga fuit creatus Princeps Sabloneta. ibi.
Federicus Picus fuit creatus Princeps Mirandula. ibi.
Iulius Caesar Gonzaga fuit creatus Princeps Bozuli. ibidem.

284 *Terminus Clarissimus capitur in genere, & in specie: & in genere convenit omnibus dignitatibus, & in specie est quartus gradus dignitatum.*

285 *Adoptio est tanquam genus, & tanquam species.*

286 *Vespasianus Gonzaga Princeps Sabloneta, creatus fuit postea Dux ejusdem Civitatis.*

287 *Argumentum ab absurdo vitando validum est.*

288 *Filius potest esse nobilior patre.*

289 *Argumentum ab ordine scripturae sumptum, est debile, & fragile, modicúmque robur habere censetur, nec ex illo fieri potest valida conclusio.*

290 *Ordo scripturae an attendi debeat, est materia brocardica.*

291 *A brocardicis non licet arguere.*

292 *In materia brocardicâ certum fundamentum, vel certa decisio non constituitur.*

293 *Ordo scripturae non attenditur, ubi certi sumus, dispositionem non dare ordinem majoritatis, vel praecedentiae.*

294 *Ordo scripturae non attenditur, cùm ratio dissuadet.*

295 *Clem. 1. de baptismo, loquens de Principibus, intelligitur de magnis Principibus Regibus aequiparandis, à quibus nõ excluduntur magni Duces, Marchiones, & Comites.*
Bonifacius de Vitalinis reprehenditur ab Auctore. ibi.

296 *Marchiones sunt maiores Comitibus, nisi aliter consuetudine receptum sit.*

Par. de Puteo notatur ab Auctore, eò quòd non alleget fideliter Hostiens. ibi.

297 *Marchiones perpetuò investiti, censentur supremi Principes in suo Marchionatu, & omnia possunt quæ potest Imperator in toto Orbe, ac ei æquiparantur in suo Marchionatu.*

298 *Dignitas Imperatoria facta est excelsa, licet à sua origine humilis, tenuisq; fuerit, ex quo olim Imperator creabatur, ut exercitui præesset, illiq; imperaret.*

299 *Vbi sit mentio de Poeta simpliciter, apud Græcos intelligitur de Homero, & apud latinos de Virgilio, per Excellentiam.*

Nomen Imperatoris quibus olim competeret, & qui primo illud sibi arrogaverint, & cur Cæsares relicto titulo Regis assumpserint nomen Imperatoris. ibi remissivè.

300 *Dux Florentiæ appellatus fuit Illustrissimus.*

301 *Dux Parmæ appellatus fuit Illustrissimus.*

302 *Dux Mantuæ appellatus fuit Illustrissimus.*

303 *Dux Vrbini vocatus fuit Illustrissimus.*

304 *Dux Sabaudiæ vocatus fuit Illustrissimus.*

305 *Dux olim Ferrariæ vocatus fuit Illustrissimus.*

306 *Dux Mutinæ appellatus fuit Illustrissimus.*

307 *Dux Mediolani appellatus fuit Illustrissimus.*

308 *Dux Sabloneta vocatus fuit Illustrissimus.*

309 *Duces olim de consuetudine appellabantur Illustrissimi.*

310 *Duces Italiæ de consuetudine appellati sunt posteà Excellentissimi.*

311 *Dux Florentiæ vocatus fuit Excellentissimus.*

312 *Dux Mantuæ, & Montisferrati vocatus fuit Excellentissimus.*

313 *Dux Parmæ & Placentiæ appellatus fuit Excellentissimus.*

314 *Dux Sablonetæ appellatus fuit Excellentissimus.*

315 *Dux Sabaudiæ vocatus fuit Excellentissimus.*

316 *Dux Vrbani vocatus fuit Excellentissimus.*

317 *Dux olim Ferrariæ appellatus fuit Excellentissimus.*

318 *Dux Mutinæ appellatus fuit Excellentissimus.*

319 *Dux Mediolani vocatus fuit Excellentissimus.*

320 *Reprehensibile iudicari debet, si secundùm varietatem temporum statuta quoq; variantur humana.*

321 *Nihil in humana cõditione cõsistit, quod mutationem non sentiat.*

Dispositiones Mundi mutatæ sunt, & nihil perpetuum sub sole, ibi.

322 *Duces moderni valdè differunt ab antiquis.*

323 *Duca-*

SVMMARIVM.

323 *Ducatus regulariter non transit ad posteros.*

324 *Duces moderni perpetuò investiti transmittunt Ducatum ad posteros.*

325 *Duces moderni regulariter habent officium perpetuum, & omnimodam jurisdictionem.*

326 *Duces perpetui digniores sunt temporariis, non transmittentibus Ducatum ad posteros.*

327 *Duces habentes jura Imperialia sunt majori titulo decorandi.*

328 *Duces antiqui praerant sex vel septem millibus militum: & parebant Magistro militum Aphricæ, qui Capitaneus generalis nũc appellatur; moderni verò præsunt longè majori numero subditorum, & nemini parent.*

329 *Ex diversis non benè infertur.*

330 *Illustris, & Magnificus idem sonat.*

331 *Reges Franciæ, & Lusitaniæ appellati fuerunt à Papâ Excellentissimi.*

332 *Rex Franciæ appellatus fuit Magnificus à Papâ.*

333 *Reges Franciæ, & Lusitaniæ appellati fuerunt Illustres à Papâ.*

334 *Imperator fuit appellatus Excellentissimus à Papâ.*

335 *Imperator fuit appellatus Illustrissimus à Papâ.*

336 *Imperator fuit appellatus à Papâ Serenissimus.*

337 *Papa appellat Reges, Charissimos filios: reliquos verò Principes, dilectos filios.*

338 *Denominatio quando fit à pari, vel minori, nominatus decorandus est majori titulo: secus si denominatio fiat à superiore.*

339 *Papa loquitur tanquam pater spiritualis.*

340 *Pater filio omnem honorem impéndere non tenetur.*

Decius defenditur ab Authore ibi, & sub nu. 341. vers. quo vero cum seqq.

Ioan. Bolognet reprehensus ab Authore. ibidem.

341 *Doctori quanvis magno non creditur, nisi dictum suum probet per authenticam scripturam.*

342 *Patriarcha potest facere ante se Crucem deferre, nisi in Vrbe Romana, & ubicunq; Summus Pontifex fuerit, aut ejus legatus utens insigniis Apostolicæ Sedis.*

343 *Præsente legato de latere, officium legati minoris quiescit, quam diu legatus major præsens fuerit.*

Lancellot. Conrad ab Authore reprehensus, ibi.

344 *Honor alicui competens non est sumendus præsente superiore, propter reverentiam ipsius superioris.*

345 *Episcopi assistentibus Cardinalibus non portant Rochetum.*

saltem discoopertum, nec Cardinales assidente Papâ.

346 *Prætores Civitatum non ferunt baculum justitiæ, assistente Provinciæ præside,*

347 *Papa est major Imperatore, & Regibus, ut Sol major est Lunâ; quoniam quanta est inter Solem, & Lunam differentia, tanta est inter Papam, & Imperatorem.*

348 *Lex dicitur omne id, quod in ratione consistit.*

349 *Quærere legem & authoritatem, ubi adest naturalis ratio, infirmitas est intellectûs.*

350 *Omnes casus non possunt legibus singulatim comprehendi, quia plures sunt casus, quàm leges.*

351 *Author dubitat de quadam opinione Menochii.*

352 *Feudatarii status Mediolani non possunt gratias delictorum facere, nisi quo ad bona, & pœnam, quæ ipsis applicantur, non respectu personæ.*

353 *Feudatarii status Mediolani non possunt se impedire de vectigali salis, nec impedire Officiales ipsius salis sub pœna.*

354 *Feudatarii status Mediolani puniuntur receptantes bannitos, vel eos non capientes.*

355 *Feudatarii status Mediolani non possunt statuere contra jus commune, nec possunt rescribere Prætoribus, & eorum officialibus, ut procedant summariè in causis ordinariis.*

356 *Feudatarii Mediolani non possunt se impedire aliquo modo de pertinentibus ad annonam.*

357 *Feudatarii Mediolani non possunt apponere clausulas appellatione remotâ, vel mandare, quòd procedatur simpliciter, & de plano.*

358 *Titulus Excellentissimi competit Marchioni Castioni à stiveriis.*

359 *Marchio Castioni à stiveriis est Princeps Romani Imperii.*

360 *Regalia & Iura Imperii competunt Marchioni Castioni à stiveriis.*

361 *Omnia Imperatori reservata communicantur Dominis, quando in eorum investituris apposita sunt verba, quòd possint ea omnia, quæ Romani Imperatores & Reges facere possunt.*

Nobilissima

Obilissima dubitatio non levis (judicio meo) ponderis excitatur, Nunquid titulus Serenissimi conveniat Ducibus Italiæ, regalia, juraque Imperij habentibus, adeò ut jure defendi possint, dum permittunt, se hoc titulo insigniri? Quam rem uti scitu dignam exactâ diligentique consideratione examinabo pro paucitate ingenii mei, referendo fundamenta utriusque partis, † ut opposita juxta se posita magis elucescant, 1
secundùm Philosophum, quem sequitur Bald. *in l. 1. sub nu. 4. vers. revertor ad propositum. ff. de his, qui sunt sui, vel alieni jur.* & Mar. Anguissol. *in cons. 191. nobilis vir, nu. 1. vers. & quoniam, vol.* 1. & Ioan. Bapt. Asini. *in praxi judiciorum. §. 3. cap. 31. nu. 1. in 1. par.* & Crau. *in cons. 135. verba decreti, nu.* 18.

Nonnulla igitur sunt, quæ suadere videntur, titulum Serenissimi non convenire prædictis Ducibus.

Primò enim adducitur, † quòd solus Imperator dicitur Serenissimus, & Augusta Serenissima, & Reges, qui non recognoscunt superiorem, Serenissimi dicuntur, ut ait Bald. *in l. benè à Zenone, in 1. lect. in addit. C. de quadrien. præscript.* quem sequitur Restaur. *in tract. de Imperat. quæst. 2. vers. communiter nuncupatur,* & Afflict. *super constit. Regni, in prælud. quæst. 13. n. 5.* & hoc idem de Imperatore notavit Purpurat. *in l. 1. sub nu. 28. vers. & per hunc modū. ff. de off. ejus, cui mand est jurisdict.* & ibi Io. Bolognet. *nu. 11. vers. unde verior,* ubi ait, quòd titulus proprius Imperatoris est Serenissimus, vel Serenissima Majestas: & Soc. *in c. ex speciali, nu. 3. & sub nu. 5. de judæ.* & de Regibus idem voluit Ant. Corset. *in tract. de potest. reg. in 3. par. sub nu. 17. vers. puto tamen,* ubi loquitur de Rege Franciæ, & de Rege Hispaniæ, & Ioan. Bolognet. *in d. l. 1. sub nu. 19. vers. quinimò possunt dici Serenissimi. ff. de off. ejus, cui mand. est jurisdict.* & ibi Purpurat. *nu. 114.* ubi dixit, quòd titulus Serenissimi convenit Regibus Franciæ, & Hispaniæ, quia non recognoscunt superiorem, quod idem scriptum reliquit Lancellot. Conrad. *in templo omnium judicum in cap. 2 de Rege. §. 3. nu. 6. lib. 1.* addens, his Regibus convenire Imperatoris nomina. Et hujusmodi nomina, & titulum Serenissimi convenire Regibus non recognoscentibus superiorem, tradit Peregrin. Iannin. *in tract. de citat. real. lib. 1. cap. 1. nu. 723. vers. Reges quoq;, & sub nu. 756. vers. quinimò Reges,* & ideo convenire Regi Franciæ, & Hispaniarum, subdit ibi. *nu. 757. vers. qui nam verò & nu. 764. vers diciturq;,* & idem quoque de Rege Franciæ dixit Andr. ab Exea *in rubr. de constit. nu. 94.* & Ioan. Nevizan. *in cons. 12. num. 11. vers. ideò* secundùm Decium, *inter consilia Bruni, qui*

num 15. vers. præmitto, eundem Regem Serenissimum appellavit, prout fecit etiam Franc. Marc. *in quæst. 237. num. 3. vers. & pariter in 1. par.* & ubique per Doctores, & de Imperatore, & Regibus idem scriptum reliquit Bombin. *in cons. 22. clarum est num. 26. vers. item etiam, col. 7.* & Barbat. *in tract. de præstan. Cardin. in 1. quæst. 1. par. princip. sub num. 20.* & Curt. sen. *in cos. 79. super articulo sub num. 3 vers. sic Episcopi.* ubi dixit, quod nomen Serenissimi est nomen Regium, & Imper.

3 Secundò adducitur, † quòd omnes dignitates, omnesque earum tituli, vel præeminentiæ, à summo Pontifice vel ab Imperatore tanquam à fonte profluunt, & emanant, ut ait Bald. *in cap. 1. sub num. 1. in 1. notab. quis dicat. Dux vel March.* ubi alii, & Jas. *in l. 1. num. 4. ff. de off. ejus, cui mand. est Iurisdict. licet Menoch. in cons. 302. qui bonoris, num. 7 vers. primo quia, vol. 4. eum alleget in l. 1. Cod. de summa Trinit. sed quicquid sit*, hujus opinionis fuit etiam Purpurat. *in d. l. 1. num. 26. vers.* & dicit Baldus. *ff. de off. ejus*, & ibi Curt. jun. *num. 6. vers. adducit*, & Lancellot. Conrad. *in templo omn. judic. in tit. de Imperatore. § 1 in verbo, Orbem, num. 4. vers. quò fit, lib. 1. & in tract. de duello, & pace, tit. de provocato, conclus. 77. num. 3. in 3. par.* & iterum Purpurat. *in l. more majorum sub num. 9. vers. & ita Papam ff de Iurisd. omn. jud.* & D. Pacianus *in cap. 43. num. 8. vers. ex quo infertur, lib. 2. de probat.*

Sed istis Ducibus nec à Papâ, nec ab Imperatore tributus est titulus Serenissimi; ergò videtur dicendũ, hujusmodi titulum ipsis competere non posse.

4 Tertiò ad prædictorum confirmationem urget, † quòd Ducalis dignitatis origo tenuis, & humilis fuit, ut ait Menoch. *in d. cons.*
5 *302. nu. 48. vol. 4.* † cùm apud Romanos diceretur Dux, cui Imperator exercitûs partem ducendam mandabat, & posteriore tempore dicti sunt Duces illi, quibus Rex, aut Populus, Regionis alicujus administrandæ potestatem dederat, ut latè declarat Marin. Freccia *in tract. de subfeud. lib. 2. tit. quis dicatur Dux, sub num. 1. 3. 6.*
6 *9. & 10.* & Menoch. *in d. cons. 302. num. 49.* subdens *num. 50.* † primam Ducum in Italia Institutionem, ut demandatas sibi Provincias regerent, atque administrarent, fecisse Longinum primum Justini Imperatoris Exarchum. Quidam tamen volunt, in Italiâ Ducalẽ dignitatem habuisse originem à Longobardis, ut ait Franc. Marzar. *in cons. 26. super controversia nu. 11. vers. ducariam verò.* Sed dicendũ est, Duces primò institutos fuisse ab Exarchis, deindè à Longobardis, ut explicat Leander Albertus *in descriptione Italiæ, in 3. regione,*

licèt

licèt Matin. Freccia *ubi suprà num. 3.* affirmet, à Longobardis Ducum nomen in Italiâ provenisse, & subdit Marzarius in loco mox citato, nostri temporis Ducatum ab exercitûs Romani Ducibus emanâsse, tanquam illi ab Imperij Romani Principibus fuerint donati territorijs, quæ tamen ab ipsis Principibus recognoscerent, & idem nos docuit Lancellot. Conrad. *in templo omn. jud. lib. 1. cap. 4. de Duce, nu. 4. vers. hósq; Duces,* & Alciat *in tract. de singul. certam. in cap. 32. nu. 5. vers. sequuntur Comites.* ubi ait, quòd dignitates Ducum, Marchionum, & Comitum, quæ Carolo Magno, ejusque liberis rerum potientibus, his cōferebantur, qui Principis ipsius nomine administrabant: mox sub Germanis Cæsaribus in proprij juris titulum transire cœperunt. Ex quo patet, Marzarium imperfectè legisse. Alciat *in d. cap. 32.* quia non dixisset, ipsum Alciatum prætermisisse declarare, qualiter Ducalis dignitas originem habuerit, & prædictis addo Joan. Thom. Minado. *in constit. Regni, in aliquibus, in verbo, Comitum, & Baronum, num. 3. de successione filiorum Comitum & Baronum,* ubi dixit, Duces à ducendo exercitu dictos esse, qui posteà in Civitatibus, aut Oppidis per Imperatores constituti sunt participes facti Iurisdictionis, & Imperij.

Quartò adduco, † quòd Duces sunt tantùm spectabiles *l. raptores. C. de Episcop. & Cler. l. 2. §. 1. C. de off. præfect. Prætor. Aphr. l. nemo C. de off. milit. judic. l. neminē. l. tam collatores. C. de re milit. l. 12. §. 1. in Auth. de appellat. & intra qua temp. appell. deb. l. Provincialiū. C. de eroga milita. lib. 12. l. unica. C. de rapt. virgin.* Bal. *in cap. cùm accessissent, n. 10. vers. nam Imperator, de constit.* & Alex. *in rubr. ff. de jurisd. omn. iud. n. 11. vers. quòd autem Duces* & Ias. *in cons. 144. circa primum dubium, sub. num. 1. vers. non obstat decisio, vol. 2. & in l. 1. num. 3. ff. de off. eius,* & ibi Curt. jun. *num. 15. vers. circa gradum,* & Menoch. *in cas. 68. num. 45. de arbitr. Iud.* & Socin. *in rubr. ff. de off. eius, sub num. 6. vers. tertiò quod de ordine, & sub num. 7. vers. tertia eius conclusio, col. 2.* & Ant. Corset. *in tract. de potest. reg. in 3. par. sub nu. 15.* quanquàm aliqui voluerint, eos esse illustres, inter quos est Jacob. de Nigris *in l. 1. sub. n. 1. sub vers. 1. ex prædictis. ff. de off. eius,* & ibi Decius *n. 22. vers. tertiò spectabilis* Quod verum est, quando Duces sunt electi de numero Illustrium, ut declarat ibi Alex. *nu. 20.* & alio modo declarat Alciat. *in tract. de singul. certam. c. 32. sub n. 7* ubi ait, eos Duces esse Illustres, qui regali potestate præfulgent, & legibus soluti sunt, nec ex facto Cæsaris potentiam formidant, ut Mediolanensis, Austriacus, Burgundus, & Britannus, & alio modo declarat Joan. Bolognet. *in d. l. 1. sub num. 23. vers. tamen dici potest. ff. de off. eius,* dicens, Illustres esse Duces existentes

apud latus Principis, vel militares, & contra Decium tenuit Petr. Calefat. *ibi nu. 46. verſ. Duces etiam, & in tract. de Equeſtr dignit. nu.* 108. dicens non eſſe verum, quòd eſſent aliqui Duces Illuſtres. nam Magiſtratus ipſius Ducatus erat ſpectabilis tantùm, licet is, qui hujuſmodi Magiſtratum gerebat, poſſet aliâ ratione alióve titulo eſſe Illuſtris, & contra Decium tenuit Purpurat. *in d. l. 1. nu. 17. verſ. ſed contra hanc reſolutionem ff. de off. ejus, &* Gaſp. Vallaſc. *in l. Imperium, ſub nu. 68. verſ. & in eodem gradu ff. de iuriſdict. omn. Iud.* dixit, quòd illi Duces, Comites, & Marchiones, qui non recognoſcunt Superiorem ſunt Illuſtres, & non æquiparantur præſidi, ſed Principi Et quòd Duces ſunt tantū ſpectabiles, iterum repetivit Petr. Calefar. *in tract. de Equeſtr. dignit. nu. 134. verſ. in tertio,* cuius opinionis fuit etiam Lancellot. Conrad. *in tract. de duello, & pace, in titulo de provocato, concluſ. 77. num. 7. in 3. par.*

Quintò confert, quòd jure cautum non reperitur, Duces
8 inſigniri debere titulo Sereniſſimi, & ideò, † quod non dicit lex, nec nos dicere debemus. *l. ſi ſervum. §. 2. ibi non dicit Prætor. ff. de acquir hæred. & in Authen. de non eligen. ſecun. nuben. §. ſin autem non valuerit ibi, nec quelibet eſt lex aliqnid tale dicens.*

Sextò, & ultimò, ſuffragatur, quòd majores, & anteceſſores iſtorum Ducum nunquam eo titulo uſi ſunt: quocirca appellare
9 eos Sereniſſimos, eſſet inducere novitatem quandam, † quæ à lege damnata eſt, *c. quis neſciat, 11. diſtin. cap. conſuetudines de conſuetud.* Menoch. *in d. conſ. 302. num. 16. vol. 4.*

Quibus tamen non obſtantibus contraria ſententia viſa eſt mihi verior, & probabilior, nempe quòd titulus Sereniſſimi conveniat iſtis Ducibus Italiæ, quibus Regalia, & jura Imperialia competunt.

Primò igitur in hanc ſententiam me movet exemplum Do-
10 mini noſtri Ieſu Chriſti, qui quandoque Rex, quandoque Dux, promiſcuè appellatus fuit, ut de titulo Regis habetur *in cap. dominus noſter 92. diſtin.* & probatur Marc. *cap. 15. num. 2.* & Luc. *cap. 23. num. 3.* & Ioan. *cap. 18. num. 37.* ubi Chriſtus Pilato dicenti ei, ergo Rex es tu? reſpondit, tu dicis, quia Rex ſum: & de titulo Ducis habetur apud Matth. *in cap. 2. num. 6.* in illis verbis; Et tu Bethlehem terra Iuda, nequaquam minima es in Principibus Iuda, Ex te enim exiet Dux, qui regat Populum meum Iſrael. Ex quo probatur, quòd Ducalis dignitas in tanta honoris celſitudine poſita, & inſtituta fuit, ut inter Duces & Reges nulla differentia conſtitueretur.

Hoc idem

Hoc idem probatur in *cap. 9. num 16.* Regum 1. ubi habetur, † quòd Saul primus Rex Israel appellatus fuit Dux unctus, in il- 11
lis verbis: Unges eum Ducem super Populum meum Israel, cui rei plurimùm conferunt scripta in *cap. 1. num. 5. Paralipomenon.* 1. ubi traditur, quòd mortuo Adàd Duces pro Regibus in Edòm esse cœperunt; per quem textum Nicolaus de Lyra in *cap. 36. super Genesi, in verbo, hi Duces,* dixit, quòd de filiis Esaù exierunt in terra Edòm primò Duces, deinde Reges, quia fecerunt sibi Regem, tertiò iterum Regnum redactum fuit ad Ducatum. Et hoc
idem accidit in Ducatu Burgundiæ. † Nam olim illa regio erat 12
Regnum: deinde Regnum fuit redactum ad Ducatum, ut attestatur Chassàn. *in consuetud. Burgun. in proœm. in verbo, Duc. num. 5. vers. & olim erat*, & idem dicitur de Hetruriâ, quæ olim erat Regnum. nam Porsena fuit Rex Hetruriæ, ut legitur apud multos, præsertim apud Val. Max. *lib. 3. tit. de patient. cap. quid enim, &* Liv. *libr. 2. ab urb. condit.* deinde redacta fuit ad Ducatum. nam, ut sciunt omnes, ejusdem Regionis est hodie Magnus Dux, Potentissimus, & sapientissimus Ferdinandus Medices. Unde si de Ducatu fiebat transitus ad Regnum, & de Regno fiebat promiscuè regressus ad Ducatum, concludendum est, quòd inter Duces, & Reges sola erat differentia in nomine, non autem in dignitate;
alioquin à Regno non fuissent reversi ad Ducatum; † quia in 13
dignitatibus non fit descensus, & non promovet quis de majori ad minus. *cap. 1. de Cleric. non residen. cap. legimus, in fin. 93. distin. l. ut gradatim. ff. de munerib.* Archidiac. *in cap. frustrà, num. 2. vers. secundò quia, 8. distin.* & Menoch. *in cons. 902. quemadmodum, num. 10. & seqq. vol. 10.*

Secundò moveor argumento, quòd sicuti Ducibus in suis do-
miniis convenit & titulus Majestatis, † qui titulus est solius Impe- 14
ratoris, vel Regis, ut ait Menoch. *in d. cons. 302. num. 32. vers. secundo comprobatur, vol. 4.* qui licet nihil alleget ad id probandum, attamen quoad Imperatorem allego textum *in proœm. Instit. ibi, Imperatoriam Majestatem, & in l. si Imperialis Majestas. C. de legib.* & quo ad Regem allego. *l. 1. ibi Regia Majestatis. C. ut nemo privat.* Afflict. *in proœm. constit. Regni, in verbo, cum igitur num. 1. &* Decian. *in cap. 4. num. 4. vers. contra Reges, lib. 7. rerum crim.* & de utroque tradit Boer. *in tract. de seditios. in 6. præsuppos. num. 11. vers. nam certum est,* quamquam multi dicant, Reges non habere Majestatem, sed

D 3

Imperatorem tantùm: ut ait Andr. de Iser. *in tit. de no. forma fidelit. sub num.* 8. eò, quia jura loquentia de Regiâ Majestate, loquuntur de ipso Imperatore, ex quo ipse Imperator est Rex Romanorum, ut ibi subdit, *& scriptum quoque reliquit in tit. quæ sint regal. sub num.* 77. tamen videtur inclinare in contrariam sententiam:
15 quia † Reges majorem potestatem habuerunt ab initio. *l.* 2. §.
16 *exactis ff. de orig. Iur* & † lege Regiâ translata est potestas in Im-
17 peratorem., *l.* 1. *ff. de constit. Princip.* & † plus juris habet Rex in Regno, quàm Imperator in Imperio, si verum est quod dixit Curt. jun. *in cons.* 1. *num.* 3. & Andr. ab Exeâ *in rubr. de constit. nu.* 92. quia transmittit regnum ad hæredes. *cap. licet, de vot.* quod non facit Imperator; quia Imperium est ex electione *cap. venerabilem, de elect.* & tradit Andr. de Isern. *in tit. de his, qui feud. dare poss. num.* 11. *vers. Rex est Monarcha, & in tit. quæ sint regal sub num.* 77.

Ita & dictis Ducibus convenire debet titulus Serenissimi.

18 Et quòd † titulus Majestatis conveniat his Ducibus in suis dominijs, id voluit Antonin. Tessaur. *in præfat. ad suas decisiones Pedemontanas, sub num.* 14. *vers. minus etiam obstat,* ubi subdit adversus quandam rationem, quæ adducebatur in contrarium, quòd Duces eorum modestiâ noluerunt Majestatis titulo uti, ut Cæsari, & majoribus Regibus quid relinqueretur.

Et licèt Antoninus Tessaurus nil alleget ad probandum, quòd Ducibus conveniat titulus Majestatis; attamen ego adducam quod in proposito notavit Menoch. *in cons.* 302. *num.* 32. *vers. secundò comprobatur, vol.* 4. ubi ait, hoc apertè probari ex eo, quòd † Majestas dicitur status major. *cap. felicis, de pœn. in* 6.
19 *clem.* 1. *eo titulo*, vel major potestas, ut voluit Lucas de Pennâ *in l. fin. num.* 10. *Cod. de delat. lib.* 10. & Bellem. *in cons.* 15. *factum est tale, num.* 7. & utramque interpretationem approbavit Oldrad. *in cons.* 43. *quæritur utrum, num.* 8. *vers. circa sextam quæstionem*, & Gigas *in tract. de crimin læsæ Majestatis, sub rub. quotuplex sit majestas, num.* 24. *vers. dicitur autem, lib.* 1. & Chassan. *in Catalog. glor. mundi, in* 1. *par. quæst.* 70. & Boer. *in tract. de seditios. in* 6. *præsupposito, num.* 19. & Barbat. *in cons.* 22. *à Iove principium, num.* 2. *vers. præterea, vol.* 3. *& in cons.* 70. *viso puncto, sub num.* 30. *in fin. vers. præterea facit, vol.* 4. ubi propterea dixit, Mar-
20 chionem olim Ferrariæ habuisse Majestatem, & Decian *in cap.* 1. *num.* 3. *vers. Maiestas, lib.* 7. *rerum crim.* cùm igitur Duces, de quibus agi-

bus agimus, in suis dominijs sint major status & potestas, sequitur dicendum, eos habere Majestatem.

Quæ res maximè confirmatur ex eo, quòd scribunt multi Doctores dicentes, † crimen læsæ Majestatis committi à subditis contra Marchiones, ut ait Menoch. *in cons.* 302. *nu.* 33. *vol.*4. 21

Unde si Majestas convenit Marchionibus, multò magis convenit Ducibus, quia † ipsi sunt maiores Marchionibus, ut ait Roland. à Valle *in cons.* 1. *num.* 99. *vol.* 1. licet aliqui non benè senserint dicentes, Marchiones, vel esse majores Ducibus, ut fecit Menoch. *in d. cons.* 302. *num.* 40. *vers* 5. *confert*, *vol.* 4. allegando Hostiens. *in summâ de pœnit. & remiss.* §. *cui Marchio*, *num.*38. *in princip.* & Lucam de Pennâ *in rubr. Cod. de Comit. Consistorian. lib.* 12. & Boer. *in addit. ad tract. de auth. magni consilii num.* 109. 22

Vel saltem à pari procedere cum Ducibus, ut ait idem Menoch. *in loco moxmox citato*, qui allegat Chassan. *in Catalog glor. mundi*, *in* 1. *par. conclus.* 19.

Sed † certè Menoch. deceptus est in allegando Hostiens. Lucam de Pennâ, & Boer. posteaquam Hostiens. & Boer. contrarium tenuerunt dicentes, Ducem esse majorem Marchione, *hic num.* 109. *in addit. ad tract. de auth. magni consil. ille verò in d. tit. de pœnit. & remiss.* §. *cui Marchio*, *num.* 38. *in princip.* & Luc. de Pen. *in d. rubr. Cod. de Comit. Consisto. sub num.* 1. *circa medium*, *vers. vel dic*, *col.* 2. *lib.* 12. loquutus est de Marchionibus & Comitibus, non de Ducibus & Marchionibus, ut rectissimè animadvertit Petr. Calefat. *in tract. de equestr. dignit. num.* 119. qui pariter ibi notavit, Ducem esse majorem Marchione, *quod idem anteà notavit num.* 106. Quapropter patet, Chassaneum & Menochium in locis suprà citatis in errorem lapsos esse, dum scripserunt, Marchiones esse pares cum Ducibus; quia id minimè verum est, cùm Duces sint majores Marchionibus, ut dixi; quam opinionem amplexus est quoque Lancellot. Conrad. *in templo omn. jud. lib. in tit. de Duce, cap.* 4. *num.* 9. *vers. est quoque Dux*, & D. Pacian. *in cap.* 26. *num.* 142. *lib.* 2. *de probat.* 23

Et propterea Boer. *in addit. ad tract. de auth magni consil. num.* 108. inquit, † Duces præcedere debere Marchiones, subdens hanc esse veram opinionem, quam tenuit D. Bacian. *in cap.* 25. *num.* 74. *lib.* 2. *de probat.* 24

Quæ res non mediocriter confirmari potest ex eo, † quòd Duces habent sub se Marchiones, ut in Franciâ, ut scribit Chassaneus *in Catalog. glor. mund. quintâ parte*, *consideratione* 46. & in 25

Germaniâ, ut tradit de utroque Marin. Freccia *in tract. de subfeud. lib. 2. tit. quis dicatur Dux, num. 43.* & in Italiâ videmus, quòd Dux Mutinæ & Regij, Dux Mantuæ & Montisferrati, Dux Parmæ & Placentiæ, Dux Vrbini, & Dux Sabaudiæ, habent sub se Marchiones, & Comites, ut de multis commemorare possem.

26 Similiter confirmari potest ex qualitate ornamentorum Ducis & Marchionis. Nam † corona Ducis designans dominium & jurisdictionem, ac regalem dignitatem sibi à Principe concessam, est magis rotunda, cum gemmis, & lapidibus pretiosis affixis, seu insculptis: corona autem, seu potiùs circulus Marchionis, est absque tantâ rotunditate, & sine gemmis, & lapidibus pretiosis, ut ait Marin. Frecc. *in d. tit. quis dicatur Dux, nu. 44. & n. 45. lib. 2. de subfeud.* ubi propterea subdit, hoc esse ad demonstrandum, dignitatem Ducalem esse magis præfulgidam & illustrem. Nam sicut gemmæ illæ & pretiosi lapides prælucent; sic ipse Dux cum suâ
27 coronâ ornatâ magis est excellentior. nam † ex qualitate ornamentorum dignoscitur majoritas dignitatis. *cap. ut apostolicæ, de privileg. in 6.* & ibi hoc notat Geminian. *num. 2.* & Marin. Freccia *in d. tit. quis dicatur Dux, num. 46. vers. nam ex qualitate.* Et
28 licet † aliqui dixerint, absolutè hos Duces non habere Majestatem, ut fecit Decian. loquens de his, qui superiorem recognoscunt *in cap. 4. num. 8. vers. sed an prædicta, lib. 7. rerum crim.*

29 Alij verò dixerint † non esse æqualem, seu tantam Majestatem in prædictis Ducibus, seu alijs Dominis Superiorem recognoscentibus, quanta est in Imperatore, ut ait Socin. *in cons. 275. in causa fratrum, sub num. 8. vol. 2.* & Ripa *in rub. de constit. num. 8. quod repetivit in resp. 14. num. 8. tit. de divers. rescript.* qui mo-
30 vetur exemplo Stellarum, quarum † splendor non æquè lucet,
31 sicut splendor Solis, subdens propterea, quòd † Coquus, & Barbitonsor horum Dominorum non erunt nobiles, sicut nobiles sunt Coquus, & Barbitonsor Imperatoris, prout hoc ultimum voluit etiam Roman. *in sing. 655. nunquid esse Coquum, num. 2.* & Boer. *in decis. 222. sub num. 10. vers. aut est Coquus*, & Purpura. *in l. 1. num. 32. ff. de off. ejus, cui mand. est jurisdict.* & multos in hanc sententiam adducit Tiraquell. *in tract. de nobilit. cap. 30. num 10. vers. sed & Coquus*, & Cotta *in Memoral. in verbo, Coquus*, ubi etiam
32 ait † quòd apud Antiquos Coquus vilissimum mancipium fuit, & æstimatione, & usu, licèt post devictum Antiochum ex vili ministerio posteà Romæ ars haberi cœpta sit; & quòd Coquus dicatur

dicatur exercere vile officium; licèt hoc non habeat locum in Coquo Principis, qui dicitur habere dignitatem. voluit D. Pacianus *in cap. 26. num. 86. lib. 2. de probat.* ubi subdit, quòd aliud observatur de consuetudine.

Affirmantes idcircò nonnulli, crimen † læsæ Majestatis 33 non committi propriè adversus ipsos Duces, seu alios Dominos superiorem recognoscentes; sed largè, & impropriè tantùm, ut ait Bellon. *in cons. 2. resolvendo plura dubia, num. 5. vers. & quamvis.* & Brun *in cons. 28. nobilis Domine, num. 3. & seq.* & Socin. jun. *in cons. 105. quanvis, num. 10. in fin. & num. 21. vers. secundò principaliter, & num. 25. & 26. vol. 3.* & Roland. à Valle *in cons. 74. inherendo, num. 3. vers. item & similiter, volum. 3.* & Ang. Aret. *in tract. de Malefic. in verbo, che hai tradito, num. 3. & ibi* August. de Arim. *num. 4. 5. & num. 6.* & Decian. *in cap. 4. sub num. 8. vers. sed an prædicta, lib. 7. rerum crim.*

At † propriè committi tantùm contra Imperatorem, vel 34 Rempublicam Romanam, vel contra quemcunque Principem, superiorem non recognoscentem, ut videre est apud Minsing. *in observat. 41. dubitatum quoque fuit, Cent. 5.* & Ant. Gabr. *in tit. de criminal. conclus. 37. num. 7. & 8. lib. 7.* & Decian. *in cap. 4. num. 6. vers. & generaliter, & vers. verùm breviter, lib. 7. rerum crimin.* & Farinac. *in tit. de Inquisit. quæst. 10. num. 43. vers. sublimita hanc secundam limitationem, lib. 1. quæst. & communi opin. crim.* qui allegant ad saturitatem alios Doctores hoc idem sequentes, quibus addo Joan. Fabr. *in proœm. Instit. num. 1.* ubi ait, quòd Duces non dicũtur habere Majestatem, ita ut in eos conspirantes majestatis crimine teneantur, si superiorem recognoscunt.

Addentesque aliqui, quòd quatenus de consuetudine & de facto servaretur, ut conspirantes in Duces, vel Dominos recognoscentes superiorem, crimen læsæ Majestatis committerent; ut multis placuit, de quibus inferiùs mentionem faciam; attamen, *l. quisquis. Cod. ad leg. Iul. Majest.* non habet † locum contra filios, nisi quando crimen committitur contra Cæsarem, vel Rem- 35 publicam Romanam: non autem quando committitur contra Principes recognoscentes superiorem, ut scripsit Decius *in cons. 410. in causa mota, num. 28. vers. ex quibus verbis,* & Gigas *in tract. de crimin. læsæ Majest. lib. 1. tit. qualiter, & à quib. crimen læsæ Majest. committit. quæst. 29. num. 2. vers. unum tamen non obliviscaris, & num. 3.* & Cœpol. *in cons. num. 79. ego consulta, num. 2. vers. ratio tamen,*

& Grammat. *in decis. 6. Magnificus Hector, num. 19.* & Boer. *in tract. de seditiosis in 6. presuppposito, num. 6.* & Alciat. *in cons. 9. quia articulus, num. 1. lib. 7* & Alex. *in cons. 13. consideratis, num. 3. & sub num. 7. vol. 6.* & Grav. *in cons. 224. congregans gentes, sub num. 6.* Salycet. *in d. l. quisquis, num. 4. vers. quaero tunc. Cod. ad leg. Iul. Majest.* & Menoch. *in cas. 316. num. 28. de arbitr. judi.* & Odd. *in cons. 38. factum, quod proponitur, num. 35. 36. & num. 37.* & Bursat. *in cons. 147. quod dominus Pojanus, num. 1. vers. primo quia, vol. 2.* licèt loquatur per verbum forte, & Roland. à Valle *in cons. 74. inhaerendo, num. 5. & seqq. vol 3.* ubi dixit, hanc esse communem opinionem, quam pariter communem nuncupavit Clar. *in §. laesa Majestatis, vers. dubium est:* & hujus opinionis fuit etiam Decian. *in d. cap. 4. sub num. 8. & in cap. 41. num. 35. vers. advertendum tamen, & num. 36. vers. pariter si tale, lib. 7. rerum crim.* & Socin. jun. *in cons. 105. quamvis propositi mei, num. 11. volumine 3.*

36 Addentes quoque, quòd † l. fin. C. ad leg. Jul. majest. quâ dicitur, quòd in crimine laesae Maiestatis post mortem cognosci, procedi, & defuncti memoria damnari potest, non procedit, quando crimen committitur contra Principes, vel Civitates inferiores; sed solùm quando committitur contra Imperatorem, vel Rempublicam Romanam, ut ait Ang. *in cons. 223. pro decisione. num. 2. vers. contrarium est verum,* & Alex. *in cons. 13. consideratis, sub num. 7. vol. 6.* & Dec. *in d. cons. 410. in causa mota, num. 31.* & Grammat. *in decis. 6. Magnificus Hector, sub num. 19.* & Menoch. *in casu 316. num. 8 de arbitr. Iudi* & Crav. *in cons. 224. congregans gentes, sub num. 6.* & Decian *in cap. 4. sub num. 8. vers. quod tamen intellige verum, lib. 7. rerum crim.*

Attamen non desunt Doctores gravissimae authoritatis, qui
37 dixerunt † crimen laesae majestatis committi contra Principes inferiores, inter quos omnium primus allegatur Archidiac. *in cap. felicis, sub num. 13. de poen. in 6.* quem sequuti sunt ibi Jo. Andr. *num. 1. & Petr. de Anchar. num. 2. vers. quarto nota,* & Cuman. *in cons. 153. ad primum, in princip.* & Bertazzol. *in cons. cri. 422. ut viri illustrissimi, num. 18. vol. 2.* & Socin. jun. *in cons. 105. quamvis propositi mei, num. 10. vers. & si dicatur, & num. 21. vers. secundo principaliter dico, vol. 3.* & Felyn. *in cap. cum non liceat, num. 12. vers.* & dixit Brixiensis, *de praescript.* & Alex. *in cons. 13 consideratis his num. 2. vers. circa primum, & num. 3. vol. 6.* ubi ait, quòd ita tenent communiter Doctores, & Corn. *in cons. 96. videtur in hac consultatione, num. 13. &*

3. & 4. vol. 4. & Alciat. *in conf. 9. num. 2. lib. 7.* & Grammat. *in d. decis. 6. num. 19. vers. aut recognoscit superiorem*, & hanc esse pariter communem opinionem, & servari de consuetudine quò ad ipsum principalem delinquentem, licèt secùs quò ad ejus filios, tradit Clar. *in §. laesa Majestatis, vers. dubium est, lib. 5. senten* & Coepol. *in cons. cri. 17. visa commißione, praesertim num. 19.* ubi ait, quòd licèt de jure non committeretur crimen laesae Maiestatis contra inferiorem à Principe; tamen de consuetudine Italiae servatur contrarium; quia, ut subdit, quilibet Princeps, recognoscens etiam superiorem, publicat bona, & exercet iura loquentia de crimine laesae maiestatis contra suos Rebelles, & proditores; & affirmat, huiusmodi consuetudinem valere, & debere attendi; & hanc opinionem sequutus est Roland. à Valle *in cons. 74 inhaerendo, num. 3. vers. item & similiter, & num. 5. vol. 3.* & ita voluit Barbat. *in cons. 70. viso puncto, num. 30. 31. 32. in fi. & num. 33. & 34. vol. 4.* & Gigas *in tract. de crim. laesa Maiestatis, tit. qualiter, & à quib. crimen laesa majest. committ. quaest. 29. lib. 1.* ubi loquitur de Duce Florentiae, nunc magno Duce Hetruriae de Duce Vrbini, & Duce Mantuae, & similibus, & Calcan. qui loquitur de Duce Mediolani *in cons. 67. praesupposità veritate, num 1.* de quo etiam loquitur Purpurat *in l. Imperium, num. 113. vers. & propterea. ff. de Iurisd omn. jud.* & Menoch. *in casu 316. num. 29. & 30. de arbitr. judi.* ubi idem dicit de Duce Sabaudiae, prout etiam facit Guid. Pap. *in quaest. 344 pone aliquis, ferè ad fin* & D. Jo. Bapt. Laderch. *in cons. 7. sub num. 1. vol. 1.* & Antonin Tessaur. *in praefatione ad decisionem Pedemon. sub. numero 14.* ubi ait, quòd absurdum esset dicere, si quis in Ducis Sabaudiae personam aut statum moliretur, eum in crimen laesae Majestatis non incidere. 38

Quocircà non immeritò ex praedictis, & alijs inferiùs dicendis affirmandum est, huiusmodi † Duces habere Maiestatem, ut affirmat in individuo Antonin. Tessaur. *in praefat. ad decis. Pedemon. sub num. 14. vers. minùs etiam obstat*, & Maiestatem attribuit D. Odd. Magno Duci Hetruriae *in cons. 38. factum num. 67. vers. potest dici*, & Dec. loquens de Duce Mediolani *in cons. 410. in causâ motâ, num. 17.* 39

Quae res confirmatur etiam ex hoc praesertim, quòd Majestas † nihil aliud importat, nisi aeternitatem, & perpetuitatem, ut ait ex Nicolao de Lyrâ Afflict. *in proem. constit. Regni, in verbo*, cum

40 *igitur num.* 1. quæ perpetuitas ſicut eſt in Imperatore, qui † poteſt iccircò perpetuam legem facere, ut ait Fabius Optinell *in l. imperium, num.* 72. *verſ. quia ſoli Imperatori. ff. de iuriſd. omn. iud* ita etiam
41 † cognoſcitur in his Ducibus perpetuò inveſtitis, & jure proprio perpetuam juriſdictionem, regaliaque, & jura Imperialia habentibus, eò quia eorum privilegia ſunt perpetua ſecundùm eorum naturam, niſi aliter dicatur, vel contrarium conſtet, ut ait Natta *in conſ.* 160. *in cauſa: num.* 25. *verſ.* ad quod etiam facit. *c. decet. de reg. iur. in* 6.

42 In tantum quòd † confirmatio ipſorum privilegiorum ab hujuſmodi Principibus conceſſorum neceſſariò non eſt facienda à ſucceſſoribus ipſorum Principum, ut notat Cynus *in l. privilegia, num.* 1. *Cod. de Sacroſ. eccleſ* & Alex. *in conſ.* 33. *ponderatis his, ſub num.* 16. *verſ. & non eſt curandum, vol.* 5. & ibi Natta *in addit.* & Natta ipſe *in conſ.* 112. *in præſenti cauſa, num.* 18. *verſ. non obſtat.*

43 Item quia † eorum decreta, & ſtatuta ſunt æterna, & perpetua; quia dicuntur jus civile; jura autem civilia ſunt perpetua, ut ait Joan. de Amic. *in conſ.* 110. *ad elicita dubia, num.* 13. 14. 15. *& num.* 18. & Ang *in l. ſtipulationum, quæ eſt l.* 5. *num.* 3. *verſ. quærit Bartolus. ff. de verb. obligat.* & Bald. loquens de comitibus *in l. receptitia, ſub num.* 3. *Cod. de conſtit. pecun.* & Roman. *in rubr. Cod. qui admitt. num.* 11. *verſ. nonò in quantum Bartolus*, ubi id intelligit verum, ſi huiuſmodi Duces non recognoſcunt ſuperiorem, quem ſequitur Franc. Aret. *in d. l. ſtipulationum, ſub num.* 5. *verſ. ut ergo perfectè habeas iſtam materiam ff de verb. obligat.* ubi ait, quòd quando Duces, Marchiones, & Comites exercent Juriſdictionem jure proprio, & præſcripſerunt juriſdictionem, & merum & mixtum imperium, & quædam, quæ pertinent ad ſolum Principem, tunc acquirunt hanc poteſtatem uti Principes, ſi eam exercent non recognoſcentes ſuperiorem; unde tenent locum Principis; & tunc eorum conſtitutio dicitur jus civile, quia jure proprio quæſito per præſcriptionem exercent, & idem videtur in effectu tenere Felyn. *in cap. cum non liceat, ſub num.* 10. *verſ. & ibi de Civitate, & verſ. hanc partem de præſcript.* licet Jaſ abſolutè contrarium tenuerit *in l. non dubium, ſub num.* 22. *verſ. & per hoc pulchrè Cod de legib.* ſed idem Jaſ. *in d. l. ſtipulationum, ſub num.* 10. *verſ. ſucceſſivè in quantum Bartolus. ff. de verb. obligat.* ait, quòd ſi Duces, Marchiones, vel Comites non recognoſcunt ſuperiorem, vel de jure vel de facto, tunc habent jura ſupremi Principis, & eorum ſtatuta dicuntur jus civile; ſi verò recognoſcunt ſuperiorem, dicuntur jus prætorium, & hoc idem ante ipſum voluit ibi

luit ibi Alex. *sub num.* 14. *vers. unde puto,* & Andr ab Extâ *in rubr. de eo fit, num.* 03. & Georg. Natta *in clem. sæpe, in princip. in glo. in verbo, simpliciter, num.* 10. *&* 11. *de verb. significat.* quicquid circa id dixerit Fabius Optinell. *in l. Imperium, num.* 73. *vers. quod non est verum. ff de iurisd. omn. iud.* sed hanc opinionem indistinctè tenuit Ruin. *in d. leg. stipulationum, num.* 24. *vers. in illâ quæstione. ff. de verbo obligat.* & dixit Gasp. Vallasc. *in d. leg. Imperium, sub num.* 68. *vers. dicebat tamen*, quòd si officium Ducum, Comitum, & Marchionum esset perpetuum, tunc eorum statuta sunt perpetua, non annalia; & ante ipsum hoc voluit Iaf. *in §. sed istæ, sub num.* 33. *vers. item advertite, Instit. de act.* ubi ait, hoc dictum esse verum, singulare, & peregrinum, subdens esse cogitandum, quia istud non audet affirmare, ex quo ab alio comprobatum non invenit.

Nec videtur obstare, si diceretur, dictos Duces recognoscere superiorem, tum quia infrà respondebo, tum etiam quia communis opinio est, quòd decreta, & constitutiones Ducum Marchionum, & Comitum, de quibus suprà, dicuntur jus civile, sicut decreta, & constitutiones Imperatorum, ut ait Brun. *in cons.* 45. *in causa castri, sub num.* 21. cum quo concordat Purpurat. *in l.* 1. *sub num.* 244. *vers. & hoc modo. ff. de off. eius,* & Cefal. *in cons.* 539. *ad favorem, num.* 39. *vers. hinc eorum constitutiones, vol.* 4. & Benincas. *in §. superest, num.* 277. *vers. & quamplures volunt, Instit. de act.* & eò magis, quia habemus Doctores loquentes in terminis de his Ducibus, prout de duce Mantuæ, aliàs Marchione, loquitur Socin. *in cons.* 153. *Pulchra, & subtilis, sub num.* 22. *vers. sed ad hanc rationem, vol.* 2. & de eodem Duce Roland. à Valle *in tract. de lucro dotis quæst.* 3. *num.* 2. *vers. aut ab Inferioribus, & num.* 8. *vers. aut Ducibus, & num.* 14. & Cavagnol. *ad decreta Montisferrati, in proœm, §.* 1. *num.* 4. 5. 6 *& nu.* 2. *ubi late,* & Andr. ab Exea *in rubr. de constit. num.* 103.

Ex quibus apparet, † malè & perperàm loquutum fuisse Ioan. Mariam Rimin. *in cons.* 10. *num.* 15. *cum quinque subsequentibus, vol.* 1. ubi respondit, proclamata Marchionum Mantuæ nō esse perpetua, sed finiri, & extingui per eorum mortem, quia sunt perpetua per prædicta. 44

Et contra ipsum facit, quod notavit Geminian. *in cap. licet, num.* 18. *de constit. in* 6. ubi ait, quòd † successor, si statim, cùm

ſuccedit, non revocat legem prædeceſſoris, videtur illam approbare cum ſuâ determinatione.

46 Ex quibus † quoque conſtat Joan. Bolognet. erràſſe, dum dixit, quòd edicta Ducum erunt perpetua uſque ad eorum mortem, quia finitur per mortem eorum juriſdictio, & hæredes habent ex privilegio Principis, & eſt nova poſſeſſio, prout hoc ſcriptum reliquit *in rubr. Cod. qui adimit. ſub num.* 43. qui tamen nihil allegat.

47 Et rurſus † conſtat, Becium malè conſuluiſſe *in conſ.* 4. *Illuſtriſſimus num.* 10 13. *& num.* 20. qui per multa jura, & rationes conatus eſt probare, proclamata, quando ordinantur per viam ſtatuti vel decreti, eſſe perpetua, & non finiri mortuo eo, qui ea conſtituit; ſed aliter dicit in proclamatibus, quæ non ſunt redacta in volumine ſtatutorum ex ordinatione conſtitutionis; quia cenſentur tanquam interloquutoria quædam, quæ ad authoritatem interloquentis, & ejus dignitatem tuendam pertinent.

Addi etiam poſſet pro opinione Becij, quod quando Dux, vel alius Dominus facit proclama hac adjectione, quòd regiſtretur in ſtatutis, ut quandoque fieri ſolet, apparet, quòd vult eſſe perpetuum, & non finiri ejus morte. Nam ſi eſſet perpetuum abſque eo, quòd mandet regiſtrari in ſtatutis; inanis, & ſuperflua eſſet illa adjectio de regiſtrando illud in ſtatutis; & certum eſt, quòd

48 † in omni diſpoſitione verba debent intelligi, ut aliquid operentur, ne ſint ſuperfluò poſita. *l. ſi quando. ff. de legat. 1.*

Verùm reſponderi poteſt, quòd verba poſſunt apponi cauſâ dubietatis tollendæ; quo caſu tolerari poſſunt; quinimmò tunc

49 † non dicuntur ſuperflua, cùm hoc operentur, quòd dubitationem tollant, ut reſolvit Bellon. *in conſ. 7. num.* 14. & Gozadin. *in conſ.* 33. *circa primum, num.* 15. *verſ. ſed ad hoc reſpondeo, col.* 3. & Menoch. *in conſ.* 587. *ſub num.* 8. *vol.* 6. ubi ait, quòd d. l. ſi quando, non habet locum, quando verba ſunt prolata ad maiorem declarationem, & tollendam dubitationem; quia tunc non dicuntur ſuperflua; & Ceſal. *in conſ.* 433. *num.* 61. *vol* 3. ubi ait, quòd verba ſatis operari dicuntur, quæ dubitationem auferunt.

50 Unde concludo, Duces † Italiæ, de quibus ſuprà, habere Majeſtatem, & contra ipſos committi propriè crimen læſæ Majeſtatis, in tantum quòd pœnæ, de quibus in l. ſi quiſquis. Cod. ad leg. Jul. Maieſt. locum habent contra filios delinquentis, & memoria

memoria ipsius delinquentis damnari potest, iuxta l. fin. Cod. eò titulo, prout de primo tradit Barbat. *in consf. 70. viso puncto, num. 34. & num. 40. vol. 4.* & Boss. loquens de Duce Mediolani, & similibus, *in titulo de crimin. læsæ Maiest. num. 56. vers. & ideo*, ubi tamen titubare videtur, dum subiungit, quòd quicquid sit de iure, de consuetudine, & de facto faciunt hoc observari, & quandoque habent decreta graviùs disponentia, quàm d. l. quisquis, & de secundo tradit Cœpol. *in consf. cri. 17. sub num. 20.* ubi ait, quòd damnari potest memoria defuncti, qui crimen læsæ Majestatis commisit contra Dominum Faventiæ; & Boss. *in d. tit. de crim. læsæ Maiest. sub num. 57. vers. tamen tene,* ubi loquitur de Duce Mediolani, & similibus.

Quam conclusionem probo etiam per id, quod notavit Cacheran. *in consf. 25. viso elegantißimo responso num. 24. vol. 1.* ubi ait, quòd, † quicquid statutum est in Imperatore, habet locum in cæteris Principibus, & præsertim in his, qui funguntur Imperiali authoritate; quod idem scriptum reliquit Cagnol. *in proœm. digestorum, num. 43.* ubi dixit, quod quæ dicuntur de supremo Principe, locum etiam habent in Duce, & Marchione, qui in terris suis iura Imperialia obtinent, & Calcan. *in consf. 26. prima facie, num. 9. vers. item dato,* ubi ait, quòd disposita in Papâ & Imperatore, habent locum in quolibet alio Principe habente ius regale ex privilegio, vel ex consuetudine, cuius initij memoria non existit. & Bec. *in consf. 56. in causa, num. 61.* & Cefal. loquens de Marchione Montisferrati *in consf. 58. proponitur, num. 65. vol. 1.* & Crav. *in consf. 135. verba sub num. 2.* & Socin. *in consf. 66. num. 13. vol. 3.* ubi loquendo de Marchione Mantuæ dicit, quod iura loquentia de Imperatore, habent locum in dicto Marchione, & Plot. *in consf. 12. viso privilegio, sub num. 3.* ubi ait, quod omnes leges loquentes de Imperatore, habent locum in Duce Mediolani in Ducatu suo, ex quo respectu dicti Ducatus Imperator in eum transtulit omnem suam potestatem, addo Lancellot. Conrad. *in templo omn. iudic. lib. 1. cap. 4. tit. de Duce, num. 15.* ubi dixit. quòd leges & iura loquentia in Imperatore, habent locum in Regibus, Principibus, Marchionibus, & Comitibus, ac aliis inferioribus habentibus iura Principis, subdens hanc esse generalem conclusionem.

Et ut generalia omittamus, & ad aliqua particularia descen-
52 damus, ex quo † secundùm Philosophum sermones particula-
53 res sunt veriores, & generales faciliores, dico quòd † l. bene à
Zenone. C. de quadrien. præscript. quæ loquitur de Imperatore
habet locum in hujusmodi Ducibus Italiæ, ut ait Baldus loquens
de Duce Mediolani *in cons. 359. quemadmodum, nu. 2. vers. secun-
da conclusio, vol. 3.* ubi subdit, se putare, de hoc non esse dubitan-
dum, quem sequitur Plot. *in cons. 12. viso privilegio, sub num. 3.*
& Corv. *in cons. 259. viso rescripto. sub num. 6. vers. quæ lex, vol. 1.*
& Bursat. *in cons. 138. Illustrißimus, num. 4. vol. 2.* & Ruin. *in cons.
48. videretur fortaßis, sub num. 15. vers. nec obstat dum dicitur, vol. 4.*
& Crau. *in cons. 263. agit. sub num. 7. vers. quinimò*, ubi dixit sibi
placere magis hanc opinionem, quicquid alij in contrarium ibi
allegati dixerint, & Paris. *in cons. 1 visa facti narratione, num. 122.
vers. & eo potißimè, vol. 1.* & Martin. Laudens. *in tract. de Princip.
quæst. 11.* & Roland. à Valle *in tract. de lucro dotis, quæst. 3. num. 9.
vers. nec quoque, & in cons. 100. multiplici ex capite, num. 49. vol. 4.*
& Bellon. loquens de Marchione Montisferrati *in cons 51. emens
rem, num. 3. & in cons. 59 ingeniosa, num 9. vers. contrariam opinio-
nem*, & Ascan. Clement *in tract. de patr. potest. cap. 6. effect. 2. sub nu.
41. vers. quartò limita*, & Balbus *in tract. de præscript. in secunda par. 5.
par. princip. quæst. 8 num. 2. vers. primò igitur*, & Addit. ad Andr. de
Isern. *in cap. 1. sub num. 78. vers. tu tamen idem dicas. tit. quæ sint regal.*
ubi ait, hoc procedere in Principe inferiore habente regalia à Papa,
vel ab Imperatore, vel à Principe non recognoscente superiorem,
seu possidente regalia per tempus, cujus initij memoria non existat,
& Roman. loquens de Domino Fani *in cons. 60 ad discutiendum, sub
num. 8.* & Jas. loquens de Duce Sabaudiæ *in cons. 227. Carolus, vers.
undecimò facit, vol. 2.* & quicquid alij dixerint hanc esse magis com-
munem opinionem tradit Ant. Gabr. *in tit. de acquir. possess. in con-
clus. 2. num. 10. vers. contrarium, lib. 5.* & non modò receptiorem, sed
etiã veriorem scripsit Alex. Turamin. *in l. nõ puto, in tertia par. quæst.
2. num. 22. vers. difficilioris explicationis. ff. de jure Fisci*, & hanc opi-
nionem amplexus est Socin. jun. *in cons. 65 viso themate, sub. num.
6. vers. respondetur, vol. 3.* licet ipse sibi contrarius contrarium con-
suluerit, & malè in Duce Urbini *in cons. 69. pro dilucidatione, nu.
55. cum seqq. vol. 1* quem sequutus est Rimin. jun præceptor meus,
in § 1 num. 56. & 57. Instit. quib. alien. lic. vel non. ubi pulchrè loqui-
tur, licèt ejus opinio non sit à majori parte Doctorum approbata.

Præterea

Prætereà dico, quòd † clem. 1. de probat. quæ loquitur in 54
Papa, volens quòd ejus assertioni stetur adeò, ut probatio in contrarium non admittatur, ut ait Mascard. *in conclus.* 1233. *num.* 1. 2. 3. 26. 27. *& num.* 29. *de probat.* ubi tradit, ampliationes & limitationes procedere in his Ducibus jura Imperialia habentibus, ut ait Natta loquens de Marchione Montisferrati *in cons.* 487. *sine difficultate, num.* 39 *vers. qui textus*, & D. Jo. Bapt. Laderch. *in cons.* 71, *sub num* 1 *vol.* 1. & Socin. loquens de Duce Sabaudiæ *in cons.* 4. *super quæst. sub num.* 11. *vers. igitur fortiùs*, *vol.* 3. & de Duce Mediolani tradit Jas. *in cons* 101. *immunitas, sub numero* 3. *vers. unde de hujusmodi, volumine* 3. & Curt. sen. *in cons.* 65. *super præmissa sub num.* 10. *vers. ex quo enim*, & de Duce olim Ferrariæ tradit Felyn. *in cap. cum à nobis, sub numero* 3. *de testib* & Ruin. *In cons.* 200. *numero* 1. *volum.* 2. & Mascard. *in d. conclus.* 1233. *numero* 34. *vers. limitatur primò*, ubi loquitur de Duce Mediolani, cui inquit credendum esse, adeò ut probatio in contrarium non admittatur.

Restat modò, ut respondeamus juribus & rationibus, quæ nostræ conclusioni adversari videntur.

Non obstat igitur primò, quòd non sit tanta seu æqualis Majestas in his Ducibus, quanta est in Imperatore, ut dicebat Socin. & Rip. *in locis de quibus supra, num.* 29.

Quia id quoque nos fatemur; sed ob id non est dicendum, quin contra ipsos committatur propriè crimen læsæ Majestatis; quia videmus etiam, quòd † nullus Rex reperiri potest, in quo tanta, 55
seu æqualis sit Maiestas, quanta est in Imperatore, ut ait Purpurat. *in l.* 1. *numero* 116. *ff. de off. eius. cui mand. est jurisd.* & Lancellot. Conrad. *in templo omn. iudi. libr.* 1. *cap.* 2. *tit. de Rege* §. 3. *sub num.* 6. *vers nonò differre.*

Et tamen † crimen læsæ Maiestatis committitur contra Re- 56
ges, quia Maiestatem habent, ut ait Bellam. loquens de Rege Apuliæ *in cons.* 15. *sub numero* 7. *in fin. vers. non enim*, quem sequitur Boer loquens de Rege Franciæ *in tract. de seditios. in* 6. *præsuppos. numer.* 21. & *numer.* 23. de quo loquitur etiam Gigas *in tract. de crim. læsæ Maiest. tit. qualiter, & à quib crim. læsæ Majest. commit. quæst.* 18. *numer.* 1. ubi ait, quòd Rex Franciæ non recognoscit superiorem, saltem de facto, ab immemorabili tempore citrà; & ideò supremis Principibus comparatur, & in suis terris, in quibus superiorem non recognoscit, supremi Principis, id est, Imperatoris, authoritatem habet; & per consequens contra ipsum committitur crimen læsæ Majestatis, licet Andr. de Isern. *in cap.* 1. *num.*

F

77. *tit. quæ sint regal.* dixerit esse de jure, quòd crimen læsæ majestatis committatur tantùm contra Imperatorem, & quòd Reges de facto persequuntur in personis, & rebus eorum proditores. Cæterùm Clar. *in §. læsæ maiestatis, vers. committitur autem*, dixit esse communem opinionem, quòd hujusmodi crimen committitur contra Reges superiorem non recognoscentes, & hoc voluit indistinctè Decian. loquens tamen in Regibus legitimis *in cap.* 4. *numero* 5. *vers. contra Reges, lib* 7. *rerum criminal.*

Et retenta communi opinione paucissimi erunt Reges, con-
57 tra quos non committatur crimen læsæ majestatis, cùm † paucissimi sint Reges, qui recognoscant superiorem, ut ait Fulgos. *in leg. breviter, numero* 4. *vers. magis autem videtur. ff. de off. præfecti*
58 *Prætor.* & ita de Rege Franciæ, quòd † non recognoscat superiorem in temporalibus, tradit *in cap. per venerabilem.* §. *insuper, qui fil. sint legit.* & hoc voluit Speculat. *in* §. 3. *sub numero* 3. *& in* §. 4. *in princip. de appellat. & in tit. de feud. sub numero* 29. *vers. nam Rex Franciæ*, & Innocent. *in d. cap. per venerabilem, sub numero* 3. *in verbo recognoscat*, ubi loquitur de jure, prout facit Oldrad. *in consf.* 69. *consuevit, sub numero* 12. *in fin.* & Purpurat. *in l.* 1. *numero* 114. *& numero* 115. *ff. de off. ejus*, & Felyn. *in cap. cum non liceat, sub numero* 10. *sub vers. demum dicit, de præscript.* ubi ait, quòd Rex Franciæ non recognoscit superiorem de jure. Nam responsio Papæ *in d.* §. *insuper*, debet intelligi de jure, cùm Papa non approbet reprehensibilia, ut ibi per eum; & hanc opinionem tenuit Boer. *in decisione* 8. *numero* 4. *& in tract. de seditios. in* 6. *præsupposito numero* 17. *& in tract. de author. magn. consil. numero* 47. *vers. sed de Imperatore*, & Franc. Marc. *in decisione* 366. *numero* 4. *vers. & licet, & in decisione* 367. *numero* 2. *vers. ergo idem, & in decisione* 648. *numero* 2. *in secunda par.* & Joan. de Turrecrem. *in cap. in apibus sub numero* 2. *vers. & idem de Rege Franciæ* 7. *quæstione* 1. & Joan. Fab. *in proœm. Instit. in verbo Francicus*, & Montal. *de reprobat. sent. Pilat. art.* 4. *numero* 3. *vers. item addas*, & Petr. Lenausder. *in tract. de privileg. Doctorum, quæstio.* 1. *in fine & quæstio.* 2. *in princip. vers. & quia Rex* & Aufrer. *ad Capell. Tholos. in quæstione* 349. *sub numero* 6. & Fulgos. *in l. ex hoc jure, numero* 5. *ff. de just. & jure*, & Cagnol. *in l.* 2. *sub numero* 253. *ff. de orig. iur.* & Joan. Ferald. *in tract. de iuribus & privilegiis Regni Francorum, numero* 1. & iterum Felyn. *in cap. novit. ille, sub numero* 3. *in fine vers. ultimo, scias, de judic.* & Afflict. *in prælud. ad constit. Regni, quæstione* 2. *numero* 1. *& sub numero*

numero 3. *versic. idem dicendum est, & in prælud. feudorum, sub numero* 22. *& in cap.* 1. *§. investitura, sub numero* 10. *de no. forma fidelit.* & Natta *in consilio* 402. *visis actis, sub numero* 22. *vers. ita ibi Petrus*, & Bald. *in capite* 1. *sub numero* 2. *vers. & licet Regnum, de pace iuram. firman.* & Restaur. *in tract. de Imperat. quæstione* 53. *& quæstione* 54. *numero* 22. & Corset. *in tract. de potest. reg. in tertia parte sub numero* 13. *& sub numero* 17. *& sub numero* 19. *& in* 5 *parte quæstione* 104. *sub numero* 66. ubi tamen dicit, hoc esse de facto, non de iure, ad concordandas opiniones, *& numero* 69. *& numero* 70 & cum hac distinctione transivit Aret. *in l. cunctos Populos, sub numero* 3. *C. de sum. Trinit.* & dixit Alciat. *lib.* 2. *dispunct. cap.* 22. olim Gallos Romanis fuisse subditos; & Bart. inquit *in leg. hostes numero* 6. *vers. & idem dico. ff. de capt.* quòd Rex Franciæ negat, se esse subditum Imperatori; & Jas. *in l.* 1. *n.* 10. *vers. nunquid autem Rex Francorum, in* 1. *lect. Cod. de sum. Trinit.* dicit, communiter teneri, quòd Rex Franciæ de jure non sit subjectus Imperio, quod idem sequitur Anton. de Tremol. *in addit. ad practic. Vrbet. de Bonacurs. in tit. quib. modis examen ordin. iudic. declinatur, sub numero tertio, versiculo, secundò limita*; licèt Jas. *ubi suprà in secunda lect.* non se resolvat. Tandem Regem Franciæ non recognoscere de jure superiorem, affirmavit Tiraquell. *in tract. de iure primigen. quæst.* 17. *opinione quartâ numero vigesimo primo. vers. nam, & si verum fateri volumus,* dicens, hoc à pluribus jam multis rationibus comprobatum esse; & prædictis addo Vasq. *illustr. controvers. lib.* 1. *cap* 22. *sub numero* 13. & Gul. Benedict. *in cap. Raynucius, in verbo, & uxorem nomine Adelasiam, in secunda decisione numero* 18. *de testam.* & Gozadin. *in consil.* 8. *numero* 4. & Bermond. *in tract. de publ. concub. in verbo. etiam si regali præfulgeant dignitate, numero* 18. *& numero* 19. ubi pulchrè loquitur circa id.

Similiter † Rex Hispaniæ non recognoscit superiorem, ut ait glo. *in capite Hadrianus, il.* 2. *in verbo, per singulas,* 63. *distin.* & Afflict. *in prælud. ad constitutiones Regni, quæst.* 2. *nu.* 1. *lib.* 1. *& in prælud. feud. sub n.* 22. *& in cap.* 1. *§. investitura, sub n.* 10. *de no. forma. fidel.* & Joan. de Turrecrem *in capite in apibus, num.* 2. *vers. unde Rex Hispaniæ,* 7. *quæst.* 1 & Cagnol. *in l.* 2. *sub numero* 253. *ff. de orig. Iur.* & Jas. *in leg.* 1. *numero* 11. *in* 1. *lect. Cod. de summa Trinit. & in l. id quod apud hostes, nu.* 14. *vers. hinc est. ff. de legat.* 1. & Purpurat. *in l. prima, n.* 14. *de off. eius.* & Vasq. *illustr. controvers. lib.* 1. *c.* 22. *n.* 11. *& n.* 12. 59

& Corset *in tract. de potestate reg. in tertia parte, sub numero 17. & sub numero 19. & in 5. par. in quaest. 104. sub numero 66. & sub num. 72. in fin.* ubi ait, quòd Rex Hispaniæ de facto non recognoscit Imperatorem, & Lud Montalt *de reprobatione sent. Pilat. art. 4. numero 2. vers. item addas*, & Anton. de Tremol *in addit. ad Pract. Vrbet de Bonacurs. in tit. quib. mod. examen ordin. iudi. declinatur, sub numero 3. vers. vel in Rege.*

60 Item † Rex Portugalliæ non recognoscit superiorem, ut ait Purpurat. *in l. 1. numer. 118 ff. de off. eius*, & Afflict. *in prælud. ad constit. Regni, quæstione 2. numero 1. lib. 1. & in prælud. feudorum, sub numero 22 & in d. cap. 1. §. investitura sub numero 10. de no. forma fidelit.*

61 Rex † pariter Angliæ non recognoscit Imperatorem, ut ait Felyn *in cap. cùm non liceat. sub numero 10 vers. defendit etiam hanc partem, de præscript.* & Afflict. *in prælud. ad Constit. Regni, quæst. 2. numero 1. sub numero 3. vers. & idem in specie, lib. 1. & in d. cap. 1 §. investitura, sub numero 10. de no forma fidelit.* & Corset. *in tract. de potest. regn. in 5. par. quæst. 114. sub numero 66. vers. & idem dicunt*, & Bart. *in l. hostes. numero 6. vers. & idem dico ff. de capt.* ubi ait, quòd Rex Angliæ negat, se esse subditum Imperatori.

62 Rex † prætereà Siciliæ est liber, & Monarcha in Regno suo, & ubique uniformem habet jurisdictionem, ut ait Joan. de Amic. *in cons. 22. dominus Rex, numero 10.* & Afflict *in prælud. ad constit. Regni, quæstione 1. numero 6. & quæstione 2. numero 1. & sub nu. 3. lib. 1.* & Restaur. *in tract. de Imperat. quæstione 53. sub numero 17. in fin.*

63 Rex † quoque Aragonum est exemptus ab Imperio, ut ait Purpurat. *in l. 1 numero 294. ff. de off. eius* & Fulgos. *in l. ex hoc iure, numero 5. ff. de iust. & iure*, & Corset *in tract. de potest reg. in 5. par. quæst. 104. sub numero 66. vers. & idem dicunt*, & Afflict. *in prælud.*
64 *ad constit. Regni, quæstione 2. numero 1. lib. 1* ubi † idem dicit de Regibus Navarræ, Armeniæ, & Ungariæ, quod idem affirmavit *in cap. 1. §. investitura, sub numero 10. de no. forma fidelit.* ubi etiam idem attestatur de Rege Cataloniæ.

65 Rex † item Castellæ non est subditus Imperio, ut ait Fulgos. *in d. l. ex hoc iure, numero 5. ff. de iust. & iure*, & Corset. *in tract. de potest. reg. in 5. par. quæst. 104. sub numero 66. vers. & idem dicunt*, ubi
66 idem † scribit de Rege Legionis.

Nec facit ad propositum, exemplum Ripæ de splendore Solis & stellarum; quia non reperitur facta æquiparatio Solis & stellarum,

larum, prout est facta de his Ducibus, & Imperatore, ut ait Bald. *in l. pen. in fin. num. 3. Cod. de donat. inter vir. & uxor.* ubi ait, quòd † Duces & Marchiones, qui in suo territorio non ligantur legibus, dicuntur esse similes Imperatori, & Corn. *in conf. 299. viso rescripto, sub numero 7. vers. ad idem, vol. 1.* & Brun. *in conf. 45. in causa castri, numero 21.* & Cefal. *in conf. 58. numero 65. vol. 1.* ubi dicunt, quòd Duces, Marchiones, & Comites perpetui æquiparantur Imperatori, & Surd. *in conf. 278. num. 14. vol. 2.* ubi ait, quòd Dux Mantuæ in suo Statu æquiparatur nedum Regi, sed etiam Imperatori, & Purpurat. loquens de Duce Sabaudiæ *in rubr. ff. de iurisd. omn. iudi. numero 20.* quem sequitur Menoch. *in conf. 1. consultatio, sub numero 158. vol. 1.* & dixit Purpurat. *ubi supra numero 8.* quòd Dux, qui ex privilegio, vel aliter habet jura Imperialia in suo Ducatu, æquiparatur Imperatori, inferens *numero 19.* ad Ducem Mediolani, & Roland. à Valle *in conf. 91. decreveram, numero 19. volumen 2.* ubi ait, quòd hujusmodi Duces æquiparantur Imperatori, & Regibus. 67

Non per hoc affirmo, quòd tanta, & æqualis sit Majestas in his Ducibus, quanta est in Imperatore; sed tamen non nego, quin habeant Majestatem, & per consequens, quin eorum † Coquus, 68
& Barbitonsor sint nobiles, ut ait Jacobin. de San. Georg. *in rubr. ff. de iurisd. omn iud. numero 2. vers. dicit tamen Baldus, in 2. lect.* & Tiraquell. *in tract. de nobilit. cap 6. sub num. 6. sub vers. hinc miror,* contra Ripam, qui aliter sentiebat.

Benè verum est, quòd † non tàm nobiles sunt Coquus, & 69
Barbitonsor horum Ducum, sicut sunt Coquus, & Barbitonsor Imperatoris; quia † major est nobilitas, quæ provenit à majori, 70
quàm quæ provenit à minori, ita quòd nobilitatus à majori præfertur nobilitato ab inferiore, etiam non obstante temporis anterioritate, & prærogativâ, ut ait glo *in l. restituendæ, in verbo judicati sunt. Cod. de Advo divers. judi. & in cap. dominus noster, in verbo, elegit. 93. distinctione* & notat Petr. de Anchar. *in cap. hi qui, numero 3. vers. tertio nota, de preben. & dignit.* & Luc. de Penna *in l. unica, numero 1. vers. unum autem nota Cod. de equestr. dignit. lib. 12.* & Abb. *in cap. per tuas, numero 1. de major. & obedien.* & Felyn. *in rubr. eo tit. sub numero 4. vers. miles imperialis, & in cap. clerici, numero 6. vers. item nota, de judic.* & Jas. *in l. moribus, §. primus autem, sub numero 16. vers limita nisi junior, & numero 17. ff. de vulg. & pupill.* & Tiraquell. *in tract de nobilit. in cap. 6. num. 7. & num. 8.*

Nec obstat secundùm aliquos, quòd isti Duces dicantur re-

71 cognoſcere ſuperiorem, prout † de Duce Sabaudiæ, quòd recognoſcat ſuperiorem, tradit Boer. *in tract. de Seditioſ. in 6. præſuppoſito numero* 8. & Guid. Pap. *in quæſtione* 344. *pone aliquis, ſub numero ſecundo, in fine* & D. Jo. Bapt Laderch. *in conſ.* 71. *ſub numero* 1. *volumine primo* & hoc verius eſſe dixit Menoch. *in conſilio ſe-*
72 *cundo magni ponderis, numero* 104. *volumine primo.* & † de Duce Mediolani idem tradit Bald. *in conſilio* 359. *quemadmodum, numero primo, volumine* 3. & Ruin. *in conſilio* 31. *viſa, & bene intellecta, num.* 10. *verſ. ex hoc etiam, volum.* 5. & Alciat. *in conſ.* 19. *in propoſita quæſtione, numero* 17. *verſ. tertio principaliter reſpondeo, libro ſeptimo* & Curt. jun. *in conſ.* 157. *præſupponitur in facto, numero* 31. *verſ. poſtremò, & numero* 32. *verſ. nec huic*, & Dec. *in conſ.* 528 *pro reſolutione, ſub numero quinto col.* 3. *& in conſ.* 410. *in cauſa mota, num.* 27. & Roland. à Valle *in conſ.* 1. *in præſenti cauſa, numero* 56. *verſ. nec obſtat. volum. tertio.* & Cardinal. *in conſ.* 128. *in quæſtione, ſub nu-*
73 *mero primo verſ. ſecus tamen in eo.* Et de † Duce olim Ferrariæ Paul. de Caſtro. *in l. quoties, ſub numero ſecundo, verſ. inferior vero. Cod. de precib Imper. offeren.* & Dec. *in conſ.* 373. *viſo conſilio, numero* 15. *verſ. non obſtat clauſula*, & Reſtaur. *in tract. de Imperat. quæſt.* 110. *caſu* 7. & M. Ant. Peregrin. *in tract. de iur. Fiſc. lib.* 1. *tit. ſecundò, numero* 78. *verſ. nil mirum*, & Capic. *in deciſ.* 130 *ſub numero* 49. *in fine*, ubi ait, quòd Marchio olim Ferrariæ recognoſcebat Eccleſiam, & idem ſcripſit Barbat. *in conſ.* 70. *viſo puncto, ſub numero* 32 *volumine quarto* & Plot. *in conſil.* 24. *ſcire quæritur, in princ.* & Cœpol. *in conſil. crim.* 17. *viſa commiſſione, numero* 20. *& ſub numero*
74 21. & † de Duce Mantuæ, quòd recognoſcat Cæſarem in ſuperiorem, voluit Plot. *in d conſil.* 24. *in princip.* & Menoch. *in conſ.* 244. *cum rogatus, numero* 51. *volumine* 3. & Natta *in conſ.* 402. *viſis actis, ſub numero* 22. *verſ. modo ſuperiores rationes, & ſub numero* 24. *verſ. ſed cum Dominus Dux*, & Rimin. iun. *in* §. 1. *numero* 452. *verſ. immo*
75 *quod eſt fortius, Inſtit. de donat.* Et † de Duce Urbini quòd recognoſcat in ſuperiorem Summum Pontificem, Hieronym. Gabr. *in conſ.* 163. *ſub numero* 17. *volumine* 1. & Corn *in conſ.* 82. *videtur in hac conſultatione, numero* 1. *volumine primo* & Bertazzol. *in tract. de clauſul. clauſul.* 21. *glo.* 17 *ſub numero* 2. & Socin. jun. *in conſ.* 69. *ſub numero* 55. *verſ. & primo ratione, volum* 1 & Rimin. jun. *in d.* § 1 *numero* 452 *Inſtit. de donat.* & Joan. Jacob. Leonard. *in conſil* 114. *numero* 195. *inter conſilia Bruni*, ubi ait, eſſe notorium, quòd Urbinum eſt Feudum Eccleſiæ, & Vulpell. *in conſ. crim.* 58. *numero* 4.
76 & de eodem Duce Urbini, & † Duce Parmæ Odd. *in tract. de re-*

ſtit.

stit. in integr. quæstione 92. numero 13. vers. & amplia. & Farinac. *in tit. de Inquisit. quæstione 6. numero 7. lib. 1. quæstione & com. opin. crim.* & dixit Bursat. *in cons. 4. numero 32. volumine 1.* quòd Ducatus Parmæ subest Ecclesiæ Romanæ.

Quia contrarium tenent nonnulli Doctores, dicentes, † hos 77
Duces non recognoscere superiorem, ut ait Odd. loquens de Magno Duce Hetruriæ, *in cons. 38. factum quod proponitur, numero 35.* & Cacheran. *in consil. secundo numero 35. vol. 1.* & Sebastian. Medic. *in tract. de legibus & Statut. in 1 par. quæstione 20. sub numero 1. vers. si vero, & seqq.* & Petr. Calefat. *in tract. de Equest. dignit. sub numero 140. in fin.* ubi ait, quòd non est Feudatarius, sed liber.

Et Scot. loquens † De Duce olim Ferrariæ, *in cons. 28. existimo, numero 116. tom. 1. lib. 6.* & Cefal. *in consil. 539. ad favorem, numero 55. vers. hic autem, volum. 4.* & Addit. ad Bertazzol. *in consil. crim. 260. quatuor, sub n. 4. vol. 1.* & Felyn. *in c. cum à nobis sub n. 3. de testibus,* & D. Jo. Bapt. Laderch. *in cons. 71. sub n. 1. vol.* & Menoch. *in cons. 901. sub n. 19. vers. primoquia, vol. 10.* Et idem dicendũ est † de Du- 79
ce Mutinæ, cui suprema potestas data fuit à Federico tertio Imperatore, ut attestatur Jo. Bapt. de Santo Severino *in l. cunctos populos, sub numero 12. vers. vidimus novissime. Cod de summa Trinit.* Et
† de Duce Mantuæ, tunc Machione, quòd non recognoscat su- 80
periorem, Socin. *in cons. 153 pulchra, & subtilis, sub numero 22. vers. sed ad hanc ratonem, vol. 2.* quem sequitur Roland. à Valle *in tract. de Lucro dotis, quæst. 3. numero 2. vers. aut ab inferioribus,* & Bertazzol. *in cons. crim. 360. cum de anno, numero 2. volum. 2.* & D. Jo. Bapt. Laderch. *in cons. 71. sub numero 1. vol 1.* Et † de Duce Mediolani i- 81
dem tradit Jacob. de Nigris *in l. 1. numero 11. vers. ex prædictis. ff. de off. eius,* & Alex. *in cons. 30. ponderatis, numero 9. & numero 11. vol. 5. & in consil. 11. aliàs consului, numero 9. vers. quod autem, volumine 7.* ubi ait, quòd Dux Mediolani non recognoscit superiorem, neque antecessores sui recognoverunt à tanto tempore citrà, cujus in contrarium non est memoria, & Roland. à Valle *in consil. 100. multiplici ex capite, numero 95. volumine 4* & Curt. Sen. *in cons. 65. super præmissa narratione, sub numero 5. in fin. vers. & sic stat conclusio, & meliùs ibi sub num. 14. vers. solum præmissæ conclusioni, & sub numero 15. vers. non potuit Imperator, & numero 16.* ubi etiam ait, quòd Imperator respectu Ducalis Dominij Mediolani censetur redactus ad instar privati, qui non potest jus dicere, nec privilegiare; quòd priùs notavit idem Curt. Sen. *in consilio quadrages. octav. memoria*

recolendæ, verſ. ſexto probatur numero 21. & Ripa *in l. centurio, ſub numero 20. verſ. ad conſilium Alexandri ff. de vulg. & pupill.* & M Ant. Cuchus *in tract. de morat. præſcript. numero 230.* ubi dixit, hanc eſſe communem opinionem, & Maſcard. *in concluſ. 1233. numero 34. verſ. limitatur primò, de probat.* & Menoch. *in reſpub. 2. cauſ. Finar. art. 1. numero 105. verſ. ſic Ducem Mediolani.* & Feſtaſ. *in tract. de collect. in 4 par numero 36. verſ. in Duce,* & Pariſ. *in conſ. 2. legitimatio, numero 18. vol. 2.*

82 Et † de Duce Urbini tradit Menoch. *in conſ. 901. numero 20. verſ. ſecundò accedit, vol. 1.* ubi ait, quòd Dux Urbini eſt omninò liber, præterquàm à penſione annuâ, quam præſtat Cameræ Apoſtolicæ, ex quo Vrbinum eſt feudum Eccleſiæ Romanæ, *ut dixi numero 75.* & idem tradit Jaſ. *in conſ. 86. in cauſa, numero 5. vol. 3.* & Barbat. *in conſ. 44. numero 1. volum. 4.*

83 Et † de Duce Sabaudiæ, quòd non recognoſcat ſuperiorem, Pariſ. *in conſ. 1. numero 39. verſ. & ſuaderi poſſunt, volum. 1.* & Cacheran. *in deciſ. 79. quoniam numero 24.* ubi dixit, quòd iſte Dux inveſtitus fuit de mero & mixto Imperio, omnimodâ Juriſdictione, juribus Imperialibus, & regalibus quibuſcunque privativè quò ad inveſtientem, & Menoch. ſibi contrarius *in reſp. 2. cauſ. Finar. art. 1. numero 104.* quo loci inquit, hunc Ducem Imperatorem nō
84 recognoſcere, & propterea, † ſe Dei Gratiâ Ducem vocare, quo titulo ſe ſuperiorem non recognoſcere oſtendit, & Par. de Put. *in tract. de re milit. ſeu de duello, quæſtione 6. ſub numero 2. verſ. iſti enim, lib. 7* ait, quòd illi domini, qui non recognoſcunt ſuperiorem, intitulantur Dei gratiâ, quia non recognoſcunt ſuperiorem, niſi Deum & Enſem; & hoc idem tradit Caſſan. *in conſuet. Burgun. in*
85 *proœm. in verbo, par la grace de dieu numero 3.* ubi ait, Ducem † Burgundiæ ſe vocare Ducem Dei gratiâ ſimpliciter, eò quòd neminem in temporalibus ſuperiorem recognoſcat, licèt dubitet, an recognoſcat ſuperiorem Regem Franciæ; & ita notavit Lancellot. Conrad. *in templo omn. iud. lib. 1. cap. 2. de Rege. §. 1. ſub numero 7. verſ. &*
86 *propterea,* ubi ait, † loquens de Rege Franciæ, quod intitulatur Dei gratiâ Rex, quia non recognoſcat ſuperiorem, niſi Deum &
87 Enſem & ita † Dux Mantuæ intitulatur Dei gratiâ Dux, ſicut Dux Mutinæ, eò quia ſuperiorem non recognoſcunt, & dixit Menoch.
88 non aliâ ratione contingere, Ducem † Sabaudiæ intitulari Dei gratiâ Ducem, quàm ut prudenter oſtendat, jam amiſſum dominium Dei gratiâ fuiſſe aſſequutum, *ut ſcripſit in conſ. 1. magni ponderis,*

deris numero 104. *vol.* 1. vide Foller. *in Prax. censual. in princip. in verbo, Alphonsus, num.* 8. *vers. secundum verbum*, qui dixit, quòd Alphonsus Rex Aragon. & Siciliæ intitulavit se Dei gratiâ Regem, eò quia Reges non nisi à Deo procedunt.

Et de supradictis Ducibus fortè voluit intelligere Vasq. *in l. quoniam in prioribus, numero* 312. *vers. amplia octuagesimosecundo Cod. de inoff. testam.* dum dixit, quòd in Italiâ nonnulli Duces, Comites, & Marchiones non recognoscunt superiorem, subdens † non sic 89
esse in Ducibus, Comitibus, & Marchionibus Castellæ.

Et quòd isti Duces non recognoscant superiorem, patet ex eo, quòd videmus quotidie de facto servari, quòd † Comites Palati- 90
ni ab Imperatore creati non possunt legitimare in terris Imperij, de quibus aliquis Princeps cum omnimodâ potestate fuit perpetuò investitus, sine licentiâ ipsius Principis, ut ait Curt. Sen. loquens de eo, qui legitimavit in Ducatu Mediolani *in cons.* 65. *super præmissa narratione, sub numero* 14. *vers. solum præmissa conclusioni, & sub numero* 15. *& in consil.* 73. *super memorata facti narratione, numero* 28. *vers. quintò principaliter*, & Barbat *in cons.* 70. *verissimum hoc est, sub numero* 8. *vers. & ideò nisi ex iustissimis, & numero* 12. *volumine* 2. & Roland. à Valle *in cons.* 88. *in causa magnifici, numero* 31. *vers. ad hoc facit, & numero* 36. *volumine* 1. *& in cons.* 67. *dominus Iacobus, sub numero* 64. *vers. circa ultimum articulum, cum numero seqq. volumine* 3. *& in cons.* 49. *legitimationem sub numero* 34. *vers. secundo respondetur, volumine* 4. & Paris. *cons.* 2. *legitimatio, numero* 18 *& numero* 20. *volumine* 2. & Jas. *in cons.* 70. *sub utraque legitimatione, sub numero* 1. *versic. confirmo etiam prædicta, volumine* 3. & Socin. jun. *in cons.* 100. *pro habenda, numero* 21. *vers. accedat prædictis, volumine* 2. *& in cons.* 126. *in causa Illustrissimi Comitis Iulii, numero* 22. *vers. accedat quod in simili. volumine* 3. & Hieronym. Zanch. *in l. l. hæredes mei.* §. *cum ita, numero* 1146. *vers. tantum pro prima opinione adduco. ff. ad Trebell.* & Ferret. *in cons.* 105. *in causa feudi, sub numero* 10. *volumine* 1. & Cefal. *in cons.* 23. *numero* 77. *& numero* 78. *volumine* 1. & Surd. *in cons.* 1. *multa fuerunt, numero* 11. *vers. tertio non videtur. volumine* 1. ubi ait, quòd nec † Imperator, nec 91
Comes Palatinus ab eo creatus potest legitimare in Ducatu Mediolani, nec in Ducatu Montisferrati, quia Imperatoria potestas fuit in dictos Duces collata, & Nevizan. *in cons.* 99. *omnis sapientia, numero.* 5. *vers. secundò obstat*, & Alciat. *in cons.* 5. *quia privilegium, num.* 26, 27. *& num.* 28. *lib.* 4.

92 Hinc est, quòd † fecerunt Decreta, ut nemo posset impetrare privilegium ab Imperatore sub pœnâ gravissimâ, & quòd Comites Palatini etiam habito ab ipsis privilegio non possint illo uti absq; licentiâ ipsorum Ducum, ut de simili Ducum Mediolani veteri decreto tradit Boss. *in tit. de Princip. nu. centesimo octuages. quarto, vers. & hæc est causa*, & ante ipsum Barbat. *in d. cons. 70. sub nu. octavo & sub numero 12. volumine secundo*, quod valere dixit Bursat. *in cons. 433. pro clariori, numero quarto, quinto, & numero sexto, volumine quarto.* Et de simili Ducum Mantuæ decreto scribit idem Bursat. *in cons. septuagesimo sexto, ex hâc serie facti, sub numero tertio, vers. in Civitate tamen, & sub numero vigesimo octavo, vers. favorabile rursus, volumine primo*, & Roland. à Valle *in consil. sexagesimo septimo, sub numero sexagesimo quarto, volumine tertio. & in d. cons. quadragesimo nono, sub numero trigesimo quarto, volumine quarto*, & in Dominio Ducis olim Ferrariæ servabatur, ut nulla legitimatio facta à Comitibus Palatinis, valeret, nisi esset ab ipso Duce confirmata, ut attestatur D. Pacian. *in cap. decimo octavo, sub numero 17. ob quam rem lib. secundo, de probat.* & scribit Menoch. *in cons. 459. dubitationes, numero vigesimo sexto, vers. secunda est dubitatio, volumine quinto*, quòd decreto Ducis olim Ferrariæ ab eo edito anno 1545. sancitum fuit, quòd nullus Comes Palatinus legitimare possit illegitimè natos sine ipsius Ducis licentiâ. Sed videndus est D. Jo. Bapt. Laderch. *in consil 100. nu. 11. vol. 1.*

Et ita quoque statuit Carolus Quintus Imperator in novis constitutionibus Mediolani *in tit. de legitimationibus, lib. 3.* ubi sic ad literam dicitur: Nullus Comes Palatinus virtute alicujus privilegij quomodocunque, & cum quacunque potestate à nobis concessi, possit uti eâ potestate in Dominio Mediolani, sine licentiâ Locumtenentis, aut Senatûs nostri in eo dominio residentis, sub pœnâ nullitatis actus, & aureorum quinque centum Fisco applicandorum, Notarioque de hoc documentum conficienti aureorum centum pœna erit.

Non eâ de causâ, quam † adducunt Curt. jun. *in cons. 157.*
93 *præsupponitur in facto, num. 3. vers. ad quintum fundamentum, volumine secundo*, & Barbat. Boss. Bursat & Roland. à Valle *in locis mox citatis*, dicentes hujusmodi decreta condita fuisse propter bonum publicum, ne Comites Palatini suo Imperiali privilegio abutantur, sed ut scandala tollantur, quæ ob legitimationes passim indifferenter admissas ab ipsis Comitibus, inter cives & subditos Principum quotidiè oriuntur.

Sed

Sed quia hujusmodi Duces prætendunt non recognoscere superiorem, posteaquàm ratio ad justificandum dicta decreta, per supradictos Doctores adducta, non procedit, nec mihi quadrat, quia si Comes Palatinus habito Palatinatûs privilegio petit licentiam generalem legitimandi, & Duces eam concedunt, possunt oriri lites, sicut orirentur non impetratâ licentiâ, etiamsi limitata esset potestas, ut vidi servatum per Excellentissimum Senatum Mediolani, qui contendit licentiam generalem Comitibus Palatinis petentibus, ita tamen quòd in legitimationibus ad bona feudalia dominio Mediolani subjecta per dictos Comites ad id authoritatem habentes faciendis speciales literas manu dicti Senatus signatas, & sigillo munitas habere teneantur, legitimandique melioris conditionis prole legitimâ non efficiantur, nec succedant, nisi juxta ordines Mediolani

Et quòd id faciant, quia prætendunt non recognoscere superiorem, manifestè patet ex his, quæ notavit Boss. *in tit. de Princip. numero* 184. *vers. & hac est causa*, ubi ait, quòd Duces Mediolani fecerant decretum, ut nemo posset impetrare privilegium legitimandi ab Imperatore sub pœnâ gravissimâ, cui dispositioni non convenit ratio Doctorum, de qua suprà *vers. non ea de causa*. Item quia non præsumitur, quòd Comites Palatini, quorum fides, nobilitas, & virtus est approbata ab Imperatore, abutantur eorum privilegio & authoritate.

Quæ res † scitu digna est ad interpretationem novarum Constitutionum Mediolani, *sub tit. de legitimat. lib.* 3 quia si conditæ fuerunt, eò quòd Imperator non recognoscatur in ipso Dominio pro superiore, tunc pœna de qua in eis non evitabitur per Comitem legitimantem, nec per Notarium rogatum, sive legitimetur subditus, sive nō subditus Dominio Mediolani. Si verò cōditæ sunt eâ de causâ, de qua suprà *numero* 93. *vers. nō eâ de causâ*, tunc legitimans & Notarius non erunt subiecti pœnis in dictis constitutionib' contentis, si legitimetur non subditus respectu personæ, & bonorū, tum quia † de his, qui foris sunt, nihil ad nos. *cap. gaudemus, de divort. & cap. multi, secundo, quæst.* 1. tum etiam quia ratio, quâ dictum est, hujusmodi decreta & constitutiones fuisse conditas, ne Comites Palatini abutantur privilegiis Palatinatûs, & iccircò oriantur lites inter subditos, cessat, quando legitimatur non subditus; & ideo † cessante ratione legis, cessare debet lex, vel ejus dispositio. *l quod quod dictum. ff. de pact.* Everard. *in loco, à cessatione rationis, numero*

94

95

96

1 & numero 2. & Ruin. *in conf. 29. plura proponuntur, sub numero* 18. *vers. & ideò cessante ratione, volumine* 5. & Tiraquell. *in tract. cessante caus. in princip. numero 9. vers. cæterùm & numero 11. vers. cessante igitur*, & copiosè *num. 130. vers. legis causâ.*

Prætereà videtur confirmari posse, quòd hujusmodi Duces non recognoscant superiorem in suis Dominiis ex eo, quod scriptum reliquit Joan. Fab. *in §. 1 numero 8. Instit. de Attil. tut.* dicens,
97 quòd † Dominus directus non potest in terrâ Baronis sibi subjecti tutorem dare pupillo, nec alium actum Jurisdictionalem exercere, quem sequitur Curt. jun. *in conf. 2. circa præmissam, numero 1. volumine* 1. & Jo. Bolognet. *in rubr. Cod. qui admittit. sub nu.* 41 *vers. in tantum.*

Et prædictis addo Roland. à Valle *in conf.* 100. *numero* 95.
98 *volumine* 4 ubi ait, quòd † Imperator nihil potest in terris Ducatûs Mediolani, nisi quatenùs permitteretur à Duce, sicut non posset in terris Turcarum, vel alterius non recognoscentis Imperatorem, de jure, vel de facto: & dixit Ferret. *in conf.* 105. *in causa*
99 *feudi, sub numero 9. volumine* 1. quòd † Imperator hodiè in terris alienis pro nihilo reputatur. Dixit quoque Alciat. *in conf.* 33. *nu-*
100 *mero* 27. *lib.* 9. quòd Imperator † non potest in Civitate Mantuæ uti clausulâ supremæ potestatis, vel auferre jus tertii, & ibi reddit rationem.

Rursus patet ex eo, quod dicitur de Delegato Imperatoris,
101 qui non † potest citare in terris Vasallorum; quia, ut dicebam, Dominus directi non potest quoquo modo se impedire in jurisdictione utilis, ubi nec etiam habitu habet jurisdictionem, ut ait Boss. *in tit. de citat. sub numero* 24. *vers. credo tamen contrarium*, ubi tenet hanc opinionem, re diligenter consideratâ; subjungens iccircò, quod Domini Gonzagæ non patiuntur tales citationes fieri à Delegatis Cæsareis; & ita in practicâ servatum vidi per Excellentissimum Senatum Mediolani, uti Cæsaris Delegatum, qui citavit per literas subsidiales directivas Prætori Roli Dominum Flaminium de Sessis de anno 1584. prout vidi processum, cùm eidem patrocinium præstarem in causâ executionis sententiæ Imperialis, dum orta fuisset dubitatio coram alio Delegato Cæsareo adversus Comites Roli.

Et quanquam non ignorem, nonnullos asserere, quòd †
102 Imperator possit citare in terris Vasallorum, inter quos fuit Boss. ipse

ipse *in tit. de foro compet. numero 165. vers. & ita Imperator,* & Natta *in cons. 580 primò quæritur, numero 1. cum seqq. & in cons. 487 sine difficultate non transit, numero 23. vers. facit etiam* & sequitur Surd. *in cons. 210. ne quid deesset, numero 41. vers. ad id verò, volumine 2.* & ante ipsum Franc. Aretin. *in cons. 58. diligenter consideratis, in princip. sub numero 3.*

Non tamen † à superiùs dictis recedo; quia non obstat Aret. tum quia contra ipsum tenuit Boss. *in tit. de citat. sub numero 24. vers. credo tamen*: tum etiam quia allegat Bart. *in extravag. ad reprimen. in verbo, per edictum, numero 10. vers. ita per universum,* qui ait, quòd † officialis, qui præest uni Provinciæ, potest citare homines existentes in quâlibet Provinciâ Imperij, quia hoc facit authoritate Imperatoris; & tamen Bartolus intelligendus est, ut loquatur, quando utraque Provincia, citantis & citati, subest Imperatori, tanquam pleno Domino habenti directum, & utile Dominium utriusque Provinciæ. Vltra quod † dictum Bartoli non servatur de consuetudine, & non servari in Dominio Mediolani subdito uni Domino tantùm, † unus officialis citet directè in jurisdictione alterius officialis ejusdem Domini, attestatur Boss. *in tit. de citat. sub numero 24. vers. & propterea,* quem sequitur Clar. *in §. fin. quæst. 31. vers. posset forte,* ubi refert in hoc articulo duas communes opiniones contrarias, & tandem subdit, non esse ab hâc practicâ ullo modo recedendum. Item quia Clem. pastoralis, *de re iud. adducta per Boss. in tit. de foro compet. numero 165.* & per Surd. *in d. cons. 210. numero 41.* non probat eorum opinionem, ut ipsemet Bossius posteà dixit *in d. tit. de citat. sub numero 24. vers. nec obstat.*

103

104

105

106

Quocircà † sublatis fundamentis Aret. Boss. Natt. & Surd. superædificatum corruit. *cap. cum Paulus 1. quæst. 1. l. nam origo. ff. quod vi, aut clam.* Curt. Sen. *in cons. 56. super eo quod ab ordine, numero 7. vers. tertia conclusio,* ubi ait, quòd † sublato fundamento Doctoris, tollitur ejus opinio.

107

108

Præterea non obstat responsio Nattæ *in consil. 580. primò quæritur, numero quarto,* data ad Jo. Fabr. *in §. primo numero octavo Instit. de Attil. tut.* & ad Curt. jun. *in cons. secundo circa præmissam, numero primo, volumine primo,* dum dixit, quòd Princeps non potest aliquem actum jurisdictionalem exercere in subditos Vasalli habentis merum, & mixtum Imperium, ubi Vasallus potest illum

actum exercere, sed ubi sumus in casu, in quo Vasallus non habet cognitionem inter subditos, nec posset actum expedire, non mirum est, si non potest impedire, ne dominus directus eum exerceat; cujus responsionem approbavit Surd. *in d. consil. ducentesimo decimo, numero trigesimo sexto vers. non obstat. & sub numero quadragesimo secundo, volumine secundo.* ubi propterea inquit, quod Imperator causas delegat in Ducatu Mediolani, testes ibi examinari mandat, & alia multa facit.

Quia replico, quòd aliud est in Vasallis, de quibus loquuntur Natta & Surdus in locis suprà citatis, qui non possunt facere in eorum terris & Dominijs omnia, quæ facere potest Imperator in toto orbe, prout faciunt & facere soliti sunt isti Duces jura Principis habentes in eorum Dominiis, ut suo loco multa jura allegabo.

Et quò ad citationem & examinationem testium dico, quòd fieri possunt per Vasallos in iuris subsidium, vigore literarum Iudicis requirentis.

Quò verò ad delegationem, † videmus de consuetudine observari, quòd domini delegant causas suorum subditorum non subditis in alienâ jurisdictione commorantibus; & vidimus causam Comessadij, vertentem aliàs inter Ducem Sablonetæ, & Dominos Fratres de Gonzaga de Sancto Martino ab aggere, fuisse delegatam ab Imperatore Duci Parmæ & Placentiæ Octavio Farnesio, licèt ipse non esset Imperatori subjectus; quia † Ducatus Parmæ & Placentiæ subest Ecclesiæ Romanæ ut sciunt omnes, & de Ducatu Parmæ ita tradit Bursat. *in cons. quarto. numero trigesimo secundo, volumine primo.* & de Ducatu Placentiæ sic tradit Vulpell. *in cons. crim. 58. num. 4.*

Videmus quoque, quotidiè causas ab Imperatore delegari Rotæ Lucensi, & Rotæ Januensi; & tamen civitas Lucæ, & civitas Januæ, liberæ sunt ab Imperio, & jura Principis possident, ut † de Lucâ scribit Socin. *in cons. 275. in causa Fratrum in princip. volumine secundo. & in cons. 83. pro clariori, numero primo, vol. quarto* & Dec. *in consil. 403. quamvis, numero secundo, vers. & Civitas ipsa.* & M. Ant. Peregrin. *in tract. de fideicommiss. art. quinquagesimo secundo. sub numero centesimo decimo septimo* & Purpurat. *in leg. primo, numero 491. ff. de off. eius, & in leg. Imperium, numero 157. vers. & de privilegiis. ff. de iurisd. omn. iud.* & Festas. *in tract. de collect. in quarta parte cap. septimo numero trigesimo secundo, vers. & de Luca,*

& Ro-

& Roland. à Valle *in tract. de lucro dotis, in quaest. tertia, numero quinto*, & Aldobrand. *in §. masculi quidem, numero vigesimo quinto, vers. hinc consuluit, Instit. de Curat.* & Felyn. *in cap. cum non liceat, sub numero duodecimo, vers. quartò considera, de praescript.* ubi ait, quòd, † Rudolphus Imperator concessit libertatem Lucensibus pretio duodecim millium ducatorum, ut attestatur Restaur. 112
in tract. de Imperat. quaestione quinquagesima quarta; numero decimo tertio, vers. Lucana Civitas & Menoch. *in cons. secundo magni ponderis, numero sexagesimo octavo, vers. idem de Lucensium, volumine primo,* & Ant. Corf. *in tract. de potest. Reg. in quinta parte numero sexagesimo octavo.* & Socin. *in cons. ducentesimo septuagesimo quinto in causa fratrum, sub numero septimo vers. si vero & tertio casu, volumi- secundo.* licet Decius sibi contrarius *in cons. 528. pro resolutione, sub numero quinto, col. tertio.* dicat, Civitatem Lucensem recognoscere superiorem, & sequitur Restaur. *ubi suprà.* Et quòd non recognoscat superiorem, voluit Menoch. *in cons. nonagesimo nono, de re gravissima, numero 77. vers. quod memoria, volumine primo,* ubi propterea inquit, quod † delinquens contra hujusmodi Rempubli- 113
cam non recognoscentem superiorem, punitur poenâ damnationis memoriae.

Et de † Januâ tradit idem Decius *in cons. 534 procedendo bre-* 114
viter. sub numero primo. licèt Decius ipse sibi pariter contrarius *in cons. 361. omissâ longâ serie, sub numero septimo, sub vers. & ista conclusio,* asserat, Civitatem ipsam Januae non esse liberam, ex quo recognoscit Regem Francorum, quòd idem ante ipsum voluit Paul. de Castro *in consil. 423. quia scio, sub numero nono, vers. nunc ad propositum, volumine primo*, Sed tempore Castrensis, & Decij, *quando scilicet illud consilium 361. in lucem edidit*, subdita erat; nunc autem, & à quampluribus annis citrà, liberà & franca vivit, locumque Principis tenet, ut ait Festas. *in tract. de Collect. in 4. parte capite septimo, numero trigesimo primo, vers. idem attestantur,* & quòd Janua Superiorem non recognoscat, Roland. à Valle *in tract. de lucro dotis, quaestione tertia, sub numero septimo,* & Aldobrandin. *in §. masculi quidem, nnmero vigesimo nono, Instit. de curat.* & restaur. *in tract. de Imperat. quaestione quinquagesima quarta numero decimo, & numero vigesimo, vers. de Civitate Ianua,* ubi sequitur simpliciter Decium *in d. cons. 534.* licèt eum non alleget contrarium tenentem *in d. cons. 361.*

Et quæ dixi de Principe non recognoſcente ſuperiorem, intelligenda ſunt reſpectu meri & mixti Imperii, omnimodæ & perpetuæ juriſdictionis; quam in ſuos exercet ſubditos, licet is aliâs ſubſit aut Imperatori, aut Summo Pontifici, à quo inveſtitus eſt, quia in ſuis terris Princeps eſſe, & jura Imperij habere cenſetur, ut ait Joan. Marc. Aquilin. *in leg. centurio, ſub numero 67. verſ. quod autem dictum eſt, in* 1. *par. ff. de vulg. & pupill.* ubi exemplificat in Rege Neapolis, in Duce Florentiæ nunc Magno Duce Hetruriæ, & in Ducibus Mantuæ, Mediolani, & ſimilibus.

Pro quâ re facit, quod ſcriptum reliquit Socin jun. *in conſil. ſexageſimo quinto, viſo themate, numero ſexto verſ. reſpondetur quòd*
115 *immò, volumine tertio,* ubi ait, quod, † qui in ſuis Dominijs habent omnia iura Imperij, & omnia poſſunt, quæ poteſt Imperator in ſuo Imperio, non dicuntur in eis ſuperiorem recognoſcere.

Et dixit inſignis & celeberrimus Juriſconſultus D. Jo. Bapt. Laderch. *in conſil. ſeptuageſimo primo, agitur cauſa, ſub numero primo col.* 3. *volumine primo,* eum dici non recognoſcere ſuperiorem, qui leges pro libito condit, & in ſuo Principatu omnia facit, quæ ſummi Principes.

Scio tamen, quòd prædicti Duces, qui accipiunt inveſtituram à Papâ, vel ab Imperatore, jurantque fidelitatem, & ſolvunt tri-
116 buta, dicuntur recognoſcere ſuperiorem; ſed † iſta ſuperioritas non nocet, nec attendenda, nec conſideranda eſt reſpectu meri & mixti Imperii, quod exercent in ſuos ſubditos, & eorum bona; quia immediatè ſubditi horum Ducum non Eccleſiam, vel Imperium, ſed ipſos Principes recognoſcunt, & immediatè exercent Regiam poteſtatem, & iura Regalia, merumque & mixtum Imperium in ſuos ſubditos, ut ait D. Odd. *in tract. de reſtit. in Integr. quaeſtione nonageſima ſecunda, numero decimo tertio, verſ. & amplia, & numero nonageſimo quinto. verſ. non enim,* & Farinac. *in quæſt ſexta numero* 7. *lib.* 1. *quæſt. & com. opin. crim.* ubi loquuntur de Duce Parmæ & de Duce Vrbini.

Pro quibus facit etiam Reſtaur. *in tract. de Imperat. quæſt.* 109.
117 *verſ. notandum tamen eſt,* ubi ait, quòd † licet aliqua Civitas det aliquid Principi in ſignum ſuperioritatis, putà pallium, bravium, ceram, vel aliud ſimile; non tamen dicitur ſubdita, ſed libera.

Et hanc ſuperioritatem non eſſe attendendam in concedendâ immunitate, voluit Feſtaſ. *in tract. de collect. in* 4. *par. cap.* 7. *num.* 21. *& ſub num.* 39. *& num.* 40.

Et ita

Et ita conciliari possunt Doctores superiùs allegati ad invicem contrarii, quorum aliqui dixerunt, dictos Duces recognoscere superiorem, aliqui non, ut primi intelligantur loqui respectu investituræ, fidelitatis, & census, quem solvunt Papæ aut Imperatori; secundi verò respectu meri & mixti Imperii, & omnimodæ iurisdictionis, quam exercent in suos subditos, & eorum bona.

Ex quibus satis defendi posse videtur, quòd conspirantes in dictos Duces, & eorum filii, puniri possunt crimine læsæ majestatis, memoriaque defuncti damnari potest, quicquid alij dixerint.

Nec obstat, si diceretur, quòd l. quisquis. Cod. ad leg. Jul. maiest. non habet locum in his Ducibus; quia cùm loquatur de Imperatore, & † sit odiosissima, & pœnalis non debet extendi de personâ ad personam, ut ait Socin. *in cons. 275. in causa Fratrum, sub numero tertio & quarto, ac numero sexto vers. igitur dispositio cum numeris seqq. volumine secundo.* & Roland. à Valle *in cons. 74. inhærendo, numero sexto vers. & hoc non sine ratione, cum num. seqq. vol. 3.* & Joan. Faber *in proœm. Instit. num. 1. vers. & ideo.* 118

Quia respondeo, hanc non esse extensionem: quia † hi Duces positi fuerunt in locum Imperatoris, ut ait Plot. *in cons. 39. licet motivum, sub numero tertio.* unde d. l. quisquis, quæ loquebatur in Imperatore, habet locum in ipsis, quia † subrogatum sapit naturam ejus, in cuius locum subrogatur, ut ait copiosè Everard. *in suâ topicâ legali, in loco, à vi subrogat. numero primo,* etiam cum qualitatibus, & privilegiis suis, ut ait Ang. de Perus. *in cons. 54. numero septimo* & Everard. *ubi suprà numero duodecimo, vers. vigesimo secundo, facit ad hoc,* etiamsi subrogatum sit alterius naturæ, quàm est illud in cujus locum subrogatur, ut ait idem Everard. *in d. loco, à vi subrogat. numero secundo,* ubi subdit, hoc esse menti tenendum, quod procedit, etiam si subrogatum in aliquo discreparet, ut ait Bec. *in cons. decimo quarto, mirum est, numero 6.* Ultra quod omnia iura loquentia in Imperatore habent locum in dictis Ducibus, ut dixi suprà *num. 51.* 119 120

Ita etiam videmus, quòd l. bene à Zenone. Cod. de quadrien. præscript. licet † loquatur in Imperatore, & Augustà, & ejus dispositio sit odiosa, & sapiat iniquitatem, eò quia quis de facto, dominio rei suæ privatur, contra l. id quod nostrum ff. de reg. jur. ut ait Socin jun. *in cons. sexagesimo nono, pro dilucidatione, numero quinquagesimo sexto, sexagesimo, & numero sexagesimo primo,*

volumine primo. & contineat quandam iniquitatem, ut tradit Menoch. *in conf. 2. sub numero trecentesimo trigesimo tertio. vers. respondetur tertio, vol.* 1. attamen extenditur ad hos Duces, & in ipsis procedit, secundùm veriorem & magis communem opinionem, de qua suprà num. 53.

Pro quibus facit ratio, quam adducit Alex. *in conf. 1. numero trigesimo volumine quinto* videlicet cùm possint hujusmodi Duces in suo territorio leges condere, vel abrogare & statuta condere derogantia juri communi, possent etiam si non esset condita Zenoniana constitutio, vel d. l. quisquis, propriâ authoritate ipsas condere, ut ait Boss. *in tit. de crim. læsæ Majestatis, numero quinquagesimo sexto vers. & ideo,* ubi dixit, quòd Duces Mediolani habeant decreta graviùs disponentia, quàm d l. quisquis. Cur igitur illis conditis frui non possint, nihil in contrarium, quod concludat, videtur afferri, & eum sequitur sic arguendo Alex. Turamin *in l. non puto, in tertia par. quæst. 2. sub num. 22. vers. & satis confirmare videtur. ff. de jure Fisci.*

122 Benè verum est, quòd nonnulli Doctores dicunt, quòd pœna † d. l. quisquis, respectu filiorum hodie de consuetudine non servatur, ut ait Ang. *in l. fallaciter, numero 4. vers. modo tamen. C. de abolit.* quod verbum Angeli, tanquam viri Excellentissimi, & magni Practici, sequitur Socin. *in conf. ducentesimo septuagesimo quinto in causa fratrum, sub numero tertio vers. hoc idem. volumine secūdo* subdens *numero quarto.* illud multùm esse à judicibus ponderandum, & Gigas *in tract. de crim. læsæ Majest. in tit. de pœnis, quas filij incurrunt patre committente crimen læsæ Majest. in quæst. 23. numero 3. vers. idem voluit*, & Decian. *in capite quadragesimo primo, numero trigesimo octavo vers. fateor tamen, & numero quadragesimo octavo vers. sciendum etiam postremò, libr. 7. rerum crimen.* & Alciat. *in consil. 19. in propositâ quæstione numero decimo tertio vers. confirmatur ista opinio, libr. 7. & Clar. in §. læsæ Majestatis, sub vers. unum tamen non omitto, libro sexto sentent.* quòd nunquam vidit, tales pœnas contra filios observari, & Roland. à Valle *in conf. septuagesimo quarto, inhærendo, numero vigesimo, volumine tertio.*

123 Sed ego † in hoc etiam contrarium teneo: quia si quis contra hujusmodi Duces crimen læsæ Majestatis committeret, non solùm ipse, sed etiam ejus filij punirentur, juxta dispositionem d. l. quisquis C. ad leg. Jul. Majest. dum tamen crimen esset commissum

124 in primo capite, videlicet contra personas horum Ducum, quia † Ang. *d. l. fallaciter, numero quarto C. de abolit.* loquitur de eo, qui

qui hoc crimen committit contra propriam civitatem, quo † ca- 125
su d. l quisquis non habebit locum, ut ait Cynus *ibi numero primo*, & Gigas *in tract. de crim. læsæ Maiest. in tit. de pœnis, quas filii incurrunt patre committente crim. læsæ Maiest. quæst. vigesima tertia, maxime numero 9. vers prima opinio*, ubi dixit, hanc esse communem opinionem, quam veriorem dixit Crav. *in consil. ducentesimo vigesimo quarto, congregans gentem, numero sexto*, & Cœpol. *in consil. crim. septuagesimo nono, ego consulta, numero quarto, vers. ex quibus concludo*, & Decian. *in cap. 41. numero 35. vers. advertendum tamen, lib. 7. rerum crimin.*

Unde † aliud esset dicendum, si crimen committeretur contra 126
Papam, Imperatorem, vel Regem, superiorem non recognoscentem, ut ait Clar. *in §. læsæ Majestatis vers. unum tamen non omitto, in fi. lib. 5. sentent.* licet loquatur per verbum forte.

Et si aliud dicendum esset, si committeretur crimen contra Imperatorem, vel Regem non recognoscentem superiorem, cur 127
† illud idem dicendum non esset, si hujusmodi crimen committeretur contra hos Duces, qui respectu subditorum suorum. & eorum bonorum; non recognoscunt superiorem, saltem tali superioritate, quæ sit attendenda, & consideranda, ut prædixi *numero centesimo decimo sexto.* tantò magis, quia isti Duces Italiæ fuerunt positi, & subrogati loco Imperatoris in eorum Dominijs, ut pariter prædixi *numero centesimo decimo nono.* Quocirca non est mirum, sed d. l. quisquis. C. ad leg. jul. Majest. loquens de Imperatore habet locum in eis, etiam quò ad puniendos filios committentium crimen læsæ Majestatis contra ipsos Duces, cùm subrogatum sapiat naturam ejus, in cujus locum subrogatur, etiam cum omnibus qualitatibus suis, ut dixi suprà *vers. quia respondeo numero centesimo vigesimo.* Et multò magis, quia † lex semper loquitur, & est in viridi observatiâ. *l. Ariani. §.* 128
ultimo C. de hæret. Bart. *in l. certa forma, numero quinto. vers. nam lex. C. de jure Fisci, lib. o decimo* & Socin. *in l. si mihi, & tibi. §. in legatis, sub num. 1. vers. præterea. col. 1 ff. de legat. 1.*

Credo tamen, & pro absoluto habeo, quòd, si extaret statutum speciale corrigens in hoc jus commune, illud † ser- 129
vandum esset pro lege communi, *juxta notata in l. omnes populi. ff. de iust. & just.* Cefal. *in consilio quinquagesimo primo Domina,*

Lasia, *numero quarto & in cons. quinquagesimo nono, numero primo volumine primo*, & in Ferrant. Gargiar. *in patrocin. sexagesimo quinto, res reducitur, numero octavo*, & Cef. *in consil. vigesimo tertio, cum causa, numero sexto, vers. quòd verò pertinet, volumine secundo*, & Roland. à Valle *in cons. 72. stante statuto, numero tertio, volumine tertio*, ubi dixit, hoc apud omnes pro indubitato haberi, quod idem tenuit Abb. *in rubr. de consuet. sub numero tertio, vers. sed id*
130 *quod statim dixi*, ubi ait; quòd † statuta locorum sunt jus civile, quod idem tradit Rayner. de Forlivio *in consil. 263. ad confusionem, numero decimo quinto, vers. & quia*, inter cons. Signorol. de Homodeis sui discipuli, ut ipse inibi attestatur, & Afflict. *in constit. Neapol. cum satis, numero decimo quarto libri primi, tit. de Official. reprobat*. & Roman. *in l. post dotem, sub numero trigesimo nono. vers. quod*
131 *dictum confirmari potest. ff. solut. matr.* ubi ait, quòd jus † municipale in proprio loco jus commune, seu ejus pars appellari potest, & Jas. *in leg. secunda sub numero 19. vers. tene contrariam partem, & numero vigesimo, Cod. si contra ius, vel util. publ.* ubi dixit, hanc esse communem opinionem, licet Decius *in cap. licet causam, numero trigesimo secundo, vers. & propriè, de probat.* dicat, quòd Statutum in loco non dicitur propriè ius commune, licet excludat dispositionem juris communis.

132 Etiam si † ius commune disponeret contrarium, quia Statutum ei prævalet in loco ubi viget, ut ait Decius *in cons. 685. in casu proposito, numero secundo, vers. & ad hoc facit*, & Roland. à Valle *in d. cons. 72. numero quarto, vers. servariq; debet, volumine tertio*. & Gargiareus *in d. patrocin. sexagesimo quinto, numero nono*, & Jas. *in d. l. secundâ, sub numero decimo nono vers. tene contrariam partem Cod. si contra ius, vel utilit. public. & in leg. omnes populi, numero decimo.*
133 *vers. circa istam legem. ff. de iust. & iure.* ubi ait, quòd † si jus commune disponit aliquid, & Statutum Civitatis disponit contrarium, iudex servare debet Statutum, cùm sit præcisi iuris.

134 Et inanis † est disputatio, ubi est Statuti decisio, ut ait Corn. *in consil. 109. viso infrà scripto themate, sub numero secundo, in fin. vers. ultimo reddit, & in cons. 316. quo ad primum, sub numero septimo, vers. cum ergo, volumine primo, & in cons. 150. circa præsentem, numero 4. & in consil. 188. in præsenti consultatione, sub numero duodecimo, volum. secundo*, & Ferrant. Gargiar. *in d. Patrocin. 65. numero nono*, & Roland. à Valle *in d. cons. 72. numero septimo, volumine tertio*, & Cefal. *in cons. 138. testamentum, numero 28. vers. & ubi habemus, volumine 1.* & Mandel. de Alba *in cons. 763. nu. 4. & ibi Addit.*

Et ita

Et ita vidi simile Statutum in terrâ Castioni à stiveriis, tempore † quo Præturam ejusdem loci gerebam, & Locumtenens 135
& Gubernator eram pro Illustriss. & Excellentiss. Domino Marchione Francisco Gonzagâ, Domino meo colendissimo, quod † 136
quidem Statutum reservat specialiter legitimam filiis in bonis patrum rebellium, & ita consultus respondit Alciat. *in cons. decimo nono, in proposita, numero duodecimo & decimo tertio, libri septimi*, ubi dixit, quòd Statutum Mediolani, quo cautum erat, quòd in omnibus criminibus, in quibus fit confiscatio bonorum, esset salvum jus descendentium, tàm respectu legitimæ, quàm omni alio respectu, servandum erat etiam in crimine læsæ Majestatis tanquam correctorium juris communis quò ad legitimam filiorum in bonis patris delinquentis.

Sed † Alciatus in hoc malè dixit, quia licèt *Statutum* Me- 137
diolani uteretur verbo universali, *omnibus*, quod † nihil excludit. 138
l. Iulianus. ff. de legat. 3. Speculat. *in tit. de Syndico, numero decimo sexto, vers. quid si in aliquo Instrumento*; attamen in generali † dispo- 139
sitione crimen læsæ Maiestatis non comprehenditur; quia requirit specialem mentionem tanquam exceptum, & reservatum, ut ait Gigas *in tract. de crimine læsæ Majest. in tit. de plurib. & var. quæst. quæst. 8. numero tertio, vers. & istud crimen, lib.* 3. ubi subdit *numero quarto*,
quòd † ea, quæ requirunt specialem mentionem, non veniunt in 140
generali sermone.

Pro quo facit id, quod notavit Afflict. *in c. primo vers. & bona omittentium, numero vigesimo primo, tit. quæ sint regal.* ubi ait, quòd
licet † concessâ iurisdictione cum mero & mixto Imperio Vica- 141
rio Principis intelligantur concessa omnia Principi reservata; nunquam tamen censetur concessa cognitio criminis læsæ Majestatis, nisi de eâ expressè sit facta mentio in concessione, & sequitur Socin. jun. *in cons. 105. quamvis, numero vigesimo nono, vers. & ultra eum, volumine tertio*, & Gigas *in tract. de crim. læsæ Maiest. in tit. quis de crim. læsæ Maiest. cognosc. poss. numero tertio, vers. hinc est, & numero quarto lib primi, & in tit. de plurib. & var. quæst. quæst. 16. numero tertio, vers. secundo facit, lib.* 3. & Decian. *in cap. 37. numero 31. vers. item licet regulariter, & in cap. 38. numero 6. vers. adeo ut & si concessa fuerit iurisdictio, lib. 7. rerum crimin.*

Rursus facit quod tradit Roman. *in l. si quis in gravi. §. de his quoque, numero 3. vers. facit & secundo ff. ad Sillan.* ubi ait, quòd † 142
concessâ abolitione omnium criminum, non erit concessa abolitio de crimine læsæ Maiestatis, & sequitur Marsil. *in l. 1. numero*

198 *verſ. & faciunt. C. de rapt. virgin. & in l. de minore, n. 2. verſ. & ideo ff. de quaſt. & in tract. de bannit. in verbo, laſa Majeſtatis, num. 60. verſ. ulterius ſcias, & in conſil. 1. non auferas, nu. trigeſimoſexto verſic. & ideo dixit Angelus*, & Alexand. *in l. de pupillo §. ſi in pluribus, numer. nono verſ. dicit etiam Romanus ff. de no oper. nun.* & Afflict *in capite primo verſ. & bona committentium, numer. quadrageſimo ſexto in tit. qua ſint regalia.* & Capic. *in deciſ. 130 primum dubium, num. quinquageſimo ſexto*, & Gigas *in tractat. de criminal. laſa Majeſtatis in tit. de pluribus & var. quaſt. quaſtione tertia nu. duodecimo & in quaſtione octava numero primo & numer. ſecundo & in quaſtione decimaſexta num. ſecundo libri tertii.* & Farinac. *in tit. de inquiſit. quaſtione ſexta num. quinquageſimo quarto verſ. item nec generalis, lib. primo quaſtione & com. opin. criminaliter* & Decian. *in capite 35. numer. decimoquinto verſ. fallit tertio, libro tertio rerum criminal. & in capite 37. numer. 28. verſ. & ſi ſit conceſſa, libro ſeptimo rerum crimin.* & Barbat. *in tractat de praſtan. Cardinal. in primo part. quaſtione nona numer. quinto verſ. &* ideo dicebat Angelus, & Franc. Marc. *in quaſtione 436. quaritur an valeat, numer quarto verſ. & pariter in ſecunda parte.* & Odd. *in tractat. de reſtit. in integr. quaſtione 93. numer. 23. vers. limitatur tertiò, in ſecunda parte* ubi idem dicit de crimine falſi.

143 Similiter facit quod dicitur de eo, qui † commiſit crimen læſæ Majeſtatis, qui invitus extrahi poteſt ab Eccleſiâ, & ejus immunitate non gaudet, licet regulariter quilibet delinquens tutus in eâ ſit, ut habetur Regum *quarto capite undecimo* & Paralipomenon. *2. capite 23. numer. duodecimo decimotertio & numero decimoquarto.* ubi † Athalia, Ochoziæ mater, læſæ Majeſtatis rea, extracta eſt è templo, & interfecta, & tradit Gigas *in tractat. de crimin. laſa Majeſtatis in tit. de pluribus & var. quaſt. quaſtione tertia per totam maximè numer. decimoſexto libro tertio.* ubi dixit, ſic ſervari vidiſſe, quod idem atteſtatur Decian *in capite 28. numer. 23. verſ. item quaritur, lib. ſexto rerum crimin.* quam opinionem iterùm tenuit *in capite 37. numer. 26. verſ. & pariter, libro ſeptimo rerum criminal.* licet Boſſius dixerit *in tit. de captur. numer. 32.* concluſum fuiſſe in ſenatu Mediolani, quòd de jure etiam in crimine læſæ Majeſtatis non poteſt Reus capi in Eccleſiâ: quæ deciſio, credit Clarus, quòd non obſervetur in practicâ, prout hoc ſcriptum reliquit *in quaſt. 30. verſ. quaro nunquid, in fin. lib. 5 ſentent.*

Quicquid tamen ſit, circa id hodiè recurrendum eſt ad conſtitutionem Gregorij decimi quarti, conditam ſuper immunitate Eccleſiarum, quæ † excipiendo aliquot caſus, inter quos enumeratur

tur crimen læsæ Majestatis in personam ipsiusmet Principis commissum, in alijs firmat regulam in contrarium. *l. in his*, ubi Bart. *ff. de legibus* & omnes † alij casus legis Iuliæ Majestatis videntur exclusi *l. cum Prætor, ubi Doct. ff. de judic.* 146

Et tantò magis Alciatus malè dixit: cùm clarum sit, quòd statutum † intelligi debet secundùm jus commune, ut minùs ab eo recedatur, quàm fieri possit, ut ait Ruin. *in consil.* 38. *numero sexto volumine tertio.* & Romanus *in consilio* 299. *numero quarto.* & Socin. jun. *in consil.* 75. *quia coram doctissimo viro, numero quarto versic sic enim debet, volumine secundo & in consil.* 105. *quamvis, numero* 30. *volumine tertio* & Cefal. *in consil.* 237. *statutum inclitæ civitatis* 24. *vers. & hæc statuti interpretatio, vol.* 2. 147

Et multò plus, quia † interpretatio cujuslibet dispositionis capienda est, & favorabilis reputatur, per quam jus commune conservatur, & ad illud reducimur, ut ait glo. *in capite statutum, in verbo, numerandum, de præben. in sexto.* quam sequitur Paris. *in consil. decimosexto circa præsentem consultationem, numero* 107. *vers. & suadetur, volumine secundo* & Ruin. *in consil.* 52. *Lucanæ Civitatis, numero sexto vers. ergo sequitur, volumine tertio* & Rub. Alexandrinum *in consil. octavo præsupponitur in facto, numero sexto vers. & insurgit dispositia*, & in Socin. jun. *in consil septimo pro resolutione, numero decimo nono vers. facit elegans Glossa, & in consil.* 75. *quia coram doctissimo viro, numero septimo vers. sic enim interpretando, volumine secundo & in consil.* 105. *quamvis, numero* 32. *vers. facit etiam volumine tertio* & Rimin. jun. copiosè *in l. si unus.* §. *pactus ne peteret, num.* 41. *vers. in* 2. *verò casu. ff. de pact.* 148

Tertiò ad probandum, supradictos Duces posse vocari summâ cum ratione Serenissimos, ego quoque adduco, quòd † sicuti Reges possunt dici Serenissimi, sicut imperator, ex quo in territorio suo sunt tanquam Imperatores, & obtinent supremum locum, ut ait Bolognet. *in libro primo sub numero* 19. *vers. quinimmò possunt dici ff. de off. ejus, cui mandat. est jurisdict.* 149

Ita etiam per eandem rationem dicti † Duces jura Imperialia habentes, & perpetuò investiti pro se & descendentibus, sunt Serenissimi, cùm in suis Dominijs possint appellari Reges, & Imperatores, omniàq; possint quò ad suos subditos, & eorum bona, quæ possunt summi Principes in universo orbe, ut ait Crav. *in consil.* 135. *verba decreti, numero.* 2. & Ioan. de S. Iulia *in consil. tertio.* 150

Excel-

Excellentißimus, numero tertio, vers. & premitto inter cons. Brun. & Bec. *in cons. 56. in causa, sub numero 61. vers. & idem de Ducibus,* & Andr. ab Exea *in tract. de pact. numero 143.* & Purpurat. *in l. 1 num. 242. ff. de off. eius, & in leg. legem, numero 95. Cod. de pact.* & Socin. jun. *in cons. 33. pulchra, sub numero nono, volumine tertio,* & Ruin. *in cons. 200. viso, numero secundo. & numero tertio, volumine secundo,* & Rol. à Valle *in cons. 91. decreveram, numero 17. & numero 18. volumine 2. & in cons. 76. præsupposita, numero tertio, volumine eo,* ubi dixit, hanc esse com. opin. *& idem dixit in cons. primo in præsenti causa, numero 50. vers. nam communis, volumine tertio,* & Plot. *in cons. 12. viso privilegio, sub numero 3. vers. & Duces, & de communi pariter attestatur* Curt. iun. *in cons. 61. habita, numero nono, vers. succedit enim, quod idem scripsit in cons. 1. facti contingentia, sub numero 29. vers. Duces enim, & in cons. 100. præsupponitur, numero tertio, vers. præmissa tanto clarius,* & præstantissimus D. Jo. Bapt. Laderch. *in cons. 71. agitur causa, in princip. vers. dico itaque, vol. 1.* ubi dixit, hanc esse receptissimam sententiam, etsi nonnulli contradixerint, & hanc amplexus
151 est Natta *in cons. 661. sub num. 18.* ubi etiam subdit, quòd † isti Duces nihil differunt ab Imperatore, nisi ambitu minoris circuli, sicut scapha differt à navi, & Bellon. *in cons. 51. emens rem. numero 3.* ubi ait, quòd Duces in territoriis suis sunt Imperatores, & idem possunt in terris suis, quod Imperator in toto Orbe, quando perpetuò sunt investiti, quia dicuntur habere iura Imperii, ut idem Bellon scribit *in cons. 59. ingeniosa, numero 10. vers. pro quibus facit illud generale,* ubi dixit; hanc esse communem opinionem, quam uti communem amplexus est Bursat. *in cons. 138 Illustrißimus, numero 4. vers. isti enim Principes, vol. 2.* & prius hoc voluit loquens de Marchionibus Gonzagiacis *in cons. 16. multum Magnificus, sub nu. 55. vol. 1.*

152 Et ita † de Duce Urbini loquitur Menoch. *in cons. 92. habet non leves, num. 32. vers. nam habet ipse Dux, vol. 1.* ubi dixit, præfatum Ducem posse appellari in suo Ducatu Regem & Imperatorem, habereque Regiam potestatem, & Hieronym. Gabr. *in cons. 163. Bernardinus. sub numero 17. vers. ultima quæstio, vol. 1.* & Bursat. *in cons. 162. quoniam tria, num 11. vers. admitto, vol. 2. & in cons. 433. pro clariori, nu. 6. vol. 4.*

Et de Duce Mantuæ sic scribit Socin. *in cons. 66. visa donatione, numero decimo tertio, vers. ex quibus, volumine 3.* & Socin. iun. *in cons. quarto, viso themate nu. 18. volumine quarto,* ubi ait in Ducem Mantuæ omnimodam iurisdictionem fuisse translatam in perpetuum pro se & descendentibus, qui jura Imperij habet secundùm communem

munem opinionem, *& iterum in cons. 60. visis his, nu. 7. vers. igitur rem hanc. vol. 4.* & insignis Iurisconsultus D. Io: Bapt: Laderch. *in cons. 71. sub nu. 1. vol. 1.* & Paris. *in cons. 69. potest concedi, nu. 3. vers. & quia, vol. 1.* & Cacheran. *in decis. 155. cum navis, sub nu. 1.* & Menoch. *in d. cons. 93. nu. 32. vers. idem de Duce Mantuæ, vol. 1. & in cons. 208. nu. 37. vers. primò quia, vol. 3.* ubi ait, quòd suprema est potestas Ducis Mantuæ in suo Ducatu, in quo ea potest, quæ suo in Imperio potest Imperator, & Bursat. *in d. cons. 162. nu. 11. vol. 2. & in d. cons. 433. nu. 6. vol. 4.* & Roland. à Valle *in tract. de lucro dotis, in quæst. 3. sub nu. 13.* & Cavagnol. *ad decreta Montisferrati, in decret. 73. §. 1. quæst. 1. nu. 14. & sub nu. 40. vers. ultimo loco non obstat,* & Surd. *in decis. 1. prætendebat, nu. 1. & in cons. 278. recepta videtur, nu. 14. vers. in proposito autem, vol. 2.* ubi ait, quòd Dux Mantuæ & Montisferrati est Magnus Dux jura Imperij habens, qui potest in suo Ducatu, quantum potest Imperator in toto Imperio, subdens, hanc † facultatem fuisse sibi ab Imperatore concessam, & lon- 154
gissimo tempore præscriptam.

Et de † Magno Duce Hetruriæ, Cacheran. *in cons. 2. nu. 35. vol. 1.* ubi 155
ait, quòd idem judicatur de eodem Duce in ejus Dominio, quod de Imperatore in suo Imperio, & Paseth. *in cons. 13. postquam. num. 5.*

Et de † Duce Sabaudiæ tradit Ias. *in cons. 227. pro enucleandâ, nu.* 156
41. versic. duodecimò facit, vol. 2. ubi subdit, hoc esse notorium in universâ patriâ Pedemontanâ, & Cacheran. *in decis. 155. cum navis, nu. 1. vers. prima est, & in decis. 88. visis quibusdam. nu. 17. & in cons. 3. pluribus, sub nu. 15. sub vers. nec obstat quòd in terris, vol. 1.* & Bec. *in d. cons. 56. sub nu. 61.* & Bursat. *in d. cons. 162. nu. 11. vol. 2. & in d. cons. 433. nu. 6. vol. 4.* & Purpurat. *in l. legem. nu. 95. C. de pact.* & Menoch. *in cons. 604. magni certè, nu. 1. vol. 7.* & D. Io: Bapt: Laderch. *in con. 71. sub nu. 1. vol. 1.*

Et de † Duce Sablonetę, quòd habeat jura Imperialia in suo Statu, 157
Laurent. Tennin. *in caut. 243. nu. 10.*

Et de † Duce olim Ferrariæ idem Menoch. *in d. cons. 92. nu. 32. vers.* 158
nam habet ipse Dux, vol. 1. & Alex. loquens de eodem Duce Ferrariæ, & Regij *in cons. 1. nu. 29. vol. 5.* & Socin. jun. *in cons. 76. viso themate, nu. 14. vers. etenim dicitur, vol. 4.* & Bursat. *in d. cons. 162. nu. 11. vol. 2. & in d. cons. 433. nu. 6. vol. 4.* & Bec. *in d. cons. 56. sub. nu. 61.* & Laurent. Tennin. *in caut. 243. nu. 11.* & Ruin. *in cons. 23. ex themate, nu. 5. & nu. 6. & in cons. 200. viso themate, nu. 2. & nu. 3. vol. 2.* & Cefal. *in cons. 539. ad favorem, nu. 14. & nu. 15. vol. 4.* & iterùm Menoch. *in cons. 304. cum hac, nu. 51. vers. diversum, vol. 4. & in cons. 250. nu. 74. vers. primò quia, vol. 2.* licèt titubaverit *nu. 101. vers. non obstat,* dicens se credere, eam summam fuisse illius Ducis potestatem, quam & Pontifices, & Imperatores suis investituris concesserunt: an autem supremam illi concesserint, subjun-

git, se planè ignorare, cùm investiturarum verba nunquam legerit, subditque etiam, non posse plus affirmare, quàm in ipsis investituris legitur, cùm potestas sit quid facti, & in casu suo in dubium revocetur: sed iterùm primam opinionem tenuit *in cons. 901. & si hác de controversiâ, num. 3. versic. secundò accedit, vol. 10.*

159 Et de † Duce Mediolani tradit Decius *in c. pastoralis, num. 17. & num 19. de appellat.* & Afflict. *in prælud. constit. quæst. 13. sub num. 10.* & Alex. *in cons. 2. visis codicillis, num. 9 vol. 1. & in consil. 11. num. 9. vol. 7.* & Ruin. *in d. consil. 200. num. 2. vol 2.* & Boss. *in tit. de crimine læsæ majest. sub num 54. vers. & tamen in dominio suo*, & Marc. Ant. Cuchus *in tract. de morat. præscript. num. 230.* ubi dixit, hanc esse communem opinionem, quam tenuit Felyn. *in c. quæ in Ecclesiarum, num. 33. versic. quarta declaratio, de constit.* & Alciat. *in cons. 9. præsenti in causa num. 13. vers. est istud propterea, lib. 3.* ubi ait, quòd Dux Mediolani habet omnia jura Imperiali etiam aliàs reservata, & Bolognin. *in consil. 1. num. 25. versic. non obstat illud*, & Plot. *in consil. 1. in causa, num. 6. vers. & Dux, & in consil. 12. viso privilegio, num. 3.* & Purpurat. *in l. 1. num. 225. ff. de off. ejus, & in l. legem num. 95. C. de pact.* & Bursat. *in d. consil. 433. nu. 6 vol. 4.* & Bec. *in d. cons 56. sub num. 61.* & Menoch. *in cons. 307. illustris, num. 1. vol. 4.* & Brun. *in cons. 19. num. 4. & in cons. 45. nu. 18. 19. & nu. 20.* & Paris. *in cons. 11. visa facti narratione, num. 25. vers. hujusmodi objectio, vol. 1.* & Curt. jun. *in cons. 1. nu. 29. & in cons. 61. habita nu. 9. & in cons. 100. præsupponitur, num. 3. vers. præmissa tanto fortius*, & Cacheran. *in decis. 155. cum navis, sub nu. 1.* & Roland. à Valle *in cons. 88. in causa, num. 27. vol. 1. & in cons 1. in præsenti causa, nu. 49. vol. 3. & in cons. 100. multiplici ex capite nu. 48. & nu. 95. vol. 4.* & Lancellot. Conrad. *in templo omn. iudic. lib. 1. cap. 4. de Duce nu. 11. vers. quo circa*, & Jas. *in cons. 101. immunitas, nu. 2. vers. item Dux Mediolani vol. 4.* & Andr. ab Exea *in rubr. de constit. num. 102.* & D. Jo. Bapt. Luderch, *in consil. 1. sub num. 1 vol. 1.*

A quorum opinione, non credo, quòd ullus inveniatur, qui hanc potestatem negando recedere velit, tum quia est communis, ut prædixi,

160 tùm etiam quia negare † potestatem Principis, immò solùm dubitare, vel disputare de ejus potestate, est crimen quasi sacrilegii, ut de primo tradit Salycet. *in l. sacrilegii, C. de divers. rescript.* & de secundo Socin. jun. *in consil. 76. sub nu. 14. vol. 4.* & Crav. *in cons. 241. Princeps, nu. 2. col. 2.* & de utroque Bursat. *in cons. 162. quoniam tria, sub num. 11. vol. 2.* & Cavagnol. *ad decreta Montisferrati in decreto 73. §. 1. quæst. 1. sub nu. 40. vers. ultimo loco*, & Restaur. *in tract. de Imperat. quæst. 110. vers. 299.*

161 Unde hodiernis † temporibus non est disputandum de potestate Dominorum in terris suis: quia esset ponere os in Cœlum, vel revangare & reformare totum Mundum, ut ait Baldus vir excelsi ingenij, lo-

quens

quens de Principe Mediolani *in consil. 262. recolo me consuluisse, sub nu. 2. in fi. vol. 1.* & Corn. *in cons. 152. in princip. vers. adeo, & in cons. 299. viso rescripto, sub num. 7. vers. nam secundum eum, vol. 1.* & Andr. ab Exea *in tract. de pact. num. 345.* & de Ducibus, præsertim Mantuæ, & alijs Principibus, tradit Bursat. *in consil. 138 illustrißimus, sub num. 4. vers. dicuntque. vol. 2.* & Bofs *in tit. de crimin. læsæ Majestatu, num. 55.* & Restaur. *in tract. de Imperat. quæst. 110. sub vers. 299.* & in inferiore temporali idem Corn. *in consil. 194. num. 7 vol. 4.* & Baldum sequitur Paris. *in consil. 1. nu. 1. nu. 66. versic. comprobantur, vol. 1.* & Socin. jun. *in cons. 1. licet, nu. 90. vers. & si dicatur, vol. 4.* & Alciat. *in cons. 9 præsenti, num. 6. vers. & certe, lib. 3.* & iterum Restaur. *in tract. de Imperat. quæst. 109. sub num. 7.* & Festas. *in tract. de imperat. quæst. 109. sub num. 7.* & Festas. *in tract. de Collect. in 4. par. num. 19.* & rursus Corn. *in cons. 315. videtur, in principio, num. 1. vol. 3.* ubi ait sequendo Baldum, quòd non possumus revangare Mundum; qui est ita cultivatus, quòd Domini temporales omnia etiam Principi reservata gerunt, & præsupponitur de jure, vel de facto, quòd omnia possint, subjungens iccircò, quòd † non esset tutum subdito, in dubium 162
deducere Domini sui potestatem, & Crav. *in cons. 263. agit, sub nu. 9. vers. quod maxime, qui propterea in cons. 241. Princeps, nu. 3.* dixit, quòd † qui 163
disputat de potestate Principis, facit se superiorem ipsi Principi, & ponit sedem suam ab Aquilone, tentando esse similem Altissimo, & ante ipsum Bald. *in cons. 359. proponitur quòd inter agnatos, sub num. 1. col. 1. vol. 1.*

Et eo magis, quia de facto observatum fuit, & observatur, ut præfati Duces & Principes Italiæ in suis Dominijs authoritate Imperatoris fungantur, quæ facti communis observantia hodiè pro lege habetur, secundùm quam judices judicare debent, tum quia † semper in re du- 164
biâ potestas Principis amplianda est, ut ait Crav. *in consil. 263. agit, sub num. 7. versic. quod maxime obtinet,* tum etiam quia † actus ubi est 165
nullus, si tamen de facto servatur, ut quia superior ita velit, de illo idem judicatur quod de actu valido, ut ait Andr. ab Exea. *in tractat. de pact. num. 349.*

Quapropter non immeritò ad nonnulla inferre possumus magis scitu digna, ipsis Ducibus competentia, pro eorum dignitate, & potestate, quæ Imperatori, & supremo Principi tantùm aliàs convenire dicebantur.

Infertur igitur primò, quòd † licet solus Imperator possit indi- 166
cere, & bellum gerere, ait Lucas de Penna *in l. contra publicam, sub num. 1. vers. 3. C. de re milit. lib. 12.* & Gigas *in tract. de crim. læsæ majest. t. t. qualit. & à quibus crimen læsæ Majest. committ. quæst. 31. numer. 2. vers. movere enim guerram,* & Gail. *in tract. de pace publica, cap. 4. numer. 6.*

 vers.

verſ. nam movere bellum, lib. 1. & Peregrin. *in tract. de jure Fiſci, lib. 1. tit. Fiſcus quid ſit, & unde dicatur nu. 15. verſ. rurſus.*

167 Attamen iſti † Duces habent jus indicendi & gerendi bellum, ut ait Ang. *in conſ. 367. in quaeſt. in princip. & nu 4. verſ. tertio quod licet,* ubi loquitur de Marchione Montisferrati, & Menoch. *in conſ. 1. conſultatio haec, nu. 251. verſ. reſpondetur tertiò, vol. 1.* qui loquitur de Duce Sabaudiae, & de eodem Marchione Montisferrati, dicēs, Marchiones Montisferrati ſuo jure bellum indicere poſſe, & ſubdit *num. 255. verſ. reſpondetur quartò,* ex conſuetudine, ſeu longâ obſervantiâ praeteritorum temporum Principes Italiae conſueviſſe, bellum Caeſare inconſultâ inter ſe indicere, ac gerere, quod multis exemplis probat *ibi nu. 256. verſ. & ergo,* & † diebus praeteritis viſum eſt bellum à Duce Sabaudiae adverſus Ge-
168 bennenſes ſuſceptum fuiſſe, causâ recuperandi illam Urbem, quae majorum ſuorum fuit, de quo bello meminit idem Menoch. dicens, illud fuiſſe juſtum, *in praeſumpt. 96. nu. 6. lib. 6. de praeſump.* in quâ praeſumptio-
169 ne declarat, quod † dicatur, vel praeſumatur juſtum bellum.

Licet contrarium voluerit Alciat. *in conſ. 132. num. 15. 19. & nu. 20.*
170 *lib. 5.* ubi ſcriptum reliquit, quòd † ſubditi vel ſubjecti maiori Principi, exemplificans in Ducibus, non habent jus indicendi belli abſque licentiâ Domini.

Sed certè aut Alciatus intelligendus eſt, ut non loquatur de Duci-
171 bus Italiae de quibus ſuprà: ſed forte † vel de Ducibus & Principibus Regni Franciae, in quo per ordinationes Regias inhibitum eſt omnibus, unum contra alium bellum & arma movere, ut ait Boer. *in deciſ. 178.*
172 *num. 8 verſ. vel alij,* ſubdens id in dicto Regno ſervari, vel de † Ducibus, & Principibus Regni Neapolitani, qui habent poteſtatem multùm limitatam, ut ait Brunus *in conſ. 45. in cauſa Caſtri, ſub num. 21. verſ. per*
173 *praedicta,* quia † iſti Duces, & Principes Regni Neapolitani dicuntur Duces & Principes abuſivè, ut ait Afflict. *in c. 1. num. 6. verſ. & ſcias, tit. quis dicatur Dux,* quem ſequitur Petr. Caleſat. *in tract. de equeſtr. dignit. ſub num. 115.* & D. Pacian. *in cap. 37. num. 11. lib. 2. de probat.* licèt Joan. Thomas Minado. *in conſtit. Regni, in aliquibus, in verbo, Comitum, & Baronum, num. 17. de ſucceſſ. filiorum, Comitum & Baronum* dixerit, quòd
174 † non minùs realiter poſſunt dici Duces, vel Comites hi, qui inveſtiti ſunt in Regno Neapolitano, in quo Rex eſt Monarcha, quàm hi, qui ab Imperatoribus alibi conſtituti ſunt. Nam recognitio inveſtientis non tollit effectum dignitatis, nec ſecundùm ipſum habere Regalia eſt de proprietate Ducum, vel Comitum.

175 In hoc † tamen errat Minado. quia Principes Neapolitani ſunt Duces & Comites ſolo nomine, ex quo recognoſcunt Regem in ſuperiorem, & in eos non ſunt translata omnia regalia, prout translata fuiſ-

ſent,

sent, si non haberent, ut dixi, potestatem multùm limitatam: quia † eo 176
ipso, quòd quis creatur Dux, Marchio, & Comes, non solùm regalia videntur in eum translata: verùm etiam & omnia alia, quæ sunt reservata in specie Principi soli & Imperatori propter Excellentiam, ut ait Roland à Valle *in cons.4. quoniam, nu 42. vol.3* & Surd. *in tract. de Aliment. tit.9. quæst.21. num.18.* & ante ipsum Bossius *in tit. de regal. num.5. vers. & quando, & num.23.* & rursus Surd. *in cons. 210. ne quid deesset, num.24. vers. secundò facit, vol.2. & in decis.1. prætendebat, num.3.* & Horatius Rumonus *in quodam responso incip. causa ista, num. 2. vers. quoniam satis aperta sunt jura, posito post consilium 962. Menochii, vol. 10.* & Alciat. *in c. quod sedem, sub num.77. de off. ordin.* & Peregrin. *in tract. de jure Fisci, in tit. de iis, qui jura fiscalia habent, num. 76. vers. pro resolutione, lib.1.* & Cavagnol. *ad decreta Montisferrati, in decret.2.§. 9. num. 15.* & Farinac. *in tit. de Inquisit. quæst.6. nu.7. vers. amplia hanc secundam, lib. 1. quæst. & com. opin. crim.* & Aluar. Valasc. *in tract. de jure emphyt. quæst.8. n.33.* ubi nō ita intelligit indistinctè, sed ubi creatur Dux non recognoscens superiorem, prout sunt Duces de quibus agitur, ut superiùs abundè probavi.

Aut si Alciatus aliter intellexit, malè † quidem sentit: quia cùm 177
hi Duces Italiæ sint adæquati Summo Principi & Imperatori, juraque Imperialia & regalia habeant in suis Dominiis, & perpetuam administrationem, videtur absque ullâ dubitatione affirmandum, quòd possint indicere & gerere bellum, ut superiùs dixi. & ita etiam innuere videtur Decian. *in cap. 8. num.6. vers. intellige tamen, lib.7. rerum crimin.*

Secundò infertur, quòd, licet † restitutio ad famam, & potestas 178
aggratiandi, sit de reservatis soli Principi. *l.1.§. de qua autem. ff. de postulan.* Cacheran. *in decis.101. in hac quæstione, num.1. & num.2.* & Luc. de Penna *in l. contra publicam, sub num.1. vers.6. solus, & vers.17. solus Princeps & num.2. vers. vigesimo septimo solus Princeps C. de re milit. lib.12.* & Rub. Alexandrin. *in cons.50. præsupponitur in facto, nu.1. vers. dico quòd de jure,* & Afflict. *in cap.1. numer.2. & numer.3. tit. quæ sint regal.* & Alba *in cons.64. quia articulus, num.14. vers. octavò extant,* & Roland. à Valle *in cons.4. quoniam, num.53. & num.57. & num.58. vol.3.* & Menoch. *in quæst.92. num.3. de arbitr. judic.* cum aliis de quibus per Farinac. *in tit. de inquisit. quæst.6. num.2. vers. prima sit conclusio, & num. 4. vers. verùm cùm talis facultas, lib.1. quæst. & commun. opin. crimin.*

Duces † tamen suprà dicti hæc facere poterunt, prout de Duce 179
Sabaudiæ adnotavit Cacheran. *in d. decis. 101. num. 3.* quia ut subdit, ille Dux habet in privilegio Vicariatûs verba hæc importantia, & de Duce Parmæ, & Vrbini Odd. *in tract. de restit. in integr. quæst.92. num.13. vers. & amplia, & num.95. vers. hoc enim,* & de eisdem Ducibus Farinac. *in tit. de Inquisit. quæst.6. num.7. vers. amplia hanc secundam conclusionem, lib.1.*

quaest.& com.opin.crim. ubi dixit, haec facere tam vigore eorum facultatis, quàm ex usu & consuetudine, quibus addo Cefal *in cons.58. proponitur, nu.67.vers.nec non ad instar, vol.1.* ubi loquitur de Marchione Montisferrati.

180 Tertiò infertur, quòd licet † ad solum Principem spectet insufflare spiritum vitae instantiae peremptae, ut ait Afflict. *in c. 1. nu. 45.& nu. 96.tit.quae sint regal.*& Ang. *in l.2.nu 1.C.de tempor.appellat.* & Bald. *in l.ab hostibus.§. sed quod simpliciter. ff. ex quib. caus. major.* & Roland. à Valle *in consil.94.praesupposita, nu.31.vol. .& in consil. 4 quoniam nu.12. vol.3.& in cons.82.Bernardus,nu.11.& nu.12.vol.4.*& Capic. *in decis. 165. in causa,num. 2.*& Grammat. *in decis.103.num.117.* & Vant. *de nullit.tit de nullit.sentent.ex defect.jurisdict.ordinariae,sub nu.127.vers. talis igitur. prorogatio.*& Menoch. *in cons. 380. de duabus, nu. 36. vers. respondetur secundo, vol.4.* & Marc.Ant Cuch. *in tract.de morat.praescript.nu. 43. vers. tertio decimo amplia,* & Surd. *in cons.199.in facto.num.13. & nu. 23. vol.2.* & Cacheran. *in consil.66.accedo,n.10.*

181 Hi tamen † Duces poterunt restaurare instantiam lapsam: & ita videmus quotidie in practicâ observari, non solùm per Duces: sed etiam per Marchiones & Comites, jura Imperialia & regalia habentes: prout de Duce Mantuae & Montisferrati tradit Natta *in consil.626. multa sunt, num.76.vers.decimo quarto,*& Roland. à Valle *in d.cons. 4.nu. 24.vol.3.*

182 ubi ait, quòd † Dux Montisferrati, seu ejus consilium, in suo dominio ex consuetudine vigente, & semper practicatâ, insufflat instantiam causarum, quae vertuntur coram Judicibus ordinariis ejus Vasallorum, quamvis ipsi sint investiti de mero, & mixto Imperio, & omnimodâ jurisdictione, ac etiam de regalibus.

183 Et non solùm † possunt Duces instantiam peremptam suscitare in causis civilibus. sed etiam in causis criminalibus, ut per plura concludit Surd. *in d.cons.199.sub nu 11. versic.secundum remedium,cum seqq. vol. 2.* ubi *sub nu.23.vers. bene fateor,* inquit, quòd Princeps justè faciet, si non passim, & in quocunque casu restituat Fiscum sed id faciat cum sale discretionis, puta inspectâ sceleris magnitudine.

184 Et non solùm quoque † restauratio instantiae concedi poterit per hos Duces, vocatâ parte adversâ: sed etiam eâ non vocatâ, nec citatâ, ut ait Capic. *in decis.165.in causa Domini Comitis, num. 6.* quem refert, & sequitur Roland. à Valle *in consil. 94. num.32 vol 1.& in cons.4.in causa nobilis,nu.69.vers.circa ultimum caput,usq, ad fi. vol.3. & in d. cons.82. nu.14.vol.4.*& Marc.Ant.Cuch. *in tract.de morat.praescript. nu. 43. vers. tertio decimo amplia.*

185 Et non solùm † semel, sed iteratò concedi poterit, ut ait Capic. *in d.decis.165.nu.4. & seq.* & Asin. *in prax.judic.§.4. cap.16. num.14.in 1. par.*

1.par. & Marc Ant. Cuch. *in tract. de morat. præscript. nu. 43. vers. tertio decimo amplia*, ubi ait, quòd Excellentissimus Mediolani Senatus ita observat, & disputando sic concludit Grammat. *in decis. 69. in causa nobilis, num. 4.* & Roland. à Valle *in d. cons. 94. num. 33. vers. & in d. cons. 4. nu. 62. vers. sed his non obstantibus, vol. 3. & in d. cons. 82. num. 13. vol. 4.* & Surd. *in d. cons. 199 nu. 13. vol. 2.* & Ursill. *in decis. 346. num. 5.* ubi ait, non esse de jure verum, quòd insufflatio instantiæ bis tantum fieri possit: sed millies fieri poterit, licet in Cons. Neapolitano fuerit diversimodè observatum & practicatum. Nam instantia consuevit insufflari binâ vice tantùm, & alijs temporibus pluries fuit dicta insufflatio concessa, ut ait Grammat. *in consil. 165. in causa universitatis, num. 6. in civilib.*

Nam sicuti † Deus potest resurgere mortuum bis, & millies, 186
cùm omnia possit, & dicatur Omnipotens, id est, omnia potens, ut omnes admittunt, & nemo negat: ita & Princeps poterit restaurare instantiam non tantùm bis, sed millies: quia † valet argumétum de Deo 187
ad Principem vel Regem, respectu terrenorum, ut ait Nevizan. *in cons. 12. nu. 96. inter consilia Bruni.* Hanc tamen rationem non approbo: quia etiam respectu terrenorum non est par potestas Principis, & potestas Dei, ut ait Menoch. *in præsumpt. 10. sub nu. 55. vers. verum responderi potest, lib. 2. de præsumpt.*

Rursus † non solùm poterunt restaurare instantiam primæ cau- 188
sæ: verùm etiam appellationis, dummodò in rescripto expressè dicatur, non obstante, quod appellatio fuerit deserta, vel alia clausula æquipollens in rescripto sit apposita, ut quia sit dictum de plenitudine potestatis, vel ex certâ scientiâ, vel motu proprio, ut ait Bald. *in l. 2. num. 12. vers. & nota ex hac lege. C. sentent. rescin. non posse*, & meliùs Boer. *in decis. 247. sub nu. 12. vers. tamen si in ipso rescripto*, & Par. de Puteo *in tract. de Sindicat. in verbo sententia, in cap. restat. unum, sub nu. 6. versic. & etiam causa appellationis*, & Asin. *in prax. judic. §. 2. cap. 16. nu. 11. in 1. par.*

Et hoc modo † intelligitur Joan. de Amic. *in consil. 6. in sacro Re-* 189
gio, num. 2. qui dixit, quòd appellatio deserta per lapsum omnium fatalium, etiam per rescriptum Principis reparari non potest. Et Cavagnol. *ad decreta Montisferrati, in decreto 4. §. 7. nu. 1.* ubi ait, quòd lapsâ instantiâ causæ appellationis non conceditur restitutio: quia, ut subdit, jus est finitum, & actio perempta, ut scilicet causa appellationis restaurari non possit, nisi in rescripto dicatur expressè, non obstante, quòd appellatio fuerit deserta, *ut sup.* vide etiam eundem Cavagnol. *in decret. 14. §. 1. quæst. 9. nu. 5. ad decret. Montisferrati.*

Nunc incidenter quæro de utili & quotidianâ dubitatione, nunquid expensæ sint reficiendæ per impetrantem restaurationem instantiæ? In qua tres casus pro distinctione rei constituo.

Primus

190 Primus est, quando † stetit per judicem, ne causa expediretur, ut quia sit mutatus, absens, vel propter multitudinem causarum impeditus, vel ex aliâ causâ, quæ Principi justa videatur (quas justas causas recenset copiosè Grammat. *in decis. 69. in causa, num. 1. & nu. 2.*) quo casu instantia currit, ut ait Socin. jun. *in cons. 31. prosequendo, num. 9. vol. 1.* ubi dixit, hanc esse communem opinionem, cum quo convenit Menoch. *in cons. 380. de duabus, num. 29. vers. quod attinet, vol. 4.* & Asin. *in §. 2. cap. 6. sub num. 5. vers. quicquid igitur*, super statuto Florentiæ de modo procedendi in causis civilibus, ubi dixit, hanc esse magis communem opinionem. idem dixit Marant. *in tract. de ordin. judic. in 5. par. in verbo judicium, lis, instantia, & causa, num. 31. vers. quid autem*, & Bursat. *in cons. 2. visis his, sub num. 8. vol. 1.*

191 Et tunc impetrans † restaurationem instantiæ, non tenetur reficere expensas retardati processûs, ut ait Roland. à Valle *in cons. 4. nu. 63. vers. circa tertium, vol. 3.* & Marant. *in tract. de ordine judic. in 5. par. in verbo, judicium, lis, instantia, & causa num. 32.* & Par. de Put. *in tract. de sindicat. in verbo, instantia, cap. restat, sub num. 6. vers. in quibus casibus*, & Boer. *in decis. 247. sub num. 10. vers. tamen in casibus*, & Grammat. *in d. decis. 69. sub nu. 3.* Quamquàm contrarium velit Menoch. *in d. cons. 380. num. 41. vers. illud quoque, vol. 4.* dicens, expensas litis refici debere ab Actore, restauratâ instantiâ lapsâ facto judicis, nullâ factâ protestatione ab ipso Actore, allegando Boer. Marant. & Roland. à Valle in locis mox superiùs allegatis, qui dicunt, prout retuli. Ex quo apparet, quòd Menoch. *ibi num. 42. vers. nec obstat*, malè invehit contra Bursat. affirmantem, ut dixi, Principem posse restaurare instantiam lapsam culpâ & facto judicis, absque refectione expensarum.

192 Secundus est, quando † instantia ex negligentia Actoris est perempta, & tunc ipse tenetur solvere expensas parti adversæ, ut ait Roland. à Valle *in d. cons. 4. num. 64. vers. aut verò, vol. 3.* & Marant. *ubi supra, sub num. 32.* ubi ait, quòd quando allegatur aliqua causa colorata, ex qua perpenditur aliqua negligentia partis in prosequendo causam, vel in protestando, tunc conceditur insufflatio cum refectione expensarum, & hoc idem voluit Boer. *in d. decis. 247. num. 11. vers. sed ubi fuisset*, & Par. de Put. *in d. cap. restat, sub num. 6. vers. ubi autem*, & Grammat. *in d. decis. 69. sub num. 33. vers. sed ubi*, & Asin. *in prax. judic. §. 2. cap. 16. num. 10. in 1. par.*

193 Tertius casus est, quando † instantia perempta fuit dolo Adversarii, & tunc ipse tenetur solvere expensas, ut ait Roland. à Valle *in sæpe dicto cons. 4. num. 66. vers. aut verò instantia, vol. 1.* & Grammat. *in d. decis. 69. num. 3.* & Boer. *in d. decis. 247. sub num. 11. vers. sed ubi protractione.*

Solent

Solent autem Principes concedere restaurationem instantiæ, hâc conditione, quòd reficiantur expensæ, ut ait Asin. *in prax. judic.* §. 2. *cap.* 16. *sub num.* 18. *in* 1. *par.* vel quòd earum ratio in fine litis habeatur, prout ita in practicâ servari vidi, & si † non reficiuntur, quando Princeps 194
mandavit refici pars agere non poterit. *l. sancimus. C. de judic.* Boer. *in decis.* 247. *sub num.* 11.

Bene verum est, quòd † si nulla fiat mentio expensarum in re- 195
scripto, ubi instantia sit perempta culpâ, & negligentiâ Actoris, pars opponere potest, quòd Adversarius non audiatur, nisi refusis expensis, quia restitutio, & privilegium Principis intelligi debet sine præjudicio tertij, ut ait Marant. *in d. verbo, judicium, lis, instantia, & causa, sub nu.* 33. *vers. ex quibus, de ordine judic. in* 5. *par.* quem refert, & sequitur Roland. à Valle *in d. cons.* 4. *num.* 65. *vol.* 3.

Cœterum † si pars non peteret refectionem expensarum, qua- 196
rum nulla facta fuit mentio à Principe, valeret judicium, ut inquit Ursill. *in decis.* 346. *sub num.* 5.

Illud etiam addere decrevi, quòd † si perempta sit instantia, par- 197
tes possunt uno ictu, & unâ approbatione omnia acta iterare, repetere, & renovare, ut ait Bart. *in l. properandum, in princip. sub num.* 5. *vers. cogito, C. de judic.* subdens, nullum esse alium modum renovandi instantiã, nisi istum, & Addit. ad Cæpol. *in caut.* 49. *licet de jure canonico*, & Socin. *in cons.* 132. *num.* 8. *vol.* 2. & Socin. *sen. in cons.* 31. *prosequendo, sub num.* 11. *in fi. vol.* 1. & Purpurat. *in l. is apud quem, num.* 81. *vers. & videtur hoc habere dependentiam. C. de eden.* ubi ait, quod ita communiter concluditur, & hanc opinionem tenuit Ant. de Butr. *in c. pen. sub num.* 12. *in fi. de jud.* ut quia dicant, sic litem contestari, ut ibi, subdens hoc non procedere, quando esset talis causa, in qua perempta instantia esset peremptum jus, ut in actione de dolo, & similibus, quia tunc non renovaretur instantia uno ictu omnia acta repetendo, quod idem clarius tradit Bart. *in d. l. properandum, in princip. sub num.* 5. *vers. prædicta intellige. C. de iudic.* & alio modo declarat Ant. de Butr. *in d. c. pen. sub num.* 12. *in fi. de iudic.* vide etiam Asin. *in prax. iudic* §. 2. *cap.* 16. *num.* 3. *& num.* 4. *in* 1. *par.*

Quartò infertur, quod licet † ad Summum Principem spectet 198
imponere, & instituere novum vectigal, cui soli hoc competit, cum sit de maximo Imperio. *c. super quibusdam.* §. *præterea, de verb. signicat. l.* 1. 2. *&* 3. *C. vectigal. no. instit. non poss.* Boss. *in tit. vectigalia qui possint imponere, num.* 2. *vers. scias, & num.* 4. & Martin. *in tract. de Princip. in tit. de Fisco, conclus.* 33. *&* 56. *conclus.* 68. & Bertachin. *in tract. de gabell. in* 1. *par. num.* 1. *& num.* 3. & Menoch. *in cons.* 962. *cum gravis, numer.* 5. *volum.* 10.

Attamen hi † Duces possunt nova vectigalia imponere, ut ait 199

 Boss.

Boss. loquens de his, qui jura Principis habent in suo territorio *in tit. vectigalia qui possint imponere, num. 10. vers. habens jura Principis*, & ante ipsum Abb. *in cons. 20. videtur primò, in princip.* ubi loquitur de Senensibus utentibus in suo territorio juribus Principis, quia dicti Duces possunt omnia in eorum territoriis, quæ potest Imperator in toto Orbe, ut dixi, & ita arguit in terminis Cacheran. loquens de Duce Sabaudiæ *in decis. 155. cum navis, num. 1.* & *num. 4. vers. quibus conclusionibus* & hanc opinionem tenuit Signorol. de Homod *in cons. 108. in quæstione, nu. 8. vers. venio ad primum*, & *nu. 11.* ubi loquitur de eodem Duce tunc Comite, & Menoch. loquens de alio Duce *in cons. 901. & si hâc de controversiâ, nu. 50. vers. quinta est dubitatio*, & *nu. 52. vers. & ideo, vol. 10.*

200 Quintò infertur, quòd sicut † summus Princeps potest tollere, ac omnem sanare defectum juris positivi per suum rescriptum. *c. illa, de*

201 *elect. cum simil.* Ita etiam † possunt facere Duces perpetuò investiti, eò quia possunt in terris suis, quod potest Imperator universaliter, ut ait Ruin. loquens de Ducibus *in cons. 134. ex duobus, num. 8. vers. cessantibus etiam præmissis, vol. 5.*

202 Sextò infertur, quòd licet † potestas legitimandi per rescriptum sit de reservatis Imperatori, seu Pontifici, nec possit ab aliis exerceri, nisi ab illis, quibus Papa, seu Imperator concessit, & commisit, *ut in Auth. quib. mod. nat. effician. sui. §. illud & §. pen. cum concor. citatis per Doct. in c. per venerabilem, qui fil. sint legit. & in l. Gallus. §. & quid si tantum. ff. de lib. & posthum.* & voluit Paris. *in cons. 12. transact. num. 131. vers. & primò, vol. 2.* & Roland. à Valle *in cons. 4. quoniam, nu. 18. vers. binc videmus, vol. 3.* & Bart. *in l. imperium, nu. 17. ff. de jurisd. omn. jud.* & plures allegat Marsil. *in tract. de bannit. in verbo, Civitate, nu. 95.* & Socin. jun. *in cons. 100. nu. 30. vol. 2.* & Afflict. *in c. 1. nu. 1. tit. quæ sint regal.* & Menoch. *in consil. 962. cum gravis, num. 5. vol. 10.*

203 Attamen † isti Duces Italiæ possunt in terris suis legitimare, ut ait Paul. de Castro *in consil. 34. super primo dubio, in fi. vol. 2.* ubi loquitur de Duce Mediolani, quem sequitur Alex. *in consil. 2. visis codicillis, num. 9. vol. 1.* & Purpurat. *in l. 1. num. 226. ff. de off. ejus* & *in l. imperium, nu. 151. ff. de jurisd. omn. iud.* & Curt. sen. loquens de eodem Duce *in consil. 73. super memorata, sub num. 28. sub vers. quintò principaliter*, & Præposit. *in c. per venerabilem, §. quod autem, num. 91. vers. ex his infertur, qui filii sint legit.*

Quæ res minùs dubitabilis erit; si in privilegio Ducatus est dictum, quòd ipsi Duces possint in toto suo Dominio ea, quæ Reges Romani, & Imperatores facere possent, transferendo in eos omnimodam potestatem Imperialem, ut ait Jacobin. de Sancto Georg. loquens de Duce Sabaudiæ *in suâ investit. in verbo Dux, vers. dubitatur, sub num. 4. vers.*

vers.hoc esset indubitatum, & D. Pacian. *in cap.18. num. 27. vers. sunt tamen, lib.2. de probat.*

Contrarium tamen tenuit Curt. sen. sibi contrarius loquens de Duce Mediolani *in cons.16. clarus, sub nu. 27. vers. nec potest fieri fundamentum*, & Ant. de Butr. *in d. c. per venerabilem, nu.39. vers. nota tertiò, qui filii sint legit.* ubi ait, quòd habens regalia non potest solo jure regaliorū legitimare, nisi sit in possessione libertatis, & ibi Abb. hoc sensit *num.26. vers in temporalibus verò*, ubi ait, Reges, & alios Principes recognoscentes superiorem non posse legitimare de jure, quia legitimatio, & his similia videntur esse reservata Summo Principi eorum superiori, & Mantica *de conject. ult. volunt, lib.11. tit.10. nu. 45.* ubi ait, quòd Princeps, qui alium recognoscit in superiorem in locis sibi in feudum concessis legitimare non potest, & copiosè Ludovic. de Sardis *in tract. de legitimat. §. de legitimatione per rescriptum, nu.18. vers. octavò quaeritur, an inferiores,* ubi *num. 19.* infert, quòd Rex Siciliae, & Rex Apuliae quia recognoscunt Ecclesiam in superiorem, legitimare non possunt.

Sed non est discedendum à priori opinione, quam tenuit etiam Jacobin. *in sua investit. in verbo Dux, vers. dubitatur, num. 4.* ubi loquitur de Duce Allobrogum. Et isti Duces habent regalia, nec illa superioritas est attendenda, ut suprà abundè dixi, quo fit, ut sequatur veram esse opinionem affirmativam secundum ea, quae dixit Ludovic. de Sard. *in d. §. de legitimatione p. r rescriptum, num.19.* & Marsil. *in tract. de bannit. in verbo, Civitate, nu.46* ubi ait, quòd Rex † de facto superiorem non recognoscens legitimare potest. 204

Et ita alias vidi legitimationem Ludovici Sartij factam à Duce Sablonetae de anno 1586. qui habebat privilegium legitimandi ab Imperatore concessum, & legitimavit non tantùm virtute privilegiorum imperialium, sed etiam Ducalis dignitatis & de plenitudine potestatis, qua publicè fungebatur in Dominio suo, tempore, quo D. † Fulvius 205
Pacianus Doctor Excellentissimus erat ejusdem Ducis Auditor, & Consiliarius.

Fateor tamen, quod † legitimationes factae ab hujusmodi Duci- 206
bus non extenduntur extra eorum Dominia, sed in eis tantum validae erunt, ut ait Paul. de Castro *in consil.34. super primo dubio, in fi. vol. 2.* & Jacobin. de Sancto Georg. *in sua investit. in verbo, Dux, vers. dubitatur, sub num. 4 in fi.*

Septimò infertur, quod sicuti † potest Summus Princeps supe- 207
riorem non recognoscens de propriâ causâ cognoscere, & sententiam ferre *l. proxime. ff. de his, quae in testam. delent.* Abb. *in c. novit, n.16. de iudic.* & Felyn. *in c. cum venissent, nu.5. vers. limita primò, de constit.* & ibi Ant. de Butr. *sub numer.6. de iudiciis*, & Alex. & Jas. *in l. est receptum,*

ille num.3.hic verò num.5.ff.de iurisd.omn. iud. & Socin. *in conf.* 187. *in controversia.num.29.vers.non obstat, si dicatur,vol.2.*& Restaur. *in tract. de Imperat.quæst.91.num.1.* & Marant. *in tit.de appellat.num.34. verum si vellet,de ordin.iudic.in 6.par.* & Afflict. *in c. 1.num. 44. tit. quæ sint regal.* ubi ait, quòd solus Princeps judicat in facto proprio, & Dec. *in l. qui iurisdictioni,num.10.ff.de iurisd.omn. jud.* & Bald. *in l. 1. sub num. 2. vers. sed princeps. C. ne quis in sua caus. & ibi.* Cyn. *num.* 2. ubi subdit, quod nonnulli Reges, Principes, & Barones, in suâ causâ cognoscunt, quia de facto non recognoscunt superiorem, sed quòd ex uno errore aliud sequitur.

208 Ita & poterunt † hi Duces habentes jura Imperialia, ut ait Socin. loquens de Domino Plumbini *in d.conf.187.num. 29.* & Cesal. *in conf. 58.num.66. versic.& sicut Imperator,vol.1.* & Silvan. *in conf. 63. condomini,num.24.* ubi loquitur de Marchione Montisferrati, & Jas. loquens de Regibus, Principibus, & Comitibus superiorem non recognoscentibus *in d.l.est receptum,sub num.5.vers.& istud secundum Bartolum.ff. de iurisd omn.iud.* & Natta *in conf.487.fine difficultate,num.43.vers.confirmantur benè præmissa,* ubi ait, quòd Princeps non recognoscens superiorem de facto, vel habens jura Imperialia potest in propriâ causâ judicare, & Cacheran. *in conf 9.num.47.* ubi ait, quòd qui Imperialia habet judicare potest in causa propria, & Curt.jun. *in l.qui iurisdictioni, nu.3. versi.eodem modo.ff de iurisd.omn. iud.* ubi loquitur de Principibus non recognoscentibus superiorem de jure, vel de facto.

209 Octavò infertur, quòd † sicuti solus Papa, vel Imperator possunt removere appellationem, inferior autem non. *l.1.§.fi.ff.à quib. appellat. non lic.* glo. *in c.quod translationem, in verbo,reservata,in fi.de off.legat.* & Afflict. *in c.1.num.87.in tit.quæ sint regal.* ubi ait, quòd solus Princeps committit causam appellatione remotâ, & Felyn. *in c. significarunt, nu. 13.de except.* ubi ait, quòd inferiores à Principe non committunt causam appellatione remota.

210 Ita etiam isti Duces poterunt appellationem tollere, ut ait Decius *in c.pastoralis,num.15. versic.immò quod plus est, col.3.de appellat.* ubi loquitur de Ducibus etiam recognoscentibus superiorem, quando jure proprio in perpetuum habent dignitatem, & administrationem & ita tradit Cesal loquens de Ducibus habentibus dignitatem, & administrationem perpetuam etiam pro successoribus *in consil. 58. num. 66. vol.1.* quicquid dixerit Addit. ad Dec. *in d.cap. pastoralis, sub num. 15. in verbo, proprio, de appellat.* cujus ratio non procedit, quia superioritas horum Ducum non attenditur, ut supra dixi *num.116.& sub num.177.*

211 Nonò infertur, quòd licet † solus Imperator possit legem condere, ut ait Bart. *in l.fi.num.2.C.de legib.* & Marsil. *in tract. de Bannit. in verbo*

verbo, lis pendet, num.29. & Ant. de Padilla *in l. universi, num. 8. C. de diversi. rescript.* & Afflict. *in c.1. num.103. tit. quæ sint regal.* quia condere legem est supremi gradus meri Imperij, ut ait Bart. *in l. imperium num. 8. versic. quæro exempla. ff. de iurisd. omn. iud.* & Surd. *in cons. 152. sæpè, sub num. 20. vol. 2. & in cons. 210. ne quid, num. 24. & num. 25. ac sub num. 36. vol. eo.* & de utroque tradit Menoch. *in cons. 604. magni certe, nu. 2. vers. secunda est conclusio, vol. 7.*

Isti tamen † Duces poterunt legem universalem condere, & ei derogare, ut ait Ruin. loquens de Duce Mediolani *in cons. 27. viso decreto, num. 1. versic. nam dictus Dux, vol. 5.* & Brun. *in consil. 45. in causa Castri, num. 21.* ubi loquitur de hujusmodi Ducibus, & Peregrin. *in tract. de iure Fisci, lib. 1. tit. de iis qui iura Fiscalia habent, num. 81. versic. adde, quod isti Domini.* ubi ait, quòd isti Domini perpetui possunt condere leges, & statuta etiam contra jus commune, & omnia possunt quæ pertinent ad merum, & mixtum imperium, & quòd isti Duces perpetui possint legi derogare, voluit Cefal. *in cons. 58. proponitur, num. 69. versic. & ad cognoscendum, vol. 1.* & Surd. *in d. consil. 152. num. 20. vol. 2.* ubi ait, quòd facultas condendi legem spectat ad Principem non recognoscentem superiorem, vel habentem jura Imperii, & Menoch. *in d. consil. 604. num. 2. vol. 7* ubi loquitur de lege universali factâ à Duce Sabaudiæ in Dominio suo. 212

Decimò infertur, quòd licet † solus Imperator regulariter possit concedere immunitatem, & exemptionem respectu prædiorum vel personarum, ne quis teneatur solvere collectas, gravamina, angarias, & alia ordinaria etiam in præiudicium aliorum, ut ait glo. *in l. 1. in verbo, cura, & ibi* Bart *nu. 2. C. de decret. decurionum. lib.* 10. vel extraordinaria. *l. 1. C. de super indict. lib. eo.* Ang. Aret. in *cons.* 101. *in casu supradicto, nu. 9. vers. quod munus. l. 1. C. de his, qui à Princip. vacat. acceper. lib. eo.* 10. Afflict. *in c. 1. nu. 86. quæ sint regal.* 213

Attamen † isti Duces poterunt immunitatem concedere, ut ait Alex. loquens de Duce Mediolani *in cons.* 30. *ponderatis narratis, nu. 9. vol. 5.* ubi ait, hoc posse tum ex observantiâ, tum ex jure, subdens sufficere, quòd sit apposita clausula non obstante lege, vel clausulâ ex certâ scientiâ cum clausulâ de plenitudine potestatis, quæ idem operatur, quod clausula non obstante ut ibi subdit *nu.* 10. & quòd præfati Duces immunitatem concedere possint, voluit Roland. à Valle *in cons. 76. præsupposita, nu. 1. 2. & nu. 3. vol. 2.* & Natta *in cons.* 160. *in causa, quæ agitur, nu. 1.* ubi ait quòd Principes, vel Civitates habentes jura Imperii, vel non recognoscentes superiorem de facto, possint concedere immunitatem in præjudicium subditorum, subdens *nu.* 37. de hoc non esse dubitandum, & *num.* 38. addit, quod Princeps, qui habet plenitudinem potestatis, po- 214

test, quem vult ab oneribus eximere, & cui vult onera imponere, & *in conf. 30. in præsenti quæstione, nu. 1.* ubi ait loquens in casu immunitatis concessæ à Marchione Montisferrati, quòd Principes non recognoscentes superiorem, seu habentes jura Imperij possunt immunitatem concedere, addens quòd non expedit, ut fiat mentio de præjudicio tertij, quia concessio immunitatis de suî naturâ hoc importat, nec impedit quoque ut damnum resarciatur, sed reliquum onus accrescit non exemptis, ut ait idem Natta *in d. cons. 160. nu. 36 & nu. 37.* & hanc eandem opinionem sequitur Paris. loquens de Duce Mantuæ *in cons. 69. potest, nu. 1. & seqq. vol. 1.* & Bursat. loquens de Duce Sablonetæ tunc Principe *in cons. 162. quoniam, nu. 2. vers. & quoad potestatem, & nu. 11. vers. admitto primum, vol. 2.* & Festas. *in tract. de collect. in 4. par. cap. 7. nu. 15. 21. 36 & nu. 39.* ubi ait, hos Duces immunitatem concedere posse cum clausula non obstante, quicquid alij dixerint, quos in errorem lapsos esse affirmat, & ita videmus observari à Ducibus, Marchionibus, & Comitibus, ac alijs Dominis perpetuis regalia juraque Imperialia habentibus, qui immunitatem & exemptionem concedunt cum clausulis olim supremo Principi reservatis, Addo Plot. *in cons. 51. viso motivo, sub nu. 5. vers. nec obstat, cum seqq.* qui loquitur de Duce Mediolani, & Surd. *in cons. 278 nu. 14. vol. 2.* ubi ait, quòd Dux Mantuæ potest immunitatem concedere in præjudicium tertij.

215 Vndecimò infertur, quòd licet † solus Princeps committat causas summariè, simpliciter, & de plano, ut ait Bald. *in l. nec quicquã. §. de plano, nu. 1. & seqq. ff. de offic. proconsul.* & Afflict. *in c. 1. nu. 53. vers. quadragesimo septimo, tit. quæ sint regal.* & Lanfranc. de Orian. *in clem. sæpè nu. 1.* & ibi Celsus *in addit. de verb. significat.* & Ias. *in l. rescripta nu. 3. C. de precib. Imper. offer.* & Abb. *in cons. 61. Salvatoris, sub nu. 5. vers. tertio corruit vol. 1.*

216 Hi tamen † Duces hoc facere poterunt, ut ait Georg. Natta *in d. clem sæpè, in glo. in verbo simpliciter, n. 10. vers. quarto fallit de verb. significat.* ubi ait, quòd inferior habens dignitatem, & administrationem perpetuam pro se, & suis descendentibus, & jure proprio, possunt causas summariè committere, & alterare formam judicij, quemadmodum hoc etiam videmus in practica quotidie contingere, nam dicti Duces, Marchiones, & Comites, & alii Domini habentes regalia & jura Imperialia rescribunt, quòd in causis procedatur summariè, simpliciter, & de plano,
217 sine strepitu, & figura judicij, ac solâ facti veritate inspectâ, quæ † ultima clausula, solâ facti veritate inspectâ plenior est quacunque aliâ clausulâ etiam illâ summariè, simpliciter &c. ut notat: Ant. de Butr. *in c. 2. nu. 5. vers. nota quid importent, de juram. calum.* & Bursat. *in cons. 129. facti præsens quæstio, nu. 42. vers. secundò respondeo, vol. 2.* & Asinius *in* prax.

prax. judic. §. 3. cap. 3. n. 13. vers. hac enim clausula, & nu. 15. in 1. par. & Felyn. *in c. olim, nu. 7. vers. quid autem si dicatur, de accusat.* & Brun. *in tract. de forma, tit. quando censeatur forma, vel solemnitas remissa, vel eis derogatum, col. 9. vers. & quando committitur.*

Sed hic cadit dubitatio occasione prædictorum, nunquid locum tenentes, & Viceduces possint committere causam cognoscendam summariè, simpliciter, & de plano? & Lanfranc. de Oriano *in clem. sæpè, sub nu. 1. vers. nec alius locumtenens, de verborum significat.* tenuit † quòd 218
non, nisi Duces dederint suis locumtenentibus libertatem delegandi cum dicta clausula, & hanc partem tenuit M. Ant. Eugen. *in cons. 87. licet verum sit, nu. 16. & seqq.* ubi loquitur de Gubernatore, & etiam de legato à latere, ratio est, quia † locum tenens nihil potest contra jura, ut 219
ait Roland. à Valle *in cons. 13. nu. 47. vol. 3.* & Thob. Non. *in cons. 104. nu. 19.* ubi ait quòd Gubernator, & Præses Provinciæ contra jus commune aliquid statuere non potest, ubi *nu.* 20. id ampliat in legato de latere. Item quia † reservata Principi non transeunt in locumtenentem 220
ipsius Principis, ut ait Felyn. *in c. quæ in Ecclesiarum, sub nu. 32. de constit.* & Menoch. *in cons. 244. cum rogatus sim, nu. 14. vers. quæ quidem Principi. vol. 3.* & Peregrin. *in tract. de jur. Fisc. lib. 5. tit. 2. banniti, & damnati restituti quæ recuperent, num. 5. vers. idcirco inferior,* & Natta *in cons. 631. super controversia, nu. 29. vol. 3.* ubi ait, quod † Locumtenens 221
Principis licet possit omnia, quæ ipse Princeps, non tamen potest facere ea, quę reservata sunt Principi in signum supremæ potestatis nisi expressum, & speciale mandatum habeat, quod † non præsumitur, ut ait Bald. 222
loquens in simplici mandato *in l. 1. num. 3. C. de reb. alien. non alien.* quia mandatum sive generale, sive speciale est quid facti, & † facta non præ- 223
sumuntur, nisi probentur. *l. in bello. §. factæ. ff. de capt. & postlim. revers.* & ita tradit Menoch. *in præsumpt. 33. n. 1. lib. 2. de præsumpt.*

De consuetudine † tamen legati de latere, Delegati Principis, & 224
Gubernatores Provinciarum hoc facere possunt, ut attestatur Caroc. *in c. cum quid, in 1. par. in princip. num. 6. & num. 7. de reg. jur. in 6.* & Felyn. *in c. olim, sub num. 3. sub vers. nota quod ex rescripto Papæ, de accusat.* ubi ait, quòd cùm allegaret in facto ad infringendum rescriptum legati committentis causam summariè, responsum fuit ex moderno stylo hoc sibi licere, & potest esse, quòd hoc habeant in mandatis, ut ait Alex. *in l. nemo potest, num. 3. ff. de leg. 1.* ubi ait, quòd communiter legati de latere committunt causas summariè cognoscendas, quia hoc habent in mandatis expressè.

Duodecimò infertur, quòd licet † solus Princeps possit restitue- 225
re contra sententiam, quæ transivit in judicatum, ut ait Salycet. *in l. fi.*

C. sent.

C.sent.resc.in.non poss. & Afflict. *in c.1.num.48. vers.quadragesimosecundo,titulo quæ sint regal.*

226 Attamen † hi Duces eandem restitutionem facere poterunt, ut ait Hieronym.Magon.*in decis.Florent.26.Martinus,num.1.*ubi loquitur de Magno Duce Hetruriæ,& Jas.*in cons.47.num.2.vol.3.*ubi loquitur de simili rescripto,concesso à Marchione Montisferrati.

Requiritur tamen, quòd in rescripto dicatur, non obstante tali sententiâ,& posteà addatur,quæ transivit in rem judicatam, ut ait Alex. *in cons.94.in causa,& lite,num.2. versic. nec virtus dictæ sententiæ,vol.2.* quem sequitur Ruin.*in consil.104.quæstio, sub num.13. vol.5.* & Natta *in consil.524. in causa,num. 24. vers. nam licet Princeps, vol.3.* & Decius *in consil.197. pro tenui facultate,num.4.versic.& in tantum, & in consil. 294.num.3. col.2.& in consil.307.in casu,num.1.*& iterum Ruin.*in consil. 21.visis,num.5.vol.eo.5.* & Felyn. *in c.super literis,num.14.in septimâ regula,de rescript.* & Bellon. *in consil. 19. in causa, num.1.* & Boss. *in tit. si advers.rem judicat. restitut. postulet. num. 16.* & Surd. *in consil. 199. sub num. 25.vol.2.* & Cæsar Contard. *in l.unica,quæst.octavâ,in verbo supplicatio,num.30. cum tribus seqq.C.si de moment. poss.fuer.appellat.*& Andr. Gail. *in observat.58.num.6.vers.hinc est,lib.2.pract.observat.*ubi ait, se ita aliquando contra rescriptum Principis adversus rem judicatam in Camerâ Imperiali pronunciatum meminisse, & Jas. *in d. cons. 47. num.2. vers. circa secundum dubium, vol. 3.* subdens, hoc esse, tum quia rescriptum Principis impetratum non factâ mentione de sententiâ,quæ transivit in rem judicatam,est subreptitium, & consequenter ipso jure nullum: tum etiam quia rescriptum Principis contra sententiam diffinitivam semper præsumitur obreptitium, per jura ab ipso inibi allegata, quod est notandum ab advocatis,ut sciant formare supplicationes,& casu eveniente opponere rescripto impetrato nullâ factâ mentione rei in judicatum transactæ,& à Secretariis, seu Cancellariis,aut Auditoribus Principum, ut sciant benè clausulare rescripta, ut supplicantibus prodesse possint.

Decimotertiò infertur, & hæc est ultima illatio, ut multas alias o-
227 mittam,quas hîc transcribere possem, quòd † sicuti Imperator habet plenitudinem potestatis, quâ uti potest. *l.1. ff. de constit. Princip.* Bald. *in l.rescripta,sub nu.7.C.de precib.Imperat.offer.& in consil. 267. ad evidentiam,sub num.8.vers.secundo præmitto, vol.1. & est repetitum in consi. 457.ad evidentiam,num.3. vers.secundo præmitto,vol.5.* ubi loquitur etiam de Rege libero, *& in l.2. num. 44. versic. item nota.C.de servit. & aqua,*& Afflict. *in c.1.num.78.tit.quæ sint regal.* & Speculat. *in tit.de legat.§.nunc ostendendum,sub num.14.*ubi ait,quòd clausula de plenitudine pote-

ne potestatis est de reservatis soli Principi, quem refert & sequitur Rip. in l. nemo potest, sub num. 14. ff. de legat. 1.

Ità, & † Duces prædicti clausulà plenitudinis potestatis uti possunt, ut ait Boss. *in tit. de crimine læsa Majest. num. 55. vers. & eo ipso*, ubi ait, quod eo ipso, quòd quis est Dux creatus, habet plenitudinem potestatis, etiam si superiorem recognoscat: & inquit Baldus, quòd omnes Domini Lombardiæ, de consuetudine usuali, & quasi de quâdam theoricâ & practicâ, ponunt verba de plenitudine potestatis, & sunt in quasi possessione hujus verbi, & facti: & est credendum, quòd eam habeant, & verus sit eorum sermo, aliàs multæ lites jam sopitæ excitarentur, & elusoria fierent decreta tantorum Dominorum, quod esset iniquum, *ut scripsit in d. consil. 267. num. 9. versic. sed tamen, vol. 1.* quem sequitur D. Jo: Bapt. Laderch. *in consil. 71. sub nu. 1. & sub nu. 2. vol. 1.* & Natta *in cons. 506. cupiebam, sub nu. 40. versic. & ad hoc adduxi*, ubi loquitur de Principe Achaiæ, & ita dixit Ang. de Ubald. de Perus. loquens de Comite virtutum Domino Mediolani *in cons. 217 in causa accusationis, numer. 2. versic. unde sicut Imperator*, & Alex. loquens de Duce dictæ Civitatis Mediolani *in consil. 30. ponderatis narratis, sub num. 8. & num. 10. vol. 5.* & Jas. *in consil. 101. immunitas, sub num. 1. versic. tertiò respondetur, & nu. 2. vers. item Dux Mediolani, vol. 3.* & de eodem Duce sic dixit Roland. à Valle *in consil. 100. multiplici ex capite, num. 55. & numer. 56. vol. 4.* & Lancellot. Conrad. *in templo omn. jud. lib. 1. cap. 4. de Duce, num. 11. versic. quocirca*, & Joan. de Anan. *in consil. 81. viso instrumento, sub num. 2. vers. prætereà non est dubium, & sub nu. 4. versic. prætereà*, & ibi Bolognin. *in addit. versic. sed majus videtur esse dubium*, & Jas. *in l. ex hoc jure, nu. 15. ff. de just. & jure*, & Ruin. *in consil. 200. num. 2. vol. 2.* & iterum Roland. à Valle *in consil. 1. nu. 49. vol. 3.* & D. Jo: Bapt. Laderch. *in cons. 71. sub nu. 2. vol. 1.* & Alex. loquens de Duce Regij *in consil. 1. ponderatis his, sub nu. 31. vers. non obstat etiam vol. 5.* & Alciat. *in consil. 5. quia privilegium, nu. 26. versic. sexta conclusio, lib. 4.* ubi loquitur de Duce olim Ferrariæ, prout loquitur D. Jo: Bapt. Laderch. *in d. consil. 71. sub nu. 2. vol. 1.* & Bursat. *in consil. 349. num. 22. & seq. vol. 4.* ubi loquitur de Duce Parmæ, & de Duce Mantuæ sic tradit Socin. jun. *in consil. 60. visis his, nu. 3. versic. & quamvis, & num. 7. versic. igitur rem, vol. 4.* & Natta *in consil. 402. visis actis, sub num. 18. vers. veruntamen, & sub num. 21. vers. redeundo modo ad rem*, & Plot. *in consil. 2. in facto, sub num. 27. sub vers. concludo igitur, & in cons. 11. viso privilegio, sub num. 7. vers. primo dicitur*, & Jas. *in cons. 227. pro enucleandæ vers. duodecimo facit, vol. 2.* ubi loquitur de Duce Sabaudiæ, & Marc. Ant. Peregrin. *in tract. de jure Fisci lib. 1. tit. 2. de his, qui jura Fiscalia habent, num. 79. vers. sed adverte*, ubi ait, Duces perpetuò, etiam superiorem recognoscentes, de consuetudine uti in Statibus suis pleni- 218

tudine potestatis,& esse in tali possessione,inferens ad Duces Mediolani, Urbini, Mantuæ,& similes, *& in tract. de fidei commiß.art.52 num.124. vers.immò & Principes*,ubi ait,quòd Principes perpetui,infeudati à Papâ & Imperatore cum regalibus,utuntur plenitudine potestatis,& sunt in tali possessione : & generaliter de Ducibus,Marchionibus, & Comitibus habentibus jura Imperialia, & regalia tradit Natta *in consil. 661. sub num.18*.ubi dixit,ita usu receptum esse, & idem tradit de jure Festas. loquens de Duce Urbini *in tract.de collect.in 4.par.cap.7.num. 40.vers. iccircò infero.*

229 Et licet aliqui dixerint,hos † Duces de jure non habere plenitudinem potestatis,inter quos fuit Ruin.*in cons.23.ex themate, nu. 13. vol. 2.* ubi dixit,quòd inferior à Principe non potest uti clausulâ,ex certâ scientiâ,& de plenitudine potestatis,& Socin.jun.*in cons.69. nu. 63. vol.1.* ubi loquitur de Duce Urbini, & Decius loquens de Duce olim Ferrariæ *in cons.273. viso consilio, nu.15.versic.nec obstat clausula*, ubi ait, quòd Dux olim Ferrariæ,qui recognoscebat superiorem,non debebat, nec poterat uti clausula de plenitudine potestatis, nisi cum causæ cognitione, & sequitur Restaur. *in tract.de Imperat. quæst.* 110. *in septimo casu*, & Marc. Ant.Peregrin.*in tract.de jure Fisci lib.1.tit.2. de his qui jura Fiscalia habent,num.77.vers.horum tamen,& nu.78.vers.nil mirum*, & Petr. Antibol.*in tract.de munerib.in tertia parte princip.nu.31.*ubi ait, quòd Imperator habet in temporalibus plenitudinem potestatis, quæ extendi non debet ad alium Principem secularem.

230 Attamen † contrarium teneo loquendo etiam de jure : quia isti Duces omnia possunt in terris suis quod ad subditos, & eorum bona, quæ potest Imperator in toto Imperio,ut dixi suprà *num.150*.Et non recognoscunt superiorem in terris suis, saltem tali superioritate, quæ sit attendenda,ut suprà dixi *num.116.& sub nu.117*.Et contra Socin. jun. tenuit Festas.*in tract.de collect.in 4.par. cap.7. nu. 40.vers. iccircò infero*, cujus opinionem amplector uti veriorem , quæ etsi ex prædictis satis confirmata sit, eam tamen etiam comprobo ex coronâ aureâ cum lapidibus pretiosis,qua solent coronari Duces, ut dixi suprà *nu.26*. quæ de-

231 signat † plenitudinem potestatis,& insigna honoris,ut ait Par.de Put. *in tract.de duello,quæst.5.§.quoniam,nu.1.vers.in qua quæst.lib.7.* & Lancellot.Conrad.*in templo omn.jud.lib.1.cap.1.§.1.sub num.12.* & Lucas de Penna *in l.1.sub nu.4.vers.item quia sicut.C de auro coronat.lib.10.* ubi

232 ait, quòd † in coronâ,& per coronationem Rex consequitur plenitudinem potestatis.

233 Præterea † vestes, & indumenta Ducalia, ut pallium, designant majestatem,& potestatis plenitudinem, sicut dicimus de pallio Imperatoris,ut ait Lancellot.*in d.tract.lib. 1. cap.1. de Imperatore. §. 1. de ornatu*

Impe-

Imperatoris, in verbo, vestium Imper. misterium, nu.5. & Butr. *in c.1. nu.11. de author. & usu pallij.*

Quartò, ut revertar ad materiam principalem, ego dico, supradi-
ctos Duces de jure vocari posse Serenissimos: ad quod probandum addu-
co etiam consuetudinem, & communem observatiam, quæ habet, quòd
isti Duces passim Serenissimi vocantur, ut mox subiiciam, quæ † obser- 234
vantia & consuetudo mutanda non est, sed sequenda, ut ait Paris. *in cons.*
16. si attendimus, num.11. vers. & eo magis ista procedunt, vol.1. & Roland.
à Valle *in consil.7. in præsenti consultatione, num.83. vers. nam observan-*
tia, vol.3. & Socin. *in cons.6. prædicta consultatio, num.4. vers. unde licet,*
vol.1. ubi ait quòd † communis observantia attendenda est, & Felyn. 235
in c. cum non liceat, sub nu.10. vers. demum dicit, de præscript. ubi ait, quòd
† sufficit aliquid ex communi observantiâ receptum esse, quicquid sit 236
de juris subtilitate, & Ciof. *in cons. 74. circa consultationem propositam,*
sub num.3. vers. sed vigente, vol.1. ubi tradit, quòd † vigente consuetu- 237
dine & observantiâ, judex ab ea non potest in judicando recedere, &
Cesal. *in cons.420. nu.31. & seq. vol.3.* ubi notavit, quòd † si ex commu- 238
ni observantiâ subsequuta est recepta aliqua opinio, in discordiâ Docto-
rum, communis illa observantia est amplectenda, non obstante dispo-
sitione juris communis, & meliùs ad propositum Menoch. *in cons.552. re-*
spondendum videbatur, num.14. vers. ita sanè, vol. 6. ubi ait, quòd † ob- 239
servantia est optima interpres in his, quæ dignitatem & nobilitatem re-
spiciunt: cùm illa sit, quæ titulos tribuit, ut scriptum reliquit idem Me-
noch. *in consil.302. nu.49. vers. septimò comprobantur, vol. 4.* & † in his 240
titulis attenditur consuetudo, ut ait Marin. Frecc. *in tract. de subfeud. tit.*
quis dicat Dux, sub nu.7. lib.2.

Et ita Cesal. † loquens de magno Duce Hetruriæ, eum appella- 241
vit Serenissimum *in consil.458. in princip. & sub nu.44. vol.4. & in consil.*
661. proponitur in facto, in princip. & sub nu.53. vers. undecimo, & nu.63.
vers. nec dicatur, vol.5. & August. Gerard. *in Epistola dedicatoria ad cons.*
Franc. Veg. & Ant. Ciof. *in consil.98. multum magnifice sub num. 4. vers.*
his ita stantibus, & sub num.5. vers. secundo comprobatur, & sub nu.6. vers.
nec obstat rescriptum, & sub num.12. & in consil.104. Cajus Civis, in princ.
& in consil.142. proponitur, sub num.4. & sub num.20. vol.1. & in cons.27.
visis edictis, in princip. vol.2. & D. Odd. *in tractat. de compend. substit.*
in particul.5. in 3. præmisso, in fin. versicul. limitatur 2. & in consil. 38. fa-
ctum quod proponitur, in princip. & sub num.15. & num.35. & sub numer.
39. & sub numer.67. & in consil.99. quidam magister Alexander, in prin-
cip. & versic. certè necessarium. & versic. ex eo quia, & numer. 2. versic. in
primis quia, & sub nu.13.14. & nu.16. in fi. & Carol. Ant. Put. *in cons. uni-*
co, præsupponitur, sub nu.24. & nu.109. vers. nam in Hetruria, post consil.

eiusdem D. Odd. & Bertazzol. *in conſ. crim.* 366. *ad favorem, ſub num.* 10. *verſ. ſi verò intueamur, & ſub num.* 37. *verſ. cæterum præter dubia, & ſub num.* 39. *in fi. vol.* 1. & M. Ant. Eugen. *in conſ.* 1. *Sixtus* 4. *ſub num.* 69. & *ſub num.* 72. & *in conſil.* 31. *quamvis primarij, in princip. verſ. primo quidem,* & Hieronym. Magon. *in deciſ. Florent.* 150. *revocabatur, in princip.* & *in deciſ.* 25. *vivebant, in princip.* & Seraphin. de Seraphin. *in epiſtola dedicatoria ad tract. de privileg. iurament.* & Camill. Plaut. *in ſimili epiſtola ad rubr. & l.* 1. *C. de eden.* & Alex. Turaminus *in l. non puto, in* 3. *par. quæſt.* 3. *ſub num.* 10. *ff. de iure Fiſci* & Hortenſ. Cavalcan. *in tract. de teſtib. in ſecundâ par. tit. de probatione & reprobatione teſtium, num.* 188. & Joſeph. Ludovic. *in concluſ. unica de conſuetudine, ſub illat.* 98. *verſic. & ſi Princeps,* & Sebaſtian. Medic. *in epiſtolâ dedicatoriâ ad tract. de caſibus fortuit. & in ſimili epiſtolâ ad primum librum ſuarum regularum, & in tract. de venat. in* 1. *par. ſub num.* 5. *verſ. prout extant,* & Torquat. Taſſus *in epiſtolâ dedicatoriâ ad dialogum de nobilit.* & Antonin. Teſſaur. *in præfat. ad deciſ. Pedemontanas ſub num.* 4. & Menoch. *in conſ.* 147. *quæſtio, in princip. & num.* 24 *verſ. & dubium non eſt, & ſub num.* 32. & *nu* 35. *verſ. non etiam obſtat, & nu.* 42. & *ſub num.* 48. *verſ. nunc ſunt confutanda, & ſub num.* 62. *verſ. & certè, vol.* 2. & *in conſ.* 271. *nova, ſub num.* 10. *vol.* 3. & *in conſ.* 526. *de gravi, num.* 1. *verſ. primò ſuaderi, & ſub num.* 3. *verſ. atqui ſecundam legem, & verſ. tertio hoc ſatis clarum, & ſub nu.* 14. *verſ. nonò manifeſtius, & ſub nu.* 18. *ſub verſ. non obſtat ſecundum argumentum, & ſub num.* 22. *ſub verſ. ſecunda eſt dubitatio, & ſub num.* 23. *verſ. cum bona, & in conſ.* 590. *quæ doctè, num.* 6. *verſ. quod verò attinet, vol.* 6. & Borgnin. Cavalcan. *in epiſtola dedicatoria ad eius deciſiones, & in deciſ.* 10. *nu.* 18. & *ſub num.* 38. & *in deciſ.* 11. *num.* 58. & *in deciſ.* 30. *pulchra ſe offert, num.* 9. *verſ. quinto eſt lex, & in deciſ.* 42. *num.* 56. & *in deciſ.* 71. *ſub num.* 37. *verſ. ſecundo an Dominus Ioannes Franciſcus, & ſub num.* 62. & *in deciſ.* 76. *ſub num.* 81. & *in indice ad dictas deciſiones, in verbo Trebellianicâ, ſub nu.* 6. & D. Dominic. Bonſius *in conſil.* 398. *ſub num.* 13. *inter conſ. Menoch. vol.* 4.

242 Et idem fecit inſignis D. Oddus † loquens de Duce Urbini, quem Sereniſſimum vocavit *in conſil.* 11. *viſis & maturè conſideratis, in princip. verſic. primo quia, & ſub numer.* 1. *verſic. ſecundo quia, & num.* 3. *verſic. tertio quia, & num.* 9. & 10. *verſic. neque me movet, & ſub numer.* 12. *verſic. nec quicquam etiam & ſub num.* 14. & *ſub num.* 18. *verſ. ad tertium autem, & ſub num.* 35. *verſic. ſecundo licet, & num.* 36. *verſic. præſupponendo in primis, & ſub num.* 54. *verſic. nec quicquam movet & ſub num.* 82. & *in conſil.* 20. *viſo teſtamento, ſub nu.* 18. *verſic.* 4. *quia licet, & nu.* 56. *verſic. primo quod de dicta revocatione, & ſub nu.* 59. *verſic. ſecundo tamen, & ſub num.* 69. *verſic. quarto, & ultimo etiam, & ſub num.* 112. & *num.* 115. & *in conſil.*

consil.24.visis his,nu.14.versic.secundo tamen respondeo,& num.21.versic. secundo respondetur,& in consil.27.in præsenti causa,num.1. & num.2. & sub num.11.& 19.& num.26.& sub num.27.& num.30.36.& 37.|& in fi. vol.1.& Rimin.jun.*in cons.538.transmisso,sub n.60.ver. non prætereo,vol. 5.*& Honded.*in epistola dedicatoria ad ejus consilia,& in cons.105. visis, num.12.vers.quarto quia,& num.88.vers.minus nocet,& in cons.112. Dominus Paulus,in princip.& sub num.11.& num.14. & sub numer.19. vers. quarto considerandum est,& sub num.33.vers.non obstat, & ibi* Joan. Paulus Lancellotus *num.47.*& M. Ant. Eugen. *in subscript. vol.1.* & Jacob. Sbrozz.*in epistola dedicatoria ad tract. de Vicario episcopi, & in quæst.2. sub num.3.lib.1.*& M.Ant.Eugen.*in cons.13.præsupposito,nu.38.vers. non obstat,& num.46.vers. ultimo hæc eadem nostra sententia, & in cons.14. decretum,in princip.& in cons.31.quamvis primarij,in princip. vers.primò quidem, & in cons. 51. anno Domini, in princip. vers. idem Capitaneus, & num.22.& in argument.cons.82. & in argument. cons.83. & in cons.90. quamvis ob rixam,sub nu.99.sub vers.sextò respondetur,& in cons.92.princip. & num.13. & nu.23. vol.1.*& Cæsar Campana *in literis dedicatoriis ad secundum volumen historiarum Mundi,*& Speron. *in epistola dedicatoria posita ad suas Orationes,*& M.Ant. Peregrin. *in tract. de iur. Fisci in tit.de his qui jura Fiscalia habent,num.79.vers.sed adverte, lib.1.* & Menoch.*in cons.431.proposita facti species, sub num. 11.sub vers. respondetur secundo,& sub num.30.vers.respondetur tertio,vol.5. & in cons.592.nobilitatis,num.1.in princip.& vers.est præterea, vol. 6.* & Octavian. Vulpell. *in epistola dedicatoria ad tract.de præposit.adverb.& convinct.significat. & in ipso tract.in verbo,summariè,num.4.& in verbo,post,sub num.2. & in verbo,scienter, in fi.& in epistola ad lectores in tract.de libert.Ecclesiast. & in ipso tract.in 1.par.num.18. & in secunda par.sub nu.50.* & Peregrin. Jannin. *in tract.de citat.real. lib.1. cap.1. sub num.* 867.& ipsum Ducem Urbini appellavit Invictissimum Gigas *in tract. de crim.læsæ majest. in tit.qualiter,& à quib.crim.læsæ majest.committit.quæst.34. sub nu.22.*

Et Ducem † Mantuæ Serenissimum nuncupavit Bec. *in epistola dedicatoria ad ejus consilia,*& M. Ant. Eugen. *in cons. 9. casus qui proponitur,in princip. & vers. primo quia, & sub num.3. vers. de patientia, & num.10.vers.quarto huiusmodi,& vers. quinto quia, & num.11. & 12.& num.46.& sub num.47.vers. si verò,& sub num.51.& sub num.52. vers. hæc quanquam,& num.76.vers.non obstat,& num.78. vol.1.* & Cesal.*in cons. 654.cum ista causa, in princip. & num.5.vers.5.etiam, & sub num.10.vers. cum terminat ex ipsa.vol.5.* & Menoch.*in cons.244.cum rogatus, in princ. & num 14. vers. confirmatur,& num. 57. vers. quarta est dubitatio,vol.3. & in cons. 3[illegible].in princip. vers.nam cum, & sub num. 3. vers. hoc ita posito, & sub num.7. vers.his intelligimus,& num.12. 13. & seq. & sub numer.20.* 243

vers. respondetur, & in consil. 389. non possum, in princip. & num. 1. vol. 4. & in cons. 540 respondendum videbatur, num. 2. vers. secundo admisso, & sub num. 5. vers. re tamen ipsa, & sub num. 9. sub vers. quinto, & ultimo, & sub num. 10. vers. his intelligimus, & in cons. 574. & si difficilis, in princ. & sub num. 2. vers. tertium est, & in fi. vers. concludo itaq. vol. 6. & in cons. 721. prima propositio, in princip. & nu. 31. versic. secundo est dubitatio, vol. 8. & in cons. 956. & si à doctissimo. sub num. 9. 10. 18. & 29. vol. 10. & M. Ant. Peregrin. *in tract. de jur. Fis. tit. 2. n. 79. vers. sed adverte, lib. 1.* & Cavagnol. *in procem. ad decreta Montisferrati, §. 1. nu. 6. & in decret. 6. §. 7. nu. 86. & in decret. 7. §. 2. nu. 75. & in decret. 9. §. 2. sub num. 5. & in decret. 12. sub nu. 24. & in decret. 22. §. 6. quaest. 3. nu. 45. & in decret. 28. §. 1. n. 1. & in decret. 73. §. 1. quaest. 1. nu. 14. & sub nu. 40. vers. ultimo loco non obstat, & in decret. 74. §. 1. n. 30.* & iterum Menoch. *in praesumpt. 107. nu. 15. lib. 3. de praesumpt.* & Bursat. *in cons. 131. egregius miles, ante nu. 1. & sub nu. 27. & sub num. 30. vers. unde foemina, & vers. tertio Serenissimi, & sub nu. 83. vers. octavo, & ultimo, & sub nu. 101. in fin. & in cons. 137. in princ. & num. 12. & nu. 13. 40. 55. & in fin. & in cons. 156. & si motiva, sub num. 16. & sub nu. 20. vers. primo quòd aqua, & num. 27. vers. secundo licet aqua, & sub nu. 40. & nu. 47. & in fi. vol. 2. & in cons. 259. nu. 43. in fi. vol. 3. & in cons. 345. visa facti serie, num. 4. & sub num. 31. & sub num. 35. vers. quod modo, & num. 52. vol. 4.* & Jacob. Berett. *in consil. 89. ex his, in princip. & sub num. 36. vers. exhibetur quoque, & sub nu. 39. vers. atq. ex his, & sub nu. 55. sub vers. & ubi supra dicta,* & Surd. *in cons. 33. extat decretum, in princ. & in cons. 48. contra amicum & affinem, in princ. & in cons. 114. quamvis, nu. 27. vol. 1. & in cons. 152. saepe contingit, in princ. & sub nu. 17. & in cons. 172. homines Verdini, in princ. & in cons. 201. in locatione gabellae, in princ. & in cons. 203. bona omnia, nu. 36. vers. tamen non est liberalitas, & in cons. 204. contra processum, in princip. & sub nu. 2. sub vers. nec dicatur, & sub nu. 10. vers. removetur etiam, & in cons. 210. ne quid, in princip. & sub nu. 21. vers. quibus tamen non obstantibus, & sub nu. 40. vers. & eodem modo, & sub nu 42. vers. nec me movet, & sub nu. 63 & in cons. 266. dubitatione caret, nu. 8. sub vers. quibus tamen non obstantibus, & in cons. 275. bene videtur, num. 1. & nu. 3. vers. contrarium tamen, & sub num. 11. in fi. & sub nu. 12. & in cons. 278. recepta videtur, sub nu. 13. vol. 2.* ubi appellat Ducem Mantuae, & Montisferrati, non solùm Serenissimum sed etiam Magnum Ducem: & Serenissimum quoque appellavit *in cons. 299. justificari videtur, sub num. 6. vers. nec dicatur, & sub nu. 20. vers. sexto dico, vol. eo 2. & in decis. 1. praetendebat, in princip. & in decis. 4. duo principaliter, in princip. & in decis. 5. in ea causa, in princip. & in decis. 133. consuluit, in princip. & in decis. 312. in concursu, in princip.* & Bertazzol. *in cons. crim. 251. viso rigoroso processu, in princip. & sub nu. 94. & in cons. 360. cum de anno, in princip.*

& anto

& ante num.1.vers.nunc verò,& vers.primò quia sententia, & sub num.7. vers.tertio cum ipse,& num.11.vers.sed tàm in sententia,& num.16.& sub nu.28.vers.quarto,& ultimò,vol.2.& in tract.de clausul.clausula 21.glo. 17.sub n.2. & Joan.Franc.Terzanius Cremona Eximius Jurisconsultus, & Præceptor meus *in cons.438.quamquam video,in princ.& nu.17.30.& nu.35.inter consilia cit.ipsius Bertazzol.vol.eo.2.* & D. Jo: Bapt. Laderch. *in cons.184.in princ. & n.2.vol.1.*

Rursus idem fecit Menoch. loquens † de Duce Parmæ, & Placentiæ, quem Serenissimum vocavit *in cons. 503. cum interrogatus, in princ.& sub nu.32.& sub num.34. in fi.& sub nu.35. in fi.vers.hic intelligimus,vol.6.* & Petr.Pechius *in epistola dedicatoria ad tract. de amortizat. bonorum,*& Hieronym. Marilian. *in epistola dedicatoria ad ejus decisiones,*& Octavian.Vulpell. *in tract.de libert. Ecclesiast.in 3. par. sub nu. 25.* & Honded.*in cons.108.prætenditur,sub nu.46.vol.1.*& Joan.Bapt.Baiard. *in addit.ad Clar.in epistola dedicatoria,*& ibi Ludovic.Seragonus *in epistola ad lectorem,*& Baiard.*ipse ad Clar.in § falsum,nu.46.& in §.fi.quæst. 71.nu.32.& quæst.94.sub nu.9.* & omnes, qui scripserunt in causa Pallavicina. 144

Et Ducem † olim Ferrariæ Serenissimum appellavit Natta *in cons.661.sub num. 25.vers.venio nunc ad secundum dubium,*& Decian. *in cons.56.sub num.3.vol.5.* & M.Ant.Peregrin.*in tract.de jur.Fisc.tit.2.nu. 79.vers.sed adverte,& tit.3.sub nu.62.sub vers.redeundo,*& Farinac.*in tit. de delict.& pœn.quæst.17.sub num.72.in fi.lib.1.quæst.& com.opin.crim.* & Laurent.Tennin.*in caut.243.sub nu.35.lib.3.*& D.Pacian.*in cap.28.n. 64.lib.1.de probat.& in cap.4.nu.22.vers.& ita olim,& in cap.18.nu 17.& in cap.28.n.47.& in cap.41.nu.139.& in cap.44.nu.63.vers. hoc Sanctissimum,& n.99.vers sic etiam,lib.2.*& Cesal.*in cons.454.causa ista,in princ. & sub nu.5.vers.2.scriptum privatum,& sub nu.25.vers.nec suffragari videtur,& sub nu.52.vers.accedat etiam,& sub nu.69.vers.nec est verum, & sub nu.76.vers.quibus etiam removetur, & in cons. 462. quæro in primis, sub num.13.vers.quinto nam Dominus Cornelius, & sub num. 48. vers. non enim delinquens,& in cons.480.cum spectabilis,in princ. vol. 4. & in cons. 539. ad favorem,in princip. & sub num.13.vers.quibus tamen non obstantibus,& num.46. vers. non obstat igitur,& in cons.558. licet multa, in princip. & sub vers.tertio nihil attinere videtur, & sub num.9.vers. decimo quarto cum fuerit,& nu.10.vol.4.& in cons.615. & si quandoq; , nu. 34. & in consil.706.magnificus Dominus,in princip. & num. 3. vers. quæ arrogatio,& num.12.14.28.30.32. & num.35.vol.5.* & Joan. Bapt. Cesal. *in cons. 684. in causa, quæ vertitur, in princip. inter consil. ejus patris eo. volum. 5. & in epistola, quam posuit ad commentaria dicti ejus patris in rubr. & l. Centurio, ff. de Vulg. & pupil. substit.* & Menoch. *in consil. 165. dicendum* 145

cendum videbatur, sub num.7. vol. 2 & in cons. 250. cum interrogatus, in princip. & num 68. vers. secunda est dubitatio, & num. 74. & num. 100. & num. 101. vers. non obstant, & in cons. 251. nova, num. 7. vers. secundo comprobatur, & sub num. 10. & num. 14. & sub num. 17. vers. concludo itaque, & sub num. 20. vers. tertio, & ultimo, & sub num. 24. & num. 35. vol. 3. & in cons. 304. num. 28. & num 39. & num. 41. & num. 42. num 51. & numer. 61. & in cons. 305. in princip. & sub num. 18. vers. tertio obijcit, & num. 20. vers. respondetur secundo, & num. 23. vers. cum vero, vol. 4. & in cons. 337. nu. 39. vers. concludo itaque, & in cons. 351. num. 4. & sub num. 31. & sub num. 34. vol. eo. 4. & in cons. 459. nu. 26. vers. secunda est dubitatio, & in cons. 492. haeret memoria, in princip. & num. 3. vers. tertio, & ultimo suffragatur, & vers. primò obijcitur, vol. 5. & in cons. 901. & si hac de controversia, in princip. & sub num. 3. 5. 7. 26. 50. & in fi. vol. 10. & in praesumpt. 44. nu. 20. lib. 3. de praesumpt. & Anachar. Regiens. *in quaest. 42. in princip. & num. 14. & num. 17. & in quaest. 49. num. 17. & in quaest. 81. sub num. 35. lib. 3.* & Simo. de Praet. *in subscript. ad cons. Vulpell. 136. sub nu. 25.* & Peregrin. Jannin. *in tract. de citat. reali lib. 1. cap. 1. nu. 829. & num. 831. & nu. 866. & nu. 869. & sub num. 872. & sub nu. 887.* & Rimin. jun. *in cons. 281. & primâ consideratione, nu. 3. & sub num. 7. vers. quibus tamen, & nu. 24. & in cons. 300. in praesenti causâ, num. 3. & 4. & 5. & num. 13. vol. 3. & in cons. 538. transmisso, num. 62. & in cons. 562. emanavit rescriptum, in princip. & num. 26. vers. sed etiam, & sub num. 28. vers. secundò moveor, & nu. 34. vers. quartò quia, & sub num. 67. & 73.* & *in fi. vol. 5.* & *in cons. 695. inquiritur, in princ.* & *in cons. 696. in praesenti causâ, in princ* & *num. 7.* & *sub num. 16. vers. secundò succedunt,* & *num. 21.* & *sub num. 25. vers. quartò praedictis,* & *sub nu. 27. 32. 34.* & *sub num. 50. vers. postremò,* & *sub nu. 53. vers. quintum caput,* & *in cons. 730. Dominus Alfonsus, sub num. 50. vers. tertia succedit, vol. 6.* & *passim in aliis consiliis.* & Bertazzol. *in cons. crim. 39. Ioannes Baptista, num. 1.* & *num. 3.* & *in cons. 81. causae, sub num. 5. vers. quinimmò,* & *in cons. 115. in princip.* & *sub num. 8.* & *sub num. 17.* & *in cons. 119. nu. 1.* & *num. 12.* & *in cons. 147. in princip.* & *num. 3.* & *num. 4.* & *num. 7.* & *in cons. 151. visis, in princip.* & *sub num. 6.* & *sub num. 20.* & *in cons. 200. executio, sub nu. 22.* & *in cons. 216. pro dissolutione dubiorum, sub num. 2.* & *in cons. 227. cum imputaretur, in princip.* & *in cons. 231. perstringendo, nu. 9. vol. 1.* & *in cons. crim. 326. Nicolaus à lacu, num. 13. vers. secundò cùm dictum proclama,* & *in cons. 344. dubia proposita, sub num. 4. sub vers. nanque quòd Dominus Gubernator,* & *in cons. 356. multa scutorum, sub num. 3 in fi.* & *in cons. 359. fuit concessus, sub num. 11. vers. tertiò salvus conductus,* & *in cons. 366. ad favorem, in princip.* & *in cons. 399. providendum est, num. 1. vers. nihil etiam,* & *sub nu. 6. vers. sicut etiam,* & *in cons. 425. magister Stephanus, sub nu. 3.* & *in cons. 426. isti rustici, in fi.* & *in cons. 431. concessum, in princip.* & *sub num.*

nu. 21. vers. praeterea cùm in eodem privilegio, & in cons. 442. magnificus Dominus Nicolaus, in princip. & sub nu. 30. & in cons. 443. forenses, sub nu. 7. vers. secundò ego dicebam, & in cons. 444. amicorum omnia, sub. nu. 2. in fi. & in cons. 445. Dominus Franciscus, sub nu. 1. & sub. nu. 5. vers. quod & tantò clarius, & sub vers. secundò quia ex multis, & in cons. 541. licet fuerim, sub nu. 2. & in cons. 550. cùm retentus, in princip. & sub nu. 9. vers. bis additur, vol. 2. & Claud. Bertazzol. in addit. ad partem in cons. 354. multari non potest. sub nu. 4. vers. destitit ab hoc. & Ioan. Franc. Terzanius Cremona in cons. 440. quanquam testes, sub. nu. 10. inter eadem cons. cri. Bertazzol. vol. 2. & Hieronym. Giachar. in cons. de moneta March sana posito post opera Clari nu. 41. ubi appellat Ducem olim Ferrariae non solùm Serenissimum, verùm etiam Potentissimum, & nu. 42. eundem vocavit Invictissimum, & Magnum Principem appellavit Socin. iun. in cons. 60. in causa nu. 17. vol. 5.

Idem quoq; fit † de Duce Mutinae, qui Serenissimus vocatur, ut quotidiè audimus, & videmus etiam in frontispicio consiliorum Praestantissimi D. Io. Bapt: Laderh. & patet in eius cons. 107. non debent, in princip. & nu. 1. & nu. 3. ubi vocat familiam Aestensem Serenissimam, & certum est, ipsum Ducem esse de hujusmodi familiâ. 246

Et idem fecit Baldus † loquens de Duce Mediolani, quem Serenissimum vocavit usque ad sua tempora in cons. 107. Magnificus Dominus Malatesta in fi. vers. ex his apparet, vol. 1. & eum potentissimum, & gloriosissimum dixit Bolognin. in cons. 1. in princip. vers. nec non viso etiam instrumento, & in cons. 2. in princip. ubi eundem Ducem appellat Invictissimum. 247

Rursus Natta loquens † de Duce Sabaudiae, eum Serenissimum vocavit in cons. 502. numer. 22. & numer. 43. & in cons. 505. jampridem, in princip. & numero. 36. & seq. & in consil. 506. cupiebam, in princip. & in cons. 672. in princip. & in cons. 673. in princip. & Plot. in indice ad l. si quando C. unde vi, in verbo, Novaria fidei Christianae, ferè ad fi. & Vincent. Caroc. in tract. de iurament. decis. in 5. quaest. 14. quaest. princip. nu. 7. vers. unde apud Senatum, & M. Ant. Eugen. in cons. 2. licet, sub nu. 8. & sub nu. 11. vol. 1. & Iacob. Sbrozz. in tract. de Vicario Episcopi lib. 1. quaest. 3. nu. 45. & iterum Plot. in cons. 1. in causâ, in princip. & Menoch. in cons. 1. consultatio haec, in princip. & nu. 1. & sub nu. 65. vers. tertiò non parùm, & nu. 118. & sub nu. 135. vers. aggrediamur nunc secundam partem, & nu. 136. vers. prima ergo, & nu. 158. vers. nam Dux, & sub nu. 225. vers. secunda est, & sub nu. 251. vers. respondetur tertio, & sub nu. 258. vers. his situ, & vers. tertia est, & sub nu. 268. & sub nu. 371. vers. respondeo tertiò, cum alijs numeris seqq. & in cons. 41. non levi studio, in princip. & nu. 11. & in cons. 44. iusta ratione, in princip. & nu. 22. & in 248

conf. 48. huic dubitationi, in princip. & in conf. 53. perpensis, in princip. volum. 1. & in conf. 156. multis certè rationibus, in princip. & sub num. 3. 5. 6. 11. 12. 29. 30. 31. 43. 44. & sub. nu. 49. in fi. vol. 2. & in conf. 251. nova, sub nu. 10. vol. 3. & in conf. 274. interrogatus, sub num. 12. vers. secundum de quo, & nu. 14. vers. tertium quod superest, & vers. his præmissis, & nu. 23. & 25. & sub nu. 44. vers. tertia est causa, & nu. 48. & 51. vers. decimo tertio corruit, & vers. nam primo subticuit, & nu. 75. vol. eo. 3. & in conf. 543. respondi superiori anno, in fi. vol. 6. & in conf. 604. magni certè, in princip. & nu. 1. & sub nu. 22. 26. 29. 30. 33. 34. 35. 36. 49. 50. & in fi. vol. 7. & Paucirol. in conf. 605. in princip. & num. 1. 2. & sub num. 5. 8. 10. 11. 12. 13. 15. 16. & nu. 18. inter consilia Menoch. eo vol. 7. & idem Menoch. in conf. 891. cum interrogatus, in princip. vol. 9. & in conf. 962. cum gravis, in princip. & sub num. 21. 23. 27. & num. 47. vol. 10. & Horatius Rumonus ibi in resp. seq. in princip. & num. 17. & Senatus Mediolani in quodam voto edito eidem Duci Sabaudiæ, quod fuit positum post consilium Panciroli 605. inter consilia Menoch. vol. 7. & Menoch. ipse in præsumpt. 96. num. 6. lib. 6. de præsumpt. & in tract. de recup. possess. in prælud. num. 33. & in remed. 1. num. 334. & nu. 396. & in remed. 9. num. 253. & num. 329. & in remed. 15. num. 133. & num. 211. & num. 224. & num. 335. 347. & num. 349. & in remed. 17. sub num. 48. & in tract. de adipiscen. possess. in remed. 4. num. 701. & in tract. de arbitr. jud. in quæst. 52. num. 16. & in cas. 68. num. 25. & in cas. 178. num. 6. & in cas. 228 num. 20. & in cas. 316. num. 30. & in cas. 336. num. 2. & num. 15. & in cas. 338. num. 6. & in cas. 458. num. 13. & Bursat. in conf. 350. jam magistraliter, in princip. & sub num. 4. vers. 2. communitas, & sub nu. 11. vers. 6. pacto possunt, & vers. tertio communitatis jus, & sub num. 20. vers. quod fortius, & sub num. 21. & nu. [illegible] vol. 4. & Borgnin. Cavalcan. in decis. 36. in princip. vers. die octavo Decembris, & sub num. 493. vers. secundo si dictum mandatum, in tit. de contractib. vol. 3. & Cacheran. in conf. 3 pluribus, in princip. & sub num. 15. vers. nec obstat, & sub num. 16. vers. rursus respondetur, & sub. num. 17. in fin. vers. concludo igitur, & in conf. 9 quamuis superfluas, in princip. & num. 1. vers. attamen ut jussibus, & sub num. 4. vers. & prædictis omnibus, & vers. cum igitur, & sub num. 8. vers. item ex prima conclusione, & sub num. 39. vers. & præmissa, & sub num. 48. vers. ex quo fundamento, & in conf. 12. & si arbiter, sub num. 6. vers. item in precibus, & in conf. 25. viso elegantissimo responso, num. 27. & in conf. 27. species facti, in princip. vers. nunc autem, & vers. hac quæstio, & num. 26. vers. habet etiam, & sub num. 39. vers. non obstat si dicatur, & in conf. 31. in hac controversiâ, sub num. 10. vers. & ideo, & in conf. 32. expediret, sub num. 23. vers. præterea, & sub num. 24. vers.

vers. & posito, & sub nu. 27. *& sub nu.* 31. *vers. concludimus & nu.* 32. *vers. verum sub sequestro, & in cons.* 54. *ex juris allegationibus, in princip. vers. secunda, col.* 1. & *in cons.* 63. & *si ex juris allegationibus, sub nu.* 1. *& sub nu.* 17. *vers. praeterea, ut latè, & sub nu.* 48. *vers. accedat, & in suis decisionibus, maximè in decis.* 69. *ex processu, in princip. & nu.* 5. *vers. contrarium tamen, & sub nu.* 15. *vers. accedat quia, & sub nu.* 17. *in fi. & in decis.* 101. *in hac quaestione, nu.* 3. *& in decis.* 138. *in princip. & in fi. & in decis.* 139. *nu.* 5. *& aliis seqq. & in decis.* 155. *in princip. & nu.* 1. *& nu.* 4. & Anton. Thessaur. *in suis decis. maximè in epistolis dedicatoriis, in praefat. & in decis.* 57. *in princip. & sub nu.* 4. *vers. dum consuluisset. & in decis.* 69. *nu.* 1. *& in decis.* 91. *nu.* 2. *& nu.* 5. *& in decis.* 152. *prohibita, in princip. & nu.* 1. *& in decis.* 153. *debitor, nu.* 6 *vers. secundus est casus*, & Amede de Ponte *in cons. posito post decis.* 57. *in princip.* & Gasp. Ant. Thessaur. *in cons. seq. sub nu.* 6. *& sub nu.* 10. *vers. concludamus igitur, posito inter decis. Antonin. & Io. Bapt. Brun. in epistolâ dedicatoriâ ad cons. Brun. ejus patris, vol.* 2. ubi vocat Ducem Sabaudiae non solùm Serenissimum, sed etiam Divum, & Invictissimum: & Invictissimum quoq; dixit Menoch. *in cons.* 1. *in princip. vers.* 1. & Purpurat. *in. l. manifestae turpitudinis, nu.* 37. *vers.* 2. *exemplifico. ff. de jure jur.* & Divum nuncupavit quoq; Balbus *in superscriptione epistolae dedicatoriae ad eius tract. de praescript.* & Potentissimum inscripsit Natta *in cons.* 501. *in princip.*

Et quòd † Duces supradicti sint Serenissimi, hoc voluit Sebast. Medic. *in tract. de legib. & statut. part.* 1. *quaestione* 20. & Peregrin. Iannin. *in tract. de citat. reali lib.* 1. *cap.* 1. *nu.* 766. *vers. Duces nostri temporis*, & Torquat. Tassus *in suo dialogo de nobilitate, ferè ad fi.* ubi loquitur de Ducibus Sabaudiae, Mantuae, & similibus & Petr. Calefat: *in tract. de equestr. dignit. num.* 147. *& num.* 148. ubi loquitur de Magno Duce Hetruriae. 149

Superest modò, ut nodos dissolvamus, ut nulli dubitationi locus relinquatur, & si ex praedictis omnia in contrarium adducta sublata esse videantur. Non obstat igitur, quod primo loco dicebamus, titulum Serenissimi convenire solùm Imperatori, & Regibus: quia competit etiam Episcopis. Ipsi † enim Serenissimi appellari possunt, ut probat Zabarel. *in clem. in plerisque, per illum textum num.* 3. *in quarto notabili de elect.* & sequitur Bolognin. *in cons.* 75. *quondam Antonius de Castroplebis, num.* 3. *vers. praeterea Episcopus*, & Bombin *in cons.* 22. *clarum est, num.* 26. *vers. item etiam*, & Barbat. *in tractat. de praestant. Cardin. in* 1. *quaest.* 1. *par. nu.* 20. *vers. decimo Episcopi*, & Curt. Sen. *in cons.* 79. *super articulo, sub nu.* 3. *vers. & sic Episcopi col.* 3. & D. Pacian. *in cap.* 28. *nu.* 38. *lib.* 2. *de probat.* unde non est verum primum argumentum. Nam hujusmodi nomen competit Episcopis: ergò non est solius Imperatoris, 150

aut Regis; nec mirum est si convenit etiam Ducibus prædictis, per ea quæ superiùs annotata fuerunt.

Rursus respondeo, non interesse, an tales Duces vocentur Duces, vel Reges; quia non est facienda vis in nomine, sed in qualitate regiminis & potestatis, ut ait Bald. *in cons. 328. quæritur si Rex Romanorum, nu. 6. vol. 1.* & Natta *in cons. 608. pro decisione, sub nu. 7.* & D. Io: Bapt. Laderch. *in cons. 71. nu. 3. vol. 1.* & Antonin. Thessaur. *in præfat. ad decisiones Pe-*
251 *demontanas, sub nu. 14. vers. nec interest.* Non enim † de nomine, sed de effectu curandum est. *c. petitio, de procurat.* Menoch. *in cons. 257. & si gravus, sub. nu. 2. in fi. vol. 3.*

Non obstat secundum argumentum, quo dictum est, quòd omnes dignitates, earumq; tituli & præeminentiæ, profluunt à Summo Pontifice, vel ab Imperatore, tanquam à fonte.

252 Quia dico pro responsione, non solùm † omnes dignitates à Papâ & ab Imperatore emanare; verùm etiam à lege, ut tradit Lancellot. Conrad. *in tract. de duel. & pace in tit. provocato, conclus. 77. sub nu. 6. in*
253 *tertia par.* & per consequens à consuetudine, quæ † pro lege observari debet, quia succedit loco legis, ubi deficit lex. *c. consuetudo, distin. 1. c.*
254 *in his, distin. 11.* & par. † est virtus consuetudinis, & legis, *l. de quibus. ff. de legib. §. constat Instit. de iur. natur. gent. & Civil.* & non est dubi-
255 um, quin † consuetudo ipsa sit illa, quæ titulos & honores tribuit, ut ait Bart. *in l. 1. nu. 83. vers. quarto infertur C. de dignit. lib. 12.* ubi ait,
256 quòd † miles reputatur nobilis ex consuetudine in aliquibus Civitatibus, licèt de iure communi militia non sit dignitas. *l. fi. C. qui milit. poss. lib. 12.* glo. *in l. 1. in verbo, Romanos. C. de equestr. dignit. lib. eo*, nisi in militibus Urbis *d. l. 1.* & Bart. *ubi supra*, & quòd cõsuetudo sit illa, quæ tribuit titulos, & dignitates, voluit Menoch. *in cons. 302. nu. 43. vers. septimo comprobantur, vol. 4.* & Purpurat. *in l. 1. in princip. nu. 312. vers. & breviter. ff. de off. ejus cui mand. est jurisd.* & D. Pacian. *in cap. 26. nu. 136. lib. 2. de probat.*

Nec obstat tertium fundamentum, quia respondeo, quòd & si te-
257 nue fuerit principium dignitatis Ducalis, † attamen adeò indies fuit aucta, ut hodiè existimetur una ex maioribus, ut ait Menoch. *in d. cons. 302. sub nu. 50. in fi. vol. 4.* ubi affirmavit Ducalem dignitatem hodiè excelsam, & maximam esse, & Leander Albert. in descriptione Italiæ, in tertiâ regione tradit, Ducalem dignitatem in tantâ honoris celsitudine
258 positam fuisse, ut † Duces obtineant primum locum post Reges, licèt Lancellot. Conrad. *in templo omn. iud. lib. 1. cap. 4. de Principe, nu. 1. & nu. 4.* dixerit, Principes esse majores Ducibus: & post Reges maiorem esse dignitatem Principis, & est textus *in c. fundamenta. §. proinde de elect. in 6.* ubi post Imperatorem & Regem ponitur Princeps, deindè

Dux,

Dux,& ideò † ex ordine literæ cognoſcitur ordo dignitatum. *l.1.ff. de albo ſcriben.* & dixit Baldus, quòd ille † præſumitur maior, qui primò nominatus eſt, quia ordo verborum deſignat ordinem intellectûs, pro ut hoc ſcriptum reliquit. *in .l. cum quidam, ſub nu. 3. C de verb. ſignificat.* & ſequitur Felyn. *in c. cum dilecta, ſub nu. 4. verſ.* & dicit Baldus, *de reſcript.* & Maſcard. *in concluſ. 1234. numer. 14. & numero 15. de probat.* 259 260

Quocircà per hunc ordinem verborum Archid. *in c.fin. ſub num.1. vers. prædicatoribus, de ſepult. in 6.* dixit, quòd Archiepiſcopus † Mediolanenſis debet præcedere Archiepiſcopum Ravennatem, cùm prius fuerit nominatus in c.bene quidem, *diſtin.96.* & idem tenuit Martin. Laudenſ. *in tract. de dignit. quæſt.10.* & Felyn. *in c. cum dilecta, ſub num. 4. vers. adde etiam, de reſcript.* & Petr. à Monte *in tractat. de Monarchia conciliorum, in 1. par. quæſt. 5.* ubi dixit, ita conſuluiſſe, & D.Pacian. *in cap. 25. num. 68. lib. 2. de probat.* 261

Rurſus † Patriarcha Gradenſis debet præcedere presbyteros Cardinales, cùm ipſe reperiatur in ordine literæ primo loco deſcriptus in c. conſtitutis. *in l.1. in ſubſcriptione, de appell.* ut ait D.Pacian. *in d.c.25.n.71.* & ante ipſum Petr. à Monte *in d. quæſt. 5.* ubi etiam ait, quemlibet † alium Patriarcham debere præcedere Cardinales. 262 263

Tu dic, quòd † exceptis quatuor Patriarchis principalioribus, videlicet Conſtantinopolitano, Alexandrino, Antiocheno, & Hieroſolymitano, præferuntur ex conſuetudine Cardinales omnibus aliis Patriarchis, ut ait Caſſan. *in Catalog. glor. mund. in conſiderat. 19. in 4. par.* quem ſequitur D.Pacian. *in cap. 26. num. 141. verſicul. attamen lib. 2. de probat.* 264

Vide Hieronym. Gigant. *in tract. de reſidentia Epiſcoporum c. 18. num. 7. 8. & num. 9.* ubi ait, quòd ſupraſcripti quatuor principaliores Patriarchæ ſunt, qui honorantur in ſedendo in Concilio ante Cardinales, quia primò ſedet Papa, tanquam caput univerſalis Eccleſiæ, ſecundo loco Patriarchæ ſecundum ordinem præfatum, excepto † Cardinali Hoſtienſe, qui ſedet immediatè poſt Papam, quia hoc habet ex privilegio ex eo, quòd Papam conſecrat, & ungit Imperatorem, *ut ibi*, & hoc ultimum notavit etiam Boer. *in tract. de auth. magn. conſil. numer. 50.* Alij verò Patriarchæ, videlicet Aquilegienſ. Bituricenſ. Gradenſis, & Piſanus, de jure ſedere deberent ante Cardinales: ſed † in hoc ſervanda eſt conſuetudo Curiæ, ut ait Hieronym. Gigas *in d. tractat. de reſidentia Epiſcoporum, cap. 18. num. 10. vers ſunt & alia*, & Boer. *ubi ſupra num. 52.* 265 266

Hinc etiam eſt, quòd † ſponſus primò, deinde ſponſa interrogari debet, ut ait gloſſ. *in l. 2. in princip. ff. de adopt.* quia id arguitur ex or- 267

dine verborum, de quibus in c. si inter virum, *de sponsal. & in c. licet, de sponsa duorum*, & ita notat. Io: Andr. *in d. c. si inter virum, nu. 3.* & ibi Abb. *nu. 4.* & Everard. *in loco ab ordine, sub nu. 8. vers quarto ex isto in ferri potest, in sua topic. legal.* ubi ait, sic in patriâ suâ communiter seruari: subdit tamen Io: Andr. quod Paduæ servatur, quòd prius interrogatur sponsa, quàm sponsus: & fortè in aliquibus locis servatur ob bonam causam, ut mulier primò interrogetur, quia cum sit variabilis, cautius est, prius perscrutari consensum suum, ne vir primò consentiens remaneat cum dedecore, ea postmodum nolente consentire, vt ait Abb. *in d. c. si inter verum, numero 4.* quem approbat Everard. *ubi supra* dicens, eum benè loqui.

Sed videtur tenenda opinio glossæ, quòd sponsus primò debeat in-
268 terrogari, deinde sponsa, propter majorem honestatem, quæ † requiritur in fœminâ, quam in viro. *l. palam. §. quæ in adulterio*, ubi glo. *ff. de ritu nupt. l. 2. C. de his qui ven. ætat. impetrar.* ne remaneat cum pudore & verecundiâ, si contingat, virum dissentire.

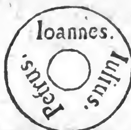
Similiter videtur, quòd sponsus primò debeat interrogari, & dicere sententiam suam *arg. l. 1. in fi. ff. de albo scriben.* ubi habentur, quòd
269 † in sententijs proferendis digniores priùs dicere debent. Sed sponsus
270 dignior & nobilior est sponsâ, quia † vir est dignior fœminâ *l. 1. ff de Senat.* ubi Bald. *in princip.* & Bart. *num. 1. arg. l. mulieres. C. de incol. lib.*
271 *10.* ubi habetur, quòd † mulieres ex personâ maritorum, dignitatem & forum consequuntur, quod est repetitum in l. mulieres. *C. de dignit. lib. 12.* & vir est caput uxoris *c. manifestum est. §. ex præmissis, & c. cum caput. 33. quæst. 5.* Luc. de Pennâ *in d. l. mulieres, sub nu. 1. vers. quid au-*
272 *tem è contra. C. de dignit. lib. 12.* coruscant enim † mulieres radijs maritorum, ut ibi subdit, & hoc idem tradit in d. l. mulieres *sub nu. 1. C. de incol. lib. 10.*

Tu tamen considera, an dici possit, quod ille, qui est major natu, interrogandus est, juxta illud Eccles. *c. 32. nu. 4.* loquere major natu, decet enim te primum verbum &c.

273 Illud non est omittendum, quòd † sive primo interrogetur sponsus, sive sponsa, non videatur matrimonium; cùm non sit de substantiâ ipsius matrimonij, ut ait Ioan. Andr. *in d. c. si inter virum nu. 3. de sponsal.* & Abb. & Everard. *in locis supra citatis.*

274 Vnde † efficacissimum hujus ordinis scripturæ argumentum intelligentes Franciscani minores, quib. Urbanus Papa jusserat, ut ei daret in scriptis nominia trium Fratrum, ut unum ex illis Cardinalem crearet, illi tria nomina scripserunt in formâ Sphæræ, ne ex ordine cognosceret, quem illi digniorem judicarent. Quibus Vrbanus, ordinem, inquit, pervertistis, & ego ordinem pervertam, omissisque illis tribus, Generalem

ralem ordinis evexit, ut ait Barb. *in tract. de praestan. Cardin. in 1. par. quaest. 1. nu. 50.* & Felyn. *in c. cum dilecta, sub nu. 4. sub vesper. istam regulam, de rescript.* & Everard. *in loco ab ordine, sub nu. 7. vers. hinc etiam Felynus, in sua topic. legal.* & Collegium Bononiens. *in cons. 1. edito super praelatione, seu praeminentia Monachorum, sub nu. 28.* & D. Pacian. *in cap. 15. nu. 72. vers. & ideo virtutem, lib. 2. de probat.* & Tiraq. *in tract. de jure primigen. in quaest. 19. nu. 6. vers. hoc autem loco.* Forma autem Sphaerae Franciscanorum subjicitur.

Et quòd † Princeps sit major Duce, hoc voluit glo. *in clem. 1. in verbo, regum, de Baptis.* quam sequitur Curt. Sen. *in cons. 73. super memorata, sub nu. 33. fere ad fi.* quae movetur per c. fundamenta §. *proinde, de elect. in 6.* ex ordine scripturae, cùm prius nominetur Princeps, quàm Dux, & opinionem glossae sequitur Par. de Put. *in tract. de re milit. seu duello lib. 7. quaest. 7. sub nu. 3. vers. isti verò Principes,* & Lancellot. Conrad. *in templo omn. judic. lib. 1. cap. de Principe, nu. 1. & num. 4.* & Imol. *in rubr. nu. 16. ff. de verb. obligat.* qui exemplificat in Principe Achaiae, & in Principe Taranti, dicens, tales Principes debere praecedere Duces & Marchiones, & Everard. *in loco ab ordine, sub nu. 14. vers. hinc etiam est, in sua topic. legal.* & Petr. Calefat. *in tract. de equestr. dignit. nu. 106. vers. Princeps,* ubi dixit, Principatum esse post Reges primam dignitatem: quod idem amplecti videtur D. Pacian. *in cap. 37. nu. 11. & nu. 12. lib. 2. de probat.* addens, quòd † in nonnullis locis, & praesertim Neapoli, de consuetudine observatur, ut Principes praecedant Duces, Marchiones, & Comites: de quâ consuetudine Neapolitanâ mentionem fecit idem attestans Torquat. Tassus *in dialogo dignitatu, fere ad fi.* & Fabius Optinellus *in l. imperium, nu. 113. ff. de jurisd. omn. judic.* ubi ait, quòd Illustrissima Isabella Columna, cùm esset Ducissa Trajecti, & Comitissa Fundorum, vocabatur Principissa Sulmonis, tanquam à digniori dignitate. Cui † consuetudini standum est, ut in specie notavit Everard. *in loco ab ordine, sub nu. 14. vers. in his tamen in sua topic. legal.* & Marin. Freccia *in tract. de subfeud. lib. 3. in fi. sub nu. 40. vers. in his stamus.*

275 276 277

Contrarium tamen tenuit Chassan. *in Catalog glor. mundi, in considerat. 54. in 5. par. & in considerat. 15. vers. de dignit. verò, in 8. par.* ubi ait,

ait, quòd Principatus est dignitas inferior Comitatu, major tamen Baronià, & Torquat. Tassus *in dialogo dignit. fere ad fi.* ubi ait, in partibus Lombardiæ, Principes cedere Ducibus, & Marin. Frecc. *in tractat. de subfeud. titul. quis dicatur Dux, sub numero. 1 versicul scribit Petrus, lib. 2* ubi ait, Duces præcedere ex dignitate Principes: sed in Regno Neapolitano Principes præcedere Duces, subdens, se ignorare, an talis mos alibi sit: de quà observantià item mentionem fecit in eodem tract. *de sub feud. lib. 3. in fi nu. 50 vers. sed semper*, ubi tamen videtur innuere contrarium eius, quod dixit in d. tit. quis dicat. Dux, *sub nu. 1. vers. scribit Petrus*, videlicet Principem esse in maiori dignitate: nihil tamen allegat, nisi observantiam: & Alvarot *in c. 1. nu. 19. vers. accedamus nunc ad dignitatem Ducalem, tit. quis dicatur Dux.* ubi ait, Ducalem dignitatem esse proximam regali dignitati, & ibi hoc idem scriptum reliquit Eguinar. Baro *vers. apud quos hic ordo est nobilium*, & Alciat. *in tractat. de singul. certam in cap. 32. nu. 4. vers. post hos gradu sequenti*, ubi post Reges subijcit de Ducibus, *& sub nu.* 17. ponit Principes inter spectabiles, & in numero Ducum, qui dignitate Regali non præfulgent, nominando tamen priùs Duces.

Quæ opinio, quòd isti Duces sint majores Principibus, illiq; Principes præcedere debeant, videtur amplectenda: quia & ipsi sunt Princi-
278 pes, tum attentà significatione verbi, quia † Princeps nihil aliud est, nisi primus, & caput, & ideò etiam inferiores possunt dici Principes, ut ait Aldobrandin. *in proœm. Instit. in princip. nu.* 10. & Tiraquell. *in tract.*
279 *de jure primigen. in præfat. nu. 36. vers. & id quidem*; tum etiam quia Imperator, scribendo hujusmodi Ducibus, appellat eos Principes, ut quotidiè sic fieri videmus.

280 Nec obstat, quòd † Imperator dicatur propriè Princeps, alij verò inferiores Domini dicantur impropriissimè Principes, ut ait Restaur. *in tract. de Imperat. quæstione 2 vers. rectè enim Imperator.*

Quia istud argumentum retorquetur contra Principes. Nam si Imperator dicitur propriè Princeps, & alij Domini impropriè, ergo Principes dicuntur impropriè Principes. Prætereà respondeo, quòd isti Serenissimi Duces dicuntur propriè Principes, tum quia Duces in suo Ducatu possunt omnia, quæ potest Imperator in toto Orbe, ut dixi: tum etiam ex eo, quòd dixit Aldobrandin. *in proœm. Instit. in verbo, arma, nu. 12.* ubi quod si subditus, ut Parmensis, nominaret absolutè Principem, intelligeretur de suo Principe: & sic de Duce Parmæ; & idem inquit, si non subditus mentionem faceret de Principe Ducatu Parmensi, intelligeretur de Principe Ducatûs, & sic de Duce ipso Parmæ.

281 Præmissa confirmatur, quia ille † dicitur major & dignior, ratione

tione antiquioris institutionis, ut ait Joan. Andr. *in c. Ioannes, nu. 3. de testam.* & Felyn. *in rubr. de major. & obedient. sub num. 4. vers. quid possit, & sub num. 5. vers. fratres Pradicatores* & est textus *in c. 1. de major. & obedient. & in c. Dominus noster, 93. distin. & in c. fi. 17. distin. & in l. 1. ff. de albo scriben.*

Sed institutio † Ducum reperitur prior & antiquior: quia proficiscitur à veteri testamento, ut dixi suprà *numer.* 10. *vers. primo enim me movet*, & de ipsis fit mentio in l. 2. C. de off. præfect. prætor. Aphric. *& in l. si quando. C. de appellat.* & tradit Marin. Frecc. *in tract. de subfeud. lib. 3. in fi. num. 50. vers. sed semper*, ubi ait, quòd Dux suo ordine est antiquior Principe. 282

Ergo Duces sunt majores Principibus, maximè in Italiâ, in quâ, exceptio Regno utriusque Siciliæ, non habuimus particularem titulum Principis, ut ait Petr. Calefat. *in tract. de equest. dignit. sub nu.* 106. *vers. sunt qui asserunt*, licet ab aliquo tempore citrà, nonnulli Domini in Italiâ fuerint hujusmodi titulo Principis decorati, inter quos fuit Albericus † Cibo Malaspina, creatus Princeps Massæ, ut attestatur Petr. 283
Calefat. *in d. tract. de equestr. dignit. num. 146. vers. post hunc tractatum*: nec non Vespasianus Gonzaga felicissimæ recordationis, creatus Princeps Sablonetæ Federicus Picus, nuperrimè creatus Princeps Mirandulæ: & Julius Cæsar Gonzaga, creatus Princeps Bozuli.

Nec obstat, quòd in multis locis sacræ paginæ fiat mentio de Principe: quia animadvertendum est, quòd verbum Princeps, fuit sumptum tanquam genus. Nam latè sumpto vocabulo, quilibet habens Principatum, seu Principans loco, vel Populo, Princeps dici potest, juxta illud: Non maledices Principi Populi tui &c. Et sic convenit omnibus dominantibus, videlicet Imperatoribus, Regibus, Ducibus, Marchionibus, & Comitibus: nos autem loquimur de Principe titulato alicujus loci, & sic in specie; & ista est dignitas, quæ reperitur novior dignitate Ducali, cui cedere debet. Nam non est inconveniens, quòd una eademque res sumatur tanquam genus, & tanquam species, sicuti dicimus de termino † clarissimus, qui capitur in genere, & in specie: & in genere 284
convenit omnibus dignitatibus, ut ait Joan. Bolognet. *in 1. num. 23. ff. de off. ejus*, & ibi Dec. *num.* 20. & dignitatem clarissimatûs esse generalem, nos docuit etiam Menoch. *in cas. 68. num. 27. de arbitr. iud.* & Bellon. *lib. 4. supputat. iuris, cap. 10. nu. 3. vers. non obstat*, & esse specialem nos docuit Petr. Calefat. *in d. l. 1. num. 51. ff. de off. eius*, & ibi omnes dicunt clarissimatum esse quartum gradum dignitatum: & idem dicitur de adoptione, quæ † est tanquam genus, & tanquam species, *l. 1. ff. de* 285
adopt.

Confirmatur etiam, quod dicebam paulò antè, Ducem esse majo-

N rem

rem & digniorem Principem: quia vidimus nostrâ tempestate Vespasia-
286 num † Gonzagam, Principem titulatum Sablonetæ, exinde titulo Ducis fuisse decoratum. Quocirca dicendum est, Ducalem dignitatem esse majorem & nobiliorem: alioquin de Principe non fuisset creatus Dux: quia in dignitatibus non fit descensus, nec promovetur quis de majori ad minus, ut dixi suprà *num* 13.

Insuper dico, quòd in Italiâ, excepto dicto Regno utriusque Sciciliæ, filius primogenitus Ducis, vivente patre, dicitur Princeps: ergo Dux est major Principe. Nam absurdum esset, quòd filius radiis patris
287 coruscans major esset ipso patre: & † validum est argumentum ab absurdo vitando, ut copiosè tradit Everard. *in loco, ab absurdo, in princip. in*
288 *sua topic. legal.* licet aliàs † filius possit esse nobilior patre, ut ait Bald. *in l. filium nu.* 1. *C. de suis & legit.* & Tiraquell. *in tract. de nobilit. cap.* 19. *num.* 7. *vers. & huc quoq; spectat.*

Nec obstat textus in c. fundamenta. §. *proinde de elect. in* 7. super quo se fundant Doctores dicentes, Principes esse majores Ducibus, eosque præcedere debere Duces, qui sumunt argumentum ab ordine scripturæ, ex quo primò sunt nominati Principes, deinde Duces.

289 Quia dici potest, quòd † argumentum ab ordine scripturæ sumptum est debile, & fragile, modicumque robur habere censetur, ut ait Iacob. Port. in allegationibus factis in causâ præcedentiæ ortæ inter Abbates Sancti Augustini, & Abbates S. Benedicti *num.* 57. *vers. tertio non urget.* & D. Pacian. *in cap.* 25. *num.* 73. *lib.* 2. *de probat.* ubi ait, quòd hujusmodi argumentum non est usquequaque verum, nec potest ex illo fieri valida conclusio, hoc comprobans *num. seqq.* per multa jura, tantò ma-
290 gis, quia an † ordo scripturæ attendi debeat, est materia brocardica, ut ait Felyn. *in c. cum dilecta, nu.* 4. *in princ. de rescript.* & Everard. *in loco, ab ordine sub num.* 12. *vers. cum ergo hac quæstio, in sua topic. legal.* & D. Pa-
291 cian. *in d. cap.* 25. *num.* 77. *lib.* 2. *de probat.* & † à brocardicis non licet arguere, ut ait Corn. *in cons.* 7. *rudu & incomposita, sub num.* 5. *vers. non*
292 *obstat vol.* 1. quoniam † in materiâ brocardicâ certum fundamentum non constituitur, ut ait Cuman. *in l. si quando, in* 1. *lect. sub num.* 2. *ff. de legat.* 1. & Marsil. *in §. secunda, sub num.* 57. *vers. ex quibus, & num.* 58. *vers. pro quo facit, pract. crim.* & Ang. de Vbald. *in cons.* 355. *quæstio, in princip.* ubi ait, decisionem factam per viam brocardicam, non esse tutam, & D. Pacian. *in d. cap.* 25. *nu.* 78. *lib.* 2. *de probat.*

293 Præterea † ordo scripturæ non attenditur, ubi certi sumus, dispositionem non dare ordinem majoritatis vel præcedentiæ, ut ait Felyn. *in d. c. cum dilecta, sub num.* 5. *vers. quinto declara, de rescript.* & sequitur Scipio Lancellottus *in allegationibus editis in causâ dictorum Abbatum, num.* 152. *vers. præterea ordo,* & Lancellot. Conrad. *in templo omn. jud. lib.* 1. *cap.* 1. *quæst.* 1. *nu.* 13.

Quod

Quod autem certi ſimus, diſpoſitionem textûs *in d. §. proinde*, non dare ordinem, patet ex illâ oratione perfectâ, in quâ non ſolùm Princeps, ſed etiam Marchio præponitur Duci, & tamen Dux eſt major Marchione, ut dixi *num.* 22. Unde ſicuti præpoſuit Marchionem Duci, qui eſt major Marchione: ita non eſt mirum, ſi præpoſuit Principem Duci, qui eſt major ipſo Principe, ut ſuperiùs probavi: ita ut dicere debeamus, noluiſſe Summum Pontificem tradere hujusmodi ordinem, facit Lancellot. Conrad. *in d. quæſt. 1. num.* 13.

Rurſus rationes pro Ducibus adductæ contra Principes, non patiuntur, quòd ex ordine ſcripturæ eliciatur majoritatis vel præcedentiæ prærogativa: & † ordo ſcripturæ non ſolet attendi, cùm ratio ipſa diſſuadet, ut ait Jacob. Port. *in allegationibus factis in causâ præcedentiæ dictorum Abbatum num 58 vers. unde ſcriptura ordo.* 294

Nec obſtat, quòd Archiepiſcopatus Mediolanenſis fuerit præpoſitus Archiepiſcopo Ravennati, ut dixi *num.* 261. quia reſpondeo, hoc non fuiſſe ex ſolo ordine ſcripturæ: ſed eveniſſe ex ordine prioris ordinationis: quoniam Archiepiſcopus Mediolanenſis eo tempore reperiebatur ordinatus, & conſecratus priùs quam Archiepiſcopus Ravennæ, ut reſolvit D. Pacian. *in cap. 25. n. 81. vers. ad illud verò, lib. 2. de probat.*

Nec pariter obſtat textus in clem. 1. de baptiſ. ubi habetur, quòd nullus debet baptizare filios in domibus privatis, ſed duntaxat in Eccleſiis, in quibus ſunt ad hoc fontes ſpecialiter deputati, niſi neceſſitas urgeat, propter quam nequeant ad Eccleſias absque periculo deferri, vel niſi ſint filij Regum, vel Principum: ex quo textu arguitur, quòd Princeps eſt maior Duce, quia privilegium tributum Regibus, & Principibus non videtur competere Ducibus, ex quo ipſi in dicto textu non ſunt nominati.

Cæterùm facilis eſt reſponſio, ſi dicamus, quòd illa clem. 1. loquens de Principibus intelligitur de magnis Principibus Regibus æquiparandis, à quibus non excluduntur Magni Duces, Marchiones, & Comites, qui iure meritò ex magno potentatu poſſunt Principibus æquiparari, ut declarat Abb. *in d. clem. 1. num. 6. de baptiſ.* ubi *num.* 3. exemplificat in Principe Achaiæ, Salerni, & Taranti, & ſequitur ibi Petr. de Anchar. *nu. 4. vers. tertio nota*, exemplificans in Comite Flandriæ, & Duce Britanniæ, & Bonifac. de Vitalin. *num. 43. & num. 45. vers. unde poſſet*, dicens, illum textum intelligendum eſſe de magnis Ducibus, Marchionibus, & Comitibus, ſubdens, quòd non comprehenditur Dux Venetorum, & Januenſium, ſed Duces Regales: nec Comes Fundorum, ſed Comes Sabaudiæ, & Flandriæ, & ſimiles: nec Marchio Montisferrati, ſed Marchio Moraviæ, vel Brandeburgenſis. 295

Sed Bonifacius ipse de Vitalinis videtur malè dicere, dum excludit à beneficio d. clem. 1. Marchionem Montisferrati: quia si vult, quòd comprehendantur Comes Flandriæ, & Comes Sabaudiæ, multò magis

296 comprehendetur Marchio Montisferrati, tum quia † Marchiones sunt majores Comitibus, ut constat ex Alciat. *in tract. de singul. certam. in cap. 32. num. 5.* ubi post Duces posuit Marchiones, & post hos posuit Comites, & tradit Afflict. *in c. 1. nu. 8. vers. & scias, titulo quis dicatur Dux*, ubi ait, quòd Marchio debet præcedere Comitem, & Peregrin. Jannin. *in tract. de citat. real. lib. 1. cap. 1. num. 788. & num. 789.* & Petr. Calefat. *in tract. de equestr. dignit. sub num. 106. & nu. 126. & num. 127.* & Boer. *in tract. de auth. magn. consil. num. 108. & ibi in addit. & num. 111.* & Lancellot. Conrad. *in templo omn. jud. lib. 1. cap. 4. de Duce, num. 9. vers. est quoq;*, nisi, ut subdit, aliter consuetudine receptum sit, quod confirmavit *in cap. 5.* de Marchione, *num. 5.* & in Italià Marchiones sunt majores Comitibus, ut ait Par. de Put. *in tract. de re milit. seu duello, lib. 7. quæst. 6. sub num. 4.* ubi subdit, non sic esse in Francià & in Alemanià, allegans Hostiens. *in summa, in tit. de pœnit. & remiss. sub num. 32.* qui tamen non fideliter refertur à Put. Nam verba Hostiens. sunt ista formalia: in Regno Italiæ planum est, quòd majores sunt Marchiones, & in Regno Alemaniæ; in Regno verò Arelaten. & Vien. Comites sunt majores. vide Pacian. *in cap. 26. num. 143. lib. 2. de probat.*

297 Tum etiam quia † isti Marchiones, tanquam perpetuò investiti, censentur supremi Principes in suo Marchionatu, & omnia possunt, quæ potest Imperator in toto Orbe, ut ait Curt. Sen. *in cons. 49. memoriæ recolendæ, num. 5. vers. novò ostenditur*, quem sequitur Purpurat. *in l. Imperium, num. 152. & nu. 161. ff. de jurisd. omn. jud.* & in specie de Marchione Montisferrati loquitur Natta *in cons. 487 sine difficultate, nu. 9.* & D. Jo: Bapt. Laderch. *in cons. 71. sub num. 1. vol. 1.* & Pellon. *in cons. 51. emens rem, num. 3. & in cons. 59. ingeniosa, num. 10.* & Bec. *in cons. 56. in causa, num. 6.* ubi loquitur non solùm de Marchione Montisferrati: sed etiam de aliis Marchionibus, de quibus quoque loquitur Roland. à Valle *in cons. 29. num. 30. vol. 1* & Menoch. *in cons. 31. ardua est, num. 53. vers. primò quia, vol. 1.* & Chassan. *in Catalog. glor. mundi, in 5. par. considerat. 47.* ubi ait, quòd Marchiones æquiparantur Imperatori in suo Marchionatu. Unde quò ad ipsos verificatur dictum glo. Abb. Anchar. & Bonifac. dum affirmant, textum in d. clem. 1. de baptis. facientem mentionem de Principibus, comprehendere eos, qui Imperatori & Regibus æquiparantur, sicut olim æquiparabatur Marchio Montisferrati, ut dixi.

Et si in d. Clem. 1 comprehenduntur Principes Neapolitani, ut dicunt Doctores exemplificantes in Principe Salerni, & Taranti, & voluit Petr. Calefat. *in tract. de equestr. dignit. num. 116.* qui habent potestatem satis

satis limitatam & restrictam, ut dixi *num.172.* Multò magis comprehenduntur Marchiones perpetuò investiti, habentes jura Principis, ac amplissimam authoritatem, quicquid dixerit Bonifac. de Vitalin.

Et propterea non est mirum, ut revertamur quò digressi sumus, quòd sicuti Ducalis dignitas aucta fuit, ita & tituli dignitatis aucti sint. Videmus enim, † Imperatoriam dignitatem hodiè factam esse excelsam, licèt à suâ origine humilis tenuisque fuerit, ex quo olim Imperator creabatur, ut exercitui præesset, illique imperaret, vt explicat Restaur. Castald *in tract. de Imperat. quæst. 1. nu. 2. vers. verum est, & quæst. 4.* & Lancellot. Conrad. *in templo omn. jud. lib. 1. cap. 1. in verbo coronatio Imperatoris, nu. 14.* & Petr. Messi. *in secundâ siluâ variæ lectionis, in secundâ par. cap. 28.* & Menoch. *in cons. 302. nu. 47. vol. 4.* ubi alios allegat, dicens etiam, Doctores commemorare, excelsam nunc Imperatoris dignitatem atque Majestatem esse, prout fecit ante ipsos Fulgos. *in proœm. ff ver. num. 10. vers. Potest etiam dici*, ubi ait, quòd olim nomen Imperator non erat nomen summæ dignitatis, quia quilibet Dux exercitus Imperator nominabatur: sed posteà per Excellentiam dictus fuit Imperator, sicut † apud Græcos intelligitur Homerus, & apud Latinos Virgilius, quando fit mentio simpliciter de Poetà. *§. jus quidem ciuile, Instit. de iure natur. gent. & civil.* Vide etiam Alex. ab Alex. *dierum genial. lib. 1. cap. 2.* & Petr. Messi. *in secundâ silvâ variæ lectionis, in secundâ par. cap. 28.* ubi ostendunt, quibus olim competeret nomen Imperatoris, qui primò illud sibi arrogaverint, & cur Cæsares relicto titulo Regis assumpserint nomen Imperatoris, de quo ultimo habetur etiam per Lancellot. Conrad. *in templo omn. jud. lib. 1. cap. 1. in verbo Imperatoris qui fuerint, nu. 5.* 298 299

Præterea videmus, quòd licet Duces aliàs dicerentur Spectabiles, vel Illustres, secundùm ea, quæ suprà dixi *num. 7. vers. 4. adduco*: tamen de consuetudine postea dicti sunt Illustrissimi, ut apparet ex Feder. Scot. qui loquens de Magno Duce Hetruriæ, tunc Duce Florentiæ, eundem Illustrissimum appellavit *in cons. 28. existimo, in princ. tom. 1. lib. 6.* quod idem fecit Paseth. *in cons. 23. postquam per totum.* & Cacheran. *in cons. 1. visis actis, ante nu. 1. & num. 94. & in cons. 2. sub nu. 16.*

Et idem fecit Menoch. loquens † de Duce Parmæ, quem Illustrissimum appellavit *in resp. 2. caus. Finar. nu. 130. & in cons. 251. nova, sub num. 10. vol. 3.* & Berett. *in cons. 86. tam & si articulus, sub num. 6. vers. secundò principaliter.* 300

Et idem quoque fecit Curt. Jun. loquens † de Duce Mantuæ, quem Illustrissimum vocavit *in cons. 61. sub num 8. 10. 14. in fin. vol. 1.* & Plot *in l. si q[...] sub nu. 167. ff. C. unde v[...]* & Roland. à Valle *in cons. 4. sub num. 2. vers. & primò, & num. 26. vol. 4.* & Natta *in cons. 402. visis* 301

actis,per totum,& Bec. *in cons.56.in causa,sub nu.61.*& Socin.jun. *in cons. 76.cum diebus,in princ. & num.17.32.& sub nu.38. & nu. 1175. & in cons. 77.licet in praesenti,nu.2.& nu.11.& nu.22.vol.1.& in cons. 60 visis bis, in princip.& num.3.vers.& quamvis,& sub num.6.& num.7.vers.igitur,& seqq.vol.4.* & Alba *in cons.109.juxta ordinem, in princip. & num.11. & sub num.12.& sub num.16.vers.deinde,& sub num.19.vers.quarto deinde,* & Gozadin. *in cons.7.per totum, & cons.8. & 9.* & Rimin.jun. *in cons. 105.alias,sub num.5. vol.1.*& iterum Natta *in cons.420.quamvis, in princip.& numer.34.36.37. & num.39. & in cons.491.videtur,in princip.* & Alex. *in cons.32. in princip. vol.5.* ubi vocavit Dominum Mantuæ Illustrissimum,antequàm esset Dux,& Marsil. *in cons.110. in causa inquisitionis,sub num.14.* & Ducem quoque Mantuæ Illustrissimum appellavit Menoch. *in cons.251.sub num.10.vol.3.*

303 Rursus † Ducem Urbini Illustrissimum vocavit idem Menoch. *in cons.92.num.26.28.& sub num.1.30.31.32.34.76.87. & num.88. vol.1.* & Socin. jun. *in cons.102.non sum immemor, in princip. & num 1.3.5.& sub num.8.& nu.22.& per totum,& in cons.113.viso, sub num.1. vers. & eo praecipuè,vol.2.* & Hieronym. Gabr. *in cons.23.arbitror, in princip. & sub num.1.vol.1.* & Jacob Leonill. *in cons. 114. Altissimi Redemptoris, sub num.62.vers.cum igitur,& sub num.70.71.310.350.371.391.416. & in subscriptione inter consilia Bruni,& in subscriptione ad cons. 116. & in cons. 117.sub num.49.vers.praedictis tamen non obstantibus,& num.54. & num. 149. & in subscriptione,& in cons. 118. in princip. & sub nu.8. inter eadem cons. Bruni.*

304 Idem quoque fecit Joan. à Grass. † de Duce Sabaudiæ, qui eundem Illustrissimum nuncupavit *in tract. de substantialibus Procuratorii, in verbo publicus Imperiali auctoritate Notarius,sub num.3.& in verbo,& juratus Domini nostri Ducis,nu.1.* Cagnol. *in l.2.nu. 260.ff. de origin.jur.* & Purpurat. *in l.1.num.227.246.257.610.& num.634 ff. de off.eius & in l.Imperium,num.156.ff.de iurisd.omn. iud.* & Martin. Laudens. *in cons. 119.spectabiles, in princip.inter consilia Bruni,* & Socin. Sen. *in consil. 4. super quaestione,in princip.& sub numer.10. & numer.15.vol.3.* & Plot. *in cons.2.in facto, sub num.26.* & Roland. à Valle *in cons.4. quoniam, sub num.2.vers. primò & num.24. & num.25.volum.3.* & Cacheran. *in decis. 69.ex processu,sub num.8.vers.nec contra,* & Iacobin.de S.Georgio *in sua investit.in verbo Carolus,num.2.* & Gozadin. *in cons.9. in princip. & nu. 15.* & iterum Cagnol. *in l.ea est natura,num.18.ff.de reg.iur.*& Cacheran. *in decis.88.visis quibusdam,sub num.13. & num.14.* & Crav. *in cons. 241. in princip.* & Socin.jun. *in cons.77.licet in praesenti, in princip. & sub nu. 2.vers.nec huic conclusioni,& num.17. vers. & praeterea, & num.18.21. &*

sub

sub num.61.vers.quare dico,vol.1. & Natta *in cons. 47. an imbreviatura, num.4.vol.1. & in cons.505.jampridem,sub num.37.vol 3.*

Et Ducem olim Ferrariæ Illustrissimum vocavit Alex. *in cons.33.* 305
num.10.vol.5. & Ruin. *in cons.7.quæritur,numer.16. & num 30.versic.4. non obstat,& etiam sub numer. 26. in fin.& in cons.35. adeo plenè, maximè num.33.vol.1.& in consil.200.viso themate,num.1.vol.2.* & Marsil. *in cons. 110. in causa inquisitionis, sub num.9.& sub num. 14.* & Felyn. *in c.1.sub num.30. de constit.* & Rimin. jun. *in epistolâ dedicatoriâ positâ ad eius commentaria super Instit.in princip.* & Alciat. *in cons. 12. in princip.lib. 5.* & Cefal. *in consil.186.magnificus Comes,num 38.vol.2.* & Bec. *in cons.56. num.56.* & Rota Bononiensis *in consil.27.num.5. & num. 12. inter consil. Marzar.* & Cacheran. *in cons.1.visis actis,sub num.5. & sub numer. 62. & num.65.& sub nu.77.& sub num.113.vers non etiam*, & Natta *in cons. 511. universitas,sub num.12.vol.3.* & Aldobrandin. *in §.item Divus Marcus,nu. 18.& num.19. Instit. de excusat. tut. vel curat.* & Scot. *in cons. 28.existimo,in princip.tom.1.lib.6.* & Socin. *in cons.272.sub num.9.vol.2.* & Socin. jun. *in cons.126. in causa,per totum,vol.3.& in cons. 76. viso themate, per totum,vol.4.* & Decius *in cons.341.viso puncto,in princip. & sub num.5.& sub num.6.& sub num.10.& sub num.13.* & Paseth. *in cons.72.pro solutione dubiorum, numer.107. vers. secundò cùm fuerit*, & Roland. à Valle *in cons.100.multiplici ex capite,sub num.6.& sub num.67.vol.4.* & Crav. *in epistolâ dedicat ad tract. de antiquit.temp.* & Menoch. *in cons.298. conclusiones,in princip.vol.3.*

Et † Ducem Mutinæ Illustrissimum dixit Ioan. Bapt. de Sancto 306
Severino *in l.cunctos Populos, sub num.12. C. de sum. Trinit.* & Natta *in cons.671.sub num.44.* & Cœpol. *in cons.civil.8.casus,super quo, ante nu.1. & nu.10.vers.circa secundum,vol.1.* & Socin. *in cons. 68. visis investituris, in princip.& nu.1.vol.1.* & Alex. *in cons.57.nu.7.vol.3.*

Similiter † Ducem Mediolani Illustrissimum appellavit Pract. 307
Papiens. *in forma capitulorum ad æternam rei memoriam, in glossa, anno cursu*, & Natta *in cons. 160. ante numer.1. & in cons.464.num. 1.* & Plot. *in cons.1.in causa,sub num.5. vers.& hoc maximè, & in cons.51.viso maturo,sub num.5.vers nec obstat*, & Berett. *in cons.43.tàm & si, in princip.* & Gozadin. *in cons.9.num.15.* & Curt.jun. *in consil.42.sub num.1.& in cons. 100.in princip.& num.3.4.5.& num.6.* & Ioan.Bapt. de Sancto Severino *in l.cunctos populos,sub nu.12.vers.legimus.C.de summ.Trinit.* & Anguissol. *in cons.42. in controversia,num.57.& sub num.58.63,& num. 68. & in cons.43.primò videndum erit,sub num.16.vers.quo ad primum volum.1.* & Fulgos. *in cons.20.pro pleniori, sub num.6.* & Dec. *in cons. 410.in causa, sub num.7.vers.primò quia,& sub num.31. in fin.* & Curt.Sen. *in consil.65.*

super

super præmissa, sub num. 14. *vers. solum præmissa*, & Collegium Bononiense *in cons.* 50. *præsens consultatio, in princip. vers. tertiò an per literas, & num.* 16. *vers. comprobatur, inter consilia ejusdem Curt. Sen.* & Socin. sen. *in cons.* 27. *in præsenti, sub nu.* 2. *& sub nu.* 3. *& sub num.* 11. *vol.* 3. & Socin. jun. *in cons.* 77. *sub num.* 61. *vers. quare dico, vol.* 1. & Jas. *in cons.* 1. *per totum, vol.* 1. *& in cons.* 177. *grave, in princip. & num.* 1. *& sub nu.* 5. *& nu.* 6. *vol.* 2. *& in cons.* 227. *pro enucleanda, sub vers.* 4. *pro eadem parte facit, & vers. decimo tertio facit, & vers. & per ista decem fundamenta, vol. eo.* 2. *& in cons.* 101. *immunitas, in princip. & sub num.* 4. *vers. assumo secundum, vol.* 3. & Jacob. Leoniss. *in cons.* 114. *sub num.* 527. *inter cons. Bruni*, & Roland. à Valle *in cons.* 1. *in præsenti causa, num.* 49. *& sub nu.* 51. *& sub num.* 54. *sub vers. & licet*, & *num.* 56. *vers. nec obstat*, & *num.* 57. & *num.* 61. & *sub nu.* 73. *vol.* 3. & *in cons.* 100. *multiplici ex capite, nu.* 13. 15. 16. 17. 21. 41. 46. 49. & *multis seqq. vol* 4. & Joan. de Anan. *in cons.* 81. *viso instrumento, in princip.* & ibi Bolognin. *sub num.* 4. *vers. ecce ergo, & idem Bolognin. in cons.* 1. *in princip.* & *sub num.* 1. *vers. vel aliter dico*, & *num.* 4. *vers. quo dato*, & *num.* 12. *vers. cum ergo*, & *num.* 25. *vers. non obstat illud*, & *num.* 29. & *in cons.* 2. *in princip.* & *num.* 2. *vers. ex quibus*, & *nu.* 8. *vers. sed ita est*, & *nu.* 11. *vers. sextò præmitto*, & *vers. istis sic præmissis*, & *sub num.* 15. *vers. ex quibus*, & *num.* 16. & *sub num.* 21. & *num.* 22. & Menoch. *in cons.* 307. *Illustris hæc controversia, in princip. versicul. prima dubitatio est*, & *versicul. tertia est, vol.* 4.

308 Et † Ducem Sablonetæ Illustrissimum appelllavit Franc. Zilet. *in epistolâ positâ in commentariis Antonij Corduba in l. si quis à liberis. ff. de liber. agnoscen.*

309 Et Duces † appellari olim de consuetudine Illustrissimos, tradit Ruin. *in cons.* 104. *quæst. nu.* 1. *vol.* 5. & Marin. Freccia *in tract. de subfeud. lib.* 2. *tit. quis dicatur Dux, num.* 7. quibus Doctoribus attestantibus de consuetudine, credendum est, saltem præsumptivè, hoc est, donec contrarium probatum fuerit, non ut verè intelligatur facta plena probatio, sed solùm ut transferatur onus probandi contrarium in adversarium, ut ait Corat. *in tract. de commun. opin. tit.* 7. *nu.* 4. *& nu.* 5. *lib.* 1. ubi dixit, hanc esse veram, & magis communem opinionem, quem sequitur Paul. Granut. *in theoremat. num.* 11. cujus opinionis fuit ante ipsos Thob. Non. *in cons.* 48. *num.* 11. & Cefal. *in cons.* 361. *feudum, num.* 25. *& in cons.* 389. *investitura, num.* 15. *vers. quæ conclusio, vol.* 3. ubi dixit, hanc conclusionem esse expeditam, quam tenuit M. Ant. Eugen. *in cons.* 33. *Ioannes Baptista, num.* 105. *vers. & standum est*, ubi ait standum esse dicto Doctoris attestantis, sic servari, si ex adverso non probetur contrarium, subdens, hoc communiter teneri, quod idem repetivit *in cons.* 97. *sub num.* 86. *vers. hoc tamen.* & Menoch. *in cons.* 1. *nu.* 164. *vers. & quamquam, & in cons.* 54. *nu.* 6.

& in

& *in cons.92. habet,num.54.& num.55,vol.1 & in cons.164. non caret,sub num.11.vers.cessat inquam, & in cons.190.nu.1.vers. & hoc saltem præsumptivè,vol.2.& in cons.364. hac in causâ,num.9 vol.4.& in caus.603. de primâ,sub num.19 vers. & Doctori, vol. 6.* & Mascard. *in conclus.426. num.11.12.& num.13.& in conclus.529.numer.5.vers. primò limita,de probat.* ubi dixit, hanc esse communem opinionem, prout faciunt alij Doctores superiùs allegati,licèt contrarium voluerit Scot. *in cons. 3. in literæ cœpta,num.107.versic.ad id autem,tom.2. lib.1.* quâ de re alias dicemus, dum tractabimus hanc materiam ex professo.

Insuper crescentibus dignitatum titulis, dictis † Ducibus Italiæ ex consuetudine additus est titulus Excellentissimi,ut ait Menoch.attestans de hujusmodi consuetudine *in cons. 302. sub nu. 50. vers. non obstat quartum argumentum, vol.4.* 310

Et ita † Ducem Florentiæ nunc Magnum Ducem Hetruriæ Excellentissimum vocavit Franc.Marzar. *in cons. 26. in princ.* & Rota Bononiensis *in cons.27.in princip.& num.14.16.& num.18. in fi. inter consilia ejusdem Marzar.* & Franc. Veg. *in cons.38.visis, in princip.* & Petr. Calefat.*in tract.de equestr.dignit.nu.42.vers.erectus est, & sub nu. 43. sub vers.sunt & alij*,& Cacheran. *in cons.1.visis actu,in princ. & sub num. 77. vers.præterea,& in cons.2. sub num.27. vers. concludo igitur*, & Cefal. *in cons.615.& si quandoq;,in princ.vers.controversia de qua agitur.* 311

Et † Ducem Mantuæ & Montisferrati Excellentissimum vocavit Roland. à Valle *in tract.de lucrodotis,quæstione 3.sub num.13.* & Curt. jun. *in cons.61.in fi.*.& Menoch. *in cons.104.in princ.& nu.37.vol.1.*& Socin. jun. *in cons.60.visis his,sub num.1.vers.& prima difficultas est, vol. 4.* & Plot. *in cons.2.in facto,in princ.& sub num.27.sub vers.concludo igitur,* & Surd. *in cons.276.quamvis,sub num.27. in fin. vol. 2.* & Beret. *in cons. 71.quamquam,num.2. & num. 8. & sub num.15. vers. sed post hæc*, & Bec. *in cons.21.dubitatum fuit,in princip.& sub num. 9. vers. quibus tamen*, & Gozadin. *in cons.7.in hac causa,in princip.* & Riminald. jun. *in cons.5.angunt,num.239.& in cons.63.vidi,in princ.vol.1.* & Silvan. *in cons. 103.inclita Civitas,sub num.7.& sub num.8.* & Bursat. *in cons.34.viso, num. 26. vers.tertium dictæ inquisitionis membrum, & in cons.78. visis, in princip. & sub num.19.in fi.& in cons.80.Dominus Ludovicus,sub num 36. vol.1.& in cons.131.egregius,per totum, & in cons.177.profectò,num.1.& nu.7.29. & num.38.vers.cumq;,vol.2.* 312

Idem fecit Menoch. loquens † de Duce Parmæ & Placentiæ, quem Excellentissimum appellavit *in cons.312.respondendum est,in princip.& num.12. & sub nu.14.vers.7.& ultimo,& sub num.15.in fi.& in cons. 340.sub num.26.& num.43.vers. secunda est dubitatio,& sub num. 45. & sub num.57.& in cons.350.in princ.& sub num.6.& sub num.9.& sub nu. 25.vers.* 313

25.verf.concludo itaq.,vol.4. & Rimin.jun. *in cons.734.attingam, num. 10.vol.6.& in cons. 23.Illustris, num.3.& num.119.135.180. & nu.185.vol. 1.* & Plot. *in cons 37.licet motivum,sub num. 1. vers. & quòd Feudatarius, & in cons.78.post prædictum,sub num.26.& iterum Menoch. in cons.697. respondendum videbatur,in princip.vol.7.* & Burfat. *in cons.349.licet existimem, sub num.6.& sub num.20.& sub nu.23.vers. quartò adest vera, & vers.quintò audio, vol.4.*

314 Idem quoque factum est † de Duce Sablonetæ, cui titulum Excellentissimi tribuit Menoch. *in cons.722. cum due, in princip. & nu.11. & sub num.56.vol.8.* & Laurent.Tennin. *in epistolâ dedicatoriâ positâ in suo tract. cautelarum, & in caut.243.nu.10.* & Joan Paul.Donatus *in epistolâ dedicatoriâ ad tract.de jure eligendi ministros Ecclesiæ,& ipso tract. in cap.1.in princ.* & Burfat. *in cons.269. in causa, in princip.& numer.15. & in cons.270.testatur,in princip.& num.18.& sub numer.19. in fin.vol.3. & in cons.387. in causâ, in princip. & in cons.404. muneri, in princip. vers.licet Notarius,& sub numer.5. & sub num.13. vers.tertiò isti Rei, & sub num.14.& sub num.44. & in cons.454. ex processu, in princip. & sub num.14.vers.2. principaliter,& sub num.20.vol.4.*

315 Et Ducem † Sabaudiæ Excellentissimum vocavit Plot. *in l.si quando,sub num.245.in fi.C.unde vi.* & Rubens Alexandrin. *in cons.50. præsupponitur,sub num.6.& sub num.8. & sub num.12. & in cons.96. quæstio, in princip.& sub nu.3.* & Roland. à Valle *in cons.2.in causa, in princip.vol.1.*

316 Et Ducem † Urbini Excellentissimum dixit Vulpell. *in epistola ad lectores in tract.de pace,& in cons.18. in sententiam, num.5.* & Thob. Non. *in cons.10. visis,in princip. & num.3. & num.5.* & Aldobrandin. *in suprascriptione ad epistolam dedicatoriam in commentar. Instit.* & Menoch. *in cons.92.sub num.79 & num.89.vol.1.& in cons.345. existimo,sub num.51.vers.non obstat,& in cons.360.respondendum num.11. vers. nec hæc facultas,& sub num.14.in fi.vol.4.* & Jacob.Leonis *in cons.117. in princ. inter consilia Bruni.*

317 Similiter † Ducem olim Ferrariæ Excellentissimum dixit Alciat. *in cons.5. quia privilegium, sub num.28.lib.4.* & Marzat. *in cons.26. super controversia, in princip.* & Rota Bonon. *in cons.27. in princip. & num.14.16. & num. 18. inter cons. ejusdem Marzar.* & Socin.jun. *in cons. 76. viso themate,in princip.& sub num.1.& num.24.& sub num. 31. vers. sexta proponitur, vol.4.* & Plot. *in cons.24. scire quæritur, in princip.* & Natta *in cons.672. vertente jamdiu, in princip.* & Bonacoss. in tract. *de equo, quæstione 334.* & Cacheran. *in cons.1. visis actis, in princip. & sub num.11.vers.ex supradictis,& in cons.2.sub num.1.vers. secundum erit,* & Cefal. *in cons.615.& si quandoq., num.74. vol.5.* & Menoch. *in cons.304.*
num.

nu. 28. & sub num. 29. vers. secundo dubitationem, vol. 4. & Rimin. jun. *in cons. 35. praetendunt, sub n. 4. vol. 1.* & Bursat. *in cons. 187. proditor, n. 2. vol. 2.*

Et † Ducem Mutinae Excellentissimum appellavit Coepol. *in cons. crim. 13. stante quodam decreto, num. 1.* 318

Pariter † Ducem Mediolani Excellentissimum vocavit Bald. & 319 Benedict. de Plot. *in cons. 5 num. 7. inter consilia crim. divers. vol. 2. in fol.* & Bolognin. *in cons. 2. cor mundum, in princip. & in fin.* & Alciat. *in cons. 19. num. 6. lib. 7.* & Menoch. *in cons. 378. in princip. & in fin. vol. 4.* & Rimin. jun *in cons. 556. igitur, in princip. vol. 5. & in cons. 23. Illustris, sub nu. 4. volum. 1.* & Bursat. *in cons. 189. visis, sub num. 32. vers. secundo praesupponitur, vol. 2.*

Et multos locos indicare possem, in quibus supradicti Duces vocati fuerunt Illustrissimi, deinde Excellentissimi, quos ex industria missos facio, quia id tantùm laboriosum esset.

Caeterùm magis ac magis crescentibus dictis titulis, superadditus fuit praefatis Ducibus titulus Serenissimi, ex usu & consuetudine à jure communi justificatâ, ut ex Doctoribus allegatis liquere potest, & alios allegare potuissem.

Non enim inconveniens fuit, quòd variantibus temporibus, & titulis dignitatum excrescentibus, jura etiam mutarentur. *c. non debet, de consangu. n. & affinit.* ubi habetur, quòd reprehensibile † judicari 320 non debet, si secundùm varietatem temporum statuta quoque variantur humana: quia † nihil in humanâ conditione consistit, quod mu- 321 tationem non sentiat. *§ ut autem, in Auth. de non alien.* & secundùm Philosophum, dispositiones mundi mutatae sunt, & nihil perpetuum sub sole.

Nec obstat quartum argumentum, quia quatuor modis respondeo; primò quòd, etsi olim Ducibus conveniret solùm titulus Spectabilis, secundùm ea quae superiùs dixi in quarto fundamento partis negativae: attamen hodiè ob summoperè auctam dignitatem convenit titulus valdè major. Nam vidimus, jam usu receptum & comprobatum esse, ut Duces, de quibus suprà, appellentur Serenissimi, ut dixi *num. 234. sub vers. quartò ut revertar, cum seqq. & praesertim num. 249.*

Secundò respondeo, quòd non est arguendum de antiquis Ducibus ad Duces modernos; quia † isti valdè differunt ab antiquis, ut ait Ioan. 322 Thomas Minado. *in constit. Regni, in aliquibus, in verbo Comitum, & Baronum, sub num. 3. de successione filiorum, Comitum, & Baronum.* Duces enim antiqui non transmittebant Ducatum ad posteros, ex quo † Ducatus regulariter ad posteros non transit, ut ait Purpurat. *in* 323 *rubr. ff. de jurisdict. omn. judic. num. 453.* & Marin. Freccia *in tract. de subfeud. titulo quis dicatur Dux, sub num. 1. in princip. lib. 2.* ubi ait,

ait, quòd

quòd Ducatus, Comitatus, & Baroniæ, erant nomina muneris & administrationis, non patrimonij, revocaríque poterant ad libitum Principis,
324 nec ad hæredes Ducum vel Comitum pertinebant. Moderni † verò Duces perpetuò investiti de Ducatu, illum transmittunt ad posteros, ut quotidiè videmus, & ita tradit Joan. de Anan. loquens de Duce Medio-
325 lani *in cons.8. viso instrumento, nu.3. vers. præterea est etiam*, quia † eorum officium regulariter est perpetuum, ut ait Jas. *in §. sed ista. sub nu.33. Instit. de act.* in eoque habent omnimodam jurisdictionem, ut ait Petr. Calefat. *in l.1. num.4. ff. de off. eius*, & dixit Marin. Freccia *in loco supra citato*, quòd priùs Ugo Capetus ad conciliandos retinendósque sibi Procerum animos, quorum operâ Regnum Franciæ nullo jure occupârat, has, quæ temporaneæ erant dignitates, fecit perpetuas: atque ita pariter omnia feuda transierunt ad hæredes, dummodo essent nobiles, id est, milites, ut ait Rumin. jun. *in cons.55. num.4. vol. 1.* dixitque Purpurat. *in*
326 *d. l.1. num.225. ff. de off. eius*, quòd isti † Duces perpetui, digniores sunt temporariis non transmittentibus Ducatum ad Posteros. Et ideo non mirum est, si prædicti Duces titulo Serenissimi sunt decorandi, tantò magis cùm ipsi ex privilegio habeant jura Imperialia, & in suis dominiis æquiparentur Imperatori, ut ait Purpurat. *in rubr. ff. de jurid. omn. iud.*
327 *num.18. vers. tertio loco*, ubi propterea tradit, quòd † sunt majori titulo decorandi.

328 Præterea † Duces antiqui præerant sex vel septem millibus militum, & parebant Magistro militum Aphricæ, quem Capitaneum generalé appellamus ut ait Petr. Calefat. *in tract. de equestr. dignit. nu.66. & sub num.* 107. Moderni autem præsunt longè majori numero subditorum, & sunt supremi Domini in suis dominiis, in quibus habent eandem potestatem, quam habet Imperator in Imperio, *ut dicebam nu.150.*
329 *& num.151.* unde † ex diversis non bene infertur. *l. Papinianus exuli. ff. de minor. l. si ff. de calumniat.*

Tertiò dico, quòd licet Ducibus conveniat titulus Spectabilis, vel Illustris, non tamen inde fit, quin eis conveniat titulus Serenissimi. Sic enim Imperatoribus & Regibus tributus fuit titulus modò Illustrissi-
330 mi, modò Illustris & Magnifici, qui † titulus Illustris & Magnifici idem sonat, ut ait Tiraquell. *in tractat. de nobilitat. cap. 8. sub num.15. vers. ex quo*, & Feder. Scot. *in consi.28. num.118. lib. 6. tom.* 1. & tamen dicti etiam
331 sunt Excellentissimi & Serenissimi, ut † de titulo Excellentissimi, Regibus à Papâ attributo, est textus in c. Excellentissimus 10. *quæst.3.* ubi loquitur de Rege Galliarum, & in c. grandi, *propè fi. de supplen. neglig.*
332 *prælat.* ubi loquitur de Rege Lusitaniæ, seu Portugalliæ, & † de titulo Magnifici Regi Franciæ attributo est textus in c. venerabilem, *de elect.*

elect. & in c. novit, de off. legat. ubi etiam in subscriptione eundem Regem † appellat Illustrem, prout facit in c. novit *de judic.* & similem titulum Illustris tribuit Regi Portugalliæ in c. ex speciali, *de Iudæ.* & † de titulo Excellentissimi Imperatori à Papa concesso habetur in c. solitæ, *de major. & obedien.* & † de titulo Illustrissimi eidem Imperatori tributo legitur in suprascriptione d. c. solitæ, & † de titulo Serenissimi à Papa Imperatori quoque tributo est textus in c. salonitanæ. *63. distin.* 333 334 335 336

Quartò, & ultimò, respondeo, quòd licet Imperator appellet Duces Spectabiles, sive Illustres, ut dixi, non propterea sequitur, quin debeant ab aliis vocari Serenissimi, & quin possint assumere ac retinere titulos sibi à jure concessos & tributos. illa enim nominatio facta ab Imperatore, facta fuit respectu ipsiusmet Imperatoris, non autem respectu inferiorum, & maximè subditorum ipsorum Ducum, sicuti videmus, quòd quando Papa scribit Imperatori, vel Regi, vel eos nominat, aliquando appellat Illustres, aliquando Illustrissimos, aliquando Excellentissimos, & quandoque Magnificos, juxta ea, quæ suprà dixi *num. 330. & seqq.* & tamen regulariter eos non appellat Serenissimos, licet quandoque hoc faciat, ut in c. salonitanæ, *63. distin.* ubi appellat Imperatorem Serenissimum. Id enim, inquam, intelligitur respectu ipsius Papæ Superioris, cui uti majori non convenit semper eos sic nominare: hoc ipsum tamen non est permissum inferioribus, & ita in specie declarat Decius *in l. 1 in princip. nu. 5. vers. sed dicta responsio, & nu. 14. vers. sexto in gradu ff. de off. eius, & in c. novit, num. 1. de judic.* quem sequutus est Purpurat. *in d. l. 1. sub num. 113. vers. circa illud autem, & sub num. 116. vers. & consonat. ff. de off. eius,* & Menoch. *in cons. 302. nu. 46. vers. non obstant, vol. 4.* & facit quod tradit Socin. jun. *in cons. 105. quamvis sub numer. 32. vers. demum suadetur, vol. 3.* ubi loquens de quodam Domino, qui in Statu suo habebat jura Imperij, ait, quòd ille Dominus non habet Majestatem apud Pontificem, cùm sit longè inferior, & non conveniat, quòd Papa diceret illi Majestas vestra: & secundùm eum similes appellat filios, ut subdit notum esse: & pro hoc ultimo facit etiam Marsil. *in tract. de bannit. in verbo Papa, in princip. num. 26.* ubi ait, quòd † Papa appellat Reges, Charissimos filios: reliquos verò Principes, dilectos filios, & Purpurat. *in rubr. ff. de jurisd. omn. judic. sub num. 8.* ubi tradit, quòd quando † denominatio fit à pari, vel minori, nominatus decorandus est majori titulo: secus si denominatio fiat à superiore, ut à Papà, qui † loquitur tanquam Pater spiritualis. *c. quam gravi, de crim. fals.* † & pater filio omnem honorem impendere non tenetur, *arg. l. unica. C. de emendat. propinquat.* 337 338 339 340

Et licet contrarium tenuerit Joan. Bolognet. *in l. 1. sub num. 11. ff. de*

off.eius dicens, sibi non placere responsionem Decij, quia etiam Imperator, quando alloquitur suos subjectos, eos appellat secundùm suam dignitatem, & Lancellot. Conrad. *in tract. de duello, & pace, in titulo de provocato, conclus. 77. sub num. 6. in tertia par.* ubi ait, eundem Decium non benè sentire, tum quia jura ab eo allegata non probant ejus opinionem, tum etiam quia cùm omnes dignitates à supremo Principe procedant, ut dictum est, privatorum conventione, & fictione immutari non possunt ex Pratorio & solemni jure introducta. *l. nec ex Pratorio. ff. de reg. jur.* Item, quia si dignitas est honor alicui propter merita Principis, vel legis beneficio impensus, ergo nullus alius, quàm Imperator, vel lex potest, eam conferre, per Martin. Laudens. *in tract. de dignit. quæstione 26.* qui dixit, solum Principem conferre magnas dignitates: quod idem ante ipsum voluit Baldus ab eo allegatus *in l Imperium, nu. 7. vers. duodecimo quia, in 1. lect. ff de jurid. omn. jud.*

Attamen tenenda est responsio Decij, tanquam bona: quia quoad Joan. Bolognet. replicari potest ipsum non probare suam reprehensionem, ex quo nihil allegat, & † Doctori quamvis magno non creditur,
341 nisi dictum suum probet per authenticam scripturam, ut ait Archidiac. *in c. nolite timere, num. 5. vers. in scripturis, col. 2. 11. quæstione 3.* quem sequitur Grammatic. *in vot. 11. num. 12.* & Felyn. *in c. 1. sub num. 54. in fin. vers. & in hac fallentia, col pen. de constit.* & hoc idem voluit Jas. *in l. illam, num. 8. vers. item ad istud notabile, col. 2. C. de collat.* & Granut. *in theorem. 1. sub num. 9. vers. authoritate adhuc,* & Everard. *in loco, ab authorit. num. 12. & in loco, à lege cessante sub num. 1.* & hos omnes sequutus sum in quæstione *num. 13. lib. 1.*

Insuper Imperator quando alloquitur suos subjectos, eos quidem appellat secundùm suam dignitatem, videlicet si sunt Duces, appellat eos Duces: si sunt Comites, appellat eos Comites, & sic de singulis: sed non est verum, quòd si sunt Spectabiles, vel Illustres, eos appellet semper Spectabiles, vel Illustres, prout hoc probatur in plurib. locis, quorũ duos sat erit indicare. Unus est *in l. eos qui. C. de Comit. rei milit. lib. 12. & in l. Archiatros. C. de Comit. & Archiatr. sacri palatij lib. eo. 12.* ubi simpliciter appellat Duces absque titulo Spectabilis. Idem facit *in l. 1. C. de Comit. qui provincias regunt lib. eo. 12.* ubi vocat Comites simpliciter nullo addito titulo.

Quò verò ad objecta Lancellot. Conrad. scilicet quò ad primum, respondeo, quod Decius movetur per tex. in c. antiqua, *de privileg. & per tex. in c. volentes, de offic. legat.* ubi habetur, videlicet in primo textu,
342 quòd † Patriarcha potest facere ante se Crucem ubique deferre, nisi in Urbe Romanâ, & ubicunque Summus Pontifex fuerit, aut eius Legatus

gatus utens insigniis Apostolicæ dignitatis. In secundo verò dicitur, quòd † præsente Legato de latere, officium Legati minoris quiescit, 343
quandiu Legatus major præsens fuerit. Ex quibus bonum sumitur argumentum (licet aliter & malè opinatus fuerit Lancellot. Conrad.) quòd sicut † honor alicui competens, non est sumendus præsente superiore, propter reverentiam ipsius superioris, *d. c. volentes*: ita non est exhibendus à superiore, eo loquente, quia in hoc secundo casu, sicut in primo, concurrit & conservatur eadem dignitas & reverentia superioris: ergo idem jus constitui debet. *l. illud. ff. ad leg. Aquil. cum sim.* 344

Et juribus Decij convenit consuetudo, quæ inolevit, quòd Episcopi † assistentibus Cardinalibus non portant Rochetum saltem discoopertum, nec Cardinales assidente Papa: nec † Prætores Civitatum baculum justitiæ ferunt assistente Provinciæ Præside, ut ait Bertachin. *in tract. de Episcop. lib. 4. in 1. par. in rubr. de vita Episcopi, numer. 5. vers. & hinc inolevit*, quem sequitur Philipp. Prob. *in c. statutum sub num. 23. vers. item Sacramentum, de rescript. in 6. & in c. ut Apostolica, sub nu. 14. in fi. de privileg. in 6.* 345 346

Quo verò ad alia objecta ipsius Lancellot. Conrad. dico, usu & consuetudine receptum esse, ut hi Duces appellentur Serenissimi, ut abundè dixi, & probavi: & ipse fatetur, legem conferre posse titulos, & dignitates: ergo & per consuetudinem conferri poterunt: cum consuetudo sit altera lex, & par sit virtus consuetudinis & legis. *l. de quibus. ff. de legib. & scripsi supra num. 254* præsertim cum non sit à jure reprobata, nec iniqua, nec irrationabilis, ut ex prædictis patére potest.

Comprobo Decij opinionem ex hac manifestà ratione, quòd, ut diximus *in princip. num. 2. vers. nonnulla igitur sunt*, Reges dicuntur Serenissimi, maximè quando non recognoscunt superiorem in temporalibus, prout est Rex Franciæ. *c. per venerabilem. §. insuper, qui fil. sint legit.* & dixi *num. 58.* & cui Regi Franciæ conveniunt nomina Imperatoris, & sic titulus Serenissimi, ut similiter dixi *num. 2.* & tamen Papa ipsum Regem Illustrem, vel Illustrissimum, aut Excellentissimum tantùm appellat, ut scripsi supra *num. 330. & seq.*

Idem videmus factum fuisse de Rege Portugalliæ, qui cùm sit Rex, secundùm dicta, & mox mox replicata, Serenissimus dicitur, maximè cū non recognoscat superiorem in temporalibus, ut ait Purpurat. *in l. 1. nu. 118. ff de off. eius*, & tamen Papa eum appellat modò Illustrem, ut proditum est in c. ex speciali, *de jud.* modò Excellentissimum, ut legitur in c. grandi, *propè fin. de supplen. negligent. prælat. in 6.* non autem Serenissimum.

Quòd nullà alià ratione factum fuisse opinor, nisi quia, ut dicebam,

dicebam, Papa non tenetur semper omnem honorem impendere filio, & eundem honorem exhibere, qui ab inferioribus exhibetur, cùm ipse
347 sit pater omnium, & supremus Princeps, † major etiam Imperatore, & Regibus, ut Sol major est Lunâ: quoniam, quanta est inter Solem & Lunam differentia, tanta est inter Papam, & Imperatorem *c. solitæ de major. & obedien.* ubi glo. considerans Solis & Lunæ differentiam, subjunxit, quòd, cùm terra sit septies major Lunâ, Sol autem sit octies major terrâ, Papa quadragesies septies est major Imperatore: quamvis nonnulli mensuram Solis, & Lunæ satiùs colligentes, dixerint, quod Papa est major Imperatore septies millies, & septingesies, & quadragesies quater, & insuper ejus mediatem: quia Sol tantùm est major Lunâ, ut ait Joan. Andr. *in d. c. solitæ, num. 26. & num. 27. de major. & obedien.* & ibi Bellam. *sub num. 10. in fi. & num. 11.* & ante ipsos Hostiens. *num. 15.* hæc tamen relinquenda sunt Astrologis, ut ibi adnotaverunt Abb. *num. 9.* & Joan. Andr. *num. 27.* & Bellam. *num. 11.*

Nec obstat quintum argumentum, quo dictum est, nullam legem dicere, quod Duces appellentur Serenissimi. Quia responderi potest, quòd nec etiam ulla est lex dicens, quòd Reges appellentur Serenissimi, & tamen illo titulo decorantur, ut patet suprà *num. 2.*

Ampliùs dico, quod nonnullæ sunt rationes, quibus probatum est, quod dicti Duces vocari debent Serenissimi: quocirca licet non habeamus legem de hoc expressam, habemus tamen rationes, quæ sufficere
348 debeant pro lege. Nam † lex dicitur omne id, quod in ratione consistit. *c. consuetudo, dist in. 1.* And. de Isern. *in prælud. feudorum, num. 25. & num 84. vers. nam rationabile*, ubi addit copiosè, & Dec. *in cons. 64 diligenter pro viribus, sub num. 6.* & Roland. à Valle *in cons. 72. Statuto Civi-*
349 *tatis Casalis, num. 47. vers. quia lex, vol. 1.* & † quærere legem, & authoritatem, ubi adest naturalis ratio, infirmitas est intellectûs, secundum Philosoph. quem refert Ang. *in cons. 275. thema super quo consilium, circa fi.* & Natta *in cons. 402. nu. 32.* & Vasq. *lib. 1. de success. creat. progress.*
350 *& resolut. §. 1. sub num. 3. vers. cum ergo.* Et † omnes casus non possunt legibus singulatim comprehendi: quia plures sunt casus, quàm leges. *l. neq; leges, & l. non possunt. ff. de legib.*

Nec obstat sextum & ultimum argumentum: quia respondeo, novitates illas dici, & à lege reprobari, quando ipsi legi non sunt consentaneæ. ita loquuntur jura, & Doctorum authoritates in contrarium adductæ. Diversum enim est in casu nostro, in quo nil contra dispositionem legis & rationis innovatur: sed omni jure, ratione, & consuetudine titulus iste Serenissimi assumitur à Ducibus: & ita respondet Menoch. *in*
351 *cons. 302. num. 52. vers. non obstat sextum, vol. 4.* loquens † de quodam Mar-

Marchione, cui titulum Excellentissimi competere dixit, licet dubitem, an Menochius benè consuluerit eo in casu: quia dictus Marchio est Feudatarius Statûs Mediolani, qui habet strictas habenas in suo Marchionatu, prout & alij Marchiones, & Comites † Feudatarij dicti Statûs, qui 352 non possunt gratias delictorum facere, nisi quo ad bona, & pœnam, quæ ipsis applicantur non respectu personæ, ut cautum est in novis constitutionibus Mediolani *in titulo de feud. §. non possint*, Boss. *in titulo de remed. ex sola clement. num. 51.* & Roland. à Valle *in cons. 4. quoniam, numer. 59. volum. 3.*

Item non possunt † dicti feudatarij se impedire de vectigali salis, 353 nec impedire officiales salis sub pœna confiscationis bonorum etiam Feudalium, ut constat in dictis constitutionibus *in titulo de publican. & vectigal. §. Feudatarij.*

Similiter † puniuntur receptantes bannitos, vel eos non capientes, 354 ut patet in ipsis constitutionibus *in titulo de bannit. §. Feudatarij.*

Item non possunt statuere contra jus commune: nec possunt re- 355 scribere eorum Prætoribus, & officialibus, ut procedant summariè in causis ordinarijs: & quoties Senatus Mediolani talia fieri intelligit à Feudatariis, excandescit, & in eos animadvertit. Sic ait Boss. *in titulo de Princip. nu. 287.* & Roland. à Valle *in cons. 4. quoniam, num. 33. & nu. 34. volum. 3.*

Itidem † Feudatarij Mediolani non possunt se impedire aliquo 356 modo de pertinentibus ad annonam, ita dictantibus prædictis constitutionibus in titulo de præfectis annonæ, §. *Gubernatoribus Civitatum.*

Rursus † non possunt apponere clausulas appellatione remotâ, 357 vel mandare, quod procedatur simpliciter, & de plano, quia Senatus Mediolani hoc non patitur, ut ait Boss. *in titulo de regal. num. 30.* & Surd. *in cons. 210. ne quid, sub num. 58. vol. 2.*

Nec possunt alia facere, quæ fiunt à Ducibus, Marchionibus, & Comitibus Regalibus, amplissimam & supremam potestatem habentibus. Nec credo, quòd Marchio ille Statûs Mediolani habeat regalia concessa, prout attestatur Menoch. *in d. cons. 302. num. 23. cum pluribus seq. vol. 4.* vel si ea habet, illis non utitur, nec est in possessione utendi.

Quinimmo Feudatarij Madiolani non possunt in eorum Terris, & Oppidis ferre tormenta rotata, ita ut dubitandum sit de opinione Menochij consulentis, dicto Marchioni tribuendum esse titulum Excellentissimi.

Fateor tamen (ut obiter hoc dicam) quod † titulus Excellentis- 358 simi competit Francisco Gonzagæ, Marchioni Castioni à Stiveris, Domino meo, tum ex sanguinis nobilitate, tum ex iis, quæ notavit Menoch.

pro dicto Marchione Feudatario Mediolani *in d. cons.* 302. *vol.* 4. quæ non
359 sunt vana in ipso Marchione Castioni. Nam ipse † non solùm est Princeps Romani Imperij, ut legitur in investituris, & tradit Bursat. loquens
360 de patre *in cons.* 400. *cum jam satis, sub num.* 44. *vol.* 4. sed † etiam eidem regalia & jura Imperii competunt, & ea omnia facere potest, quæ potest Imperator in universo Orbe, ut ait Curt. jun. loquens de avo paterno dicti Excellentissimi Marchionis *in cons.* 61. *habitâ diligenti consideratione sub num.* 8. *& num.* 9. *& num.* 16. & M. Ant. Peregrin. *in tract. de jur. Fisc. lib.* 1. *titulo* 2. *sub num.* 76. *sub vers. pro solutione*, & Bec. *in cons.* 56. *in causa, sub num.* 61. *in fi.* & in investituris dicitur, quod idem Marchio possit ea omnia, quæ Romani Imperatores & Reges facere possunt, &
361 soliti sunt, in universo Orbe: per quæ † verba, omnia Imperatori reservata communicantur, ut ait Purpurat. *in l.* 1. *num.* 376 *ff. de off. eius*, & Felyn. *in c. quæ in Ecclesiarum, nu.* 31. *vers. sed cogitabam, de constit.* & ita juris esse dico.

F I N I S.

IN-

INDEX.

A.

Ctus nullus si de facto servatur, ut quia superior ita velit, de illo idem judicatur, quod de actu valido, nu. 165

Addit. ad Dec. in c. pastoralis, sub nu. 15. in verbo proprio de appellat. reprehenditur ab Authore sub nu. 210

Adoptio est tanquam genus, & tanquã species n. 285

Albericus Cibo Malaspina, fuit creatus Princeps Massæ nu. 283

Alciatus reprehenditur ab Authore nu. 137. & nu. 147. ac nu. 148.

Archiepiscopus Mediolanensis debet præcedere Archiepiscopum Ravennatem, cùm prius fuerit nominatus. num. 261. Vide sub nu. 244. vers. nec obstat.

Argumentum de Deo ad Principem vel Regem; respectu terrenorum, valet, secundum Nevizan. Author tamen non approbat. 187

Argumentum ab absurdo vitando, validum est 287

Argumentum ab ordine scripturæ sumptum, est debile & fragile, modicumq́; robur habere censetur, nec ex illo fieri potest valida conclusio 289

Athalia mater Ochoziæ, læsæ Maiestatis rea: et extracta è templo, interfecta fuit 144

Author fuit Prætor, ac etiam Locumtenens, & Gubernator in terrâ Castioni à Stiverijs, pro Marchione dicti loci, 135

Author dubitat de opinione Menochij, consulentis titulum Excellentissimi competere cuidam Marchioni Feudatario Status Mediolani. 351

B.

B *Ecius reprehenditur ab Auctore. nu. 47.*

Bonifac. de Vitalinis reprehenditur ab Auctore sub nu. 295

Bellum quod dicatur, vel præsumatur justum. 169. remissivè.

C.

C *Ardinales ex consuetudine præferuntur omnibus Patriarchis, exceptis Constantinopolitano, Alexandrino, Antiocheno, & Hierosolymitano. 264. Vide tamen sub n. 265 & 266.*

Cardinalis Hostiensis præcedit omnes Patriarchas ex privilegio, quia Papam consecrat, & ungit Imperatorem. nu. 265

Cessante ratione legis, cessare debet lex, vel dispositio legis 96

Clausula, sola facti veritate inspectâ, plenior est, & plus importat, quam clausula, summariè &c. 217

Civitas Lucæ est libera ab Imperio, & jura Principis possidet. 218

Civitas Ianua libera est ab Imperio, locumq́; Principis tenet, nec superiorem recognoscit 124

Civitas licèt det aliquid Principi insignum superioritatis, puta pallium, ceram, vel aliud simile: non tamen dicitur subdita, sed libera 117

Clem. 1. de baptis. loquens de Principibus, Regibus æquiparandis, à quibus non excluduntur Magni Duces, Marchiones, & Comites 295

Clem. 1. de probat. procedit in Ducibus regalia & jura Imperialia habentibus. 54

Comites Palatini ab Imperatore creati non possunt legitimare in terris Imperij, de quibus aliquis Princeps cum omnimodâ potestate fuit perpetuò investitus sine licentiâ ipsius Principis. 90

Concessâ abolitione omnium criminum, non est concessa abolitio de crimine læsæ majestatis. 142

Concessâ jurisdictione cũ mero & mixto Impe-

Imperio, Vicario Principis, nunquam tamen censetur concessa cognitio criminis læsæ Majestatis, nisi sit facta expressa mentio.num. 141

Confirmatio privilegiorum à Ducibus & Principibus concessorum, necessario non est facienda à successoribus ipsorum Ducum & Principum.num. 42

Consuetudo attenditur in titulis.num. 240

Consuetudo pro lege observari debet, quia succedit loco legis, ubi deficit lex. num. 253

Consuetudo est illa, quæ titulos & honores tribuit. num. 255. & sub numero 256

Consuetudo in præcedentiá Cardinalium & Patriarcharum, observari debet.n. 266

Consuetudo Neapolitana observat, ut Principes præcedant Duces. num. 276. & sub num. 277.

Consuetudine & observantiá vigente, judex, ab ea in judicando recedere non potest. num. 237

Consuetudini standum est in materia præcedentiæ Ducu & Principis. num. 277

Coquus & Barbitonsor Ducum non sunt nobiles, sicut sunt Coquus, & Barbitonsor Imperatoris, num. 31. vide num. 68. & num. 69.

Coquus apud antiquos vilissimum mancipium fuit & æstimatione, & usu, licet ex vili minister. o postea ars habere cœpta fuerit. num. 32

Corona aurea cum lapidibus pretiosis, qua solent coronari Duces, designat plenitudinem potestatis, & insigna honoris. num. 231

Corona Ducis est magis rotunda, cũ gemmis, & lapidibus pretiosis: corona autem, seu potius circulus Marchionis, est absq; tantâ rotunditate, & sine gemmis, & lapidibus pretiosis. num. 26.

Crimen læsæ Majestatis committitur contra Marchiones.num. 21

Crimen læsæ Majestatis non committitur propriè adversus Duces Italiæ, seu alios Dominos superiorem recognoscentes, sed large, & impropriè, secundum quosdam. num. 33.

Contrarium. num. 37

Crimen læsæ Majestatis propriè committitur tantum contra Imperatorem, vel Rempublicam Romanam, vel contra quemcumque Principem superiorem non recognoscentem. num. 34

Crimen læsæ Majestatis committitur contra Reges superiorem non recognoscentes. num. 56

Crimen læsæ Majestatis non comprehenditur in generali dispositione, ex quo requirit specialem mentionem, tãquam exceptum & reservatum.nu. 159

D.

Decius defenditur ab Authore sub num. 340. & sub num. 341. vers. quo vero, cum seqq.

Declaratur quoddam dictum Angeli. n. 324

Declaratur Io. de Amic. & Cavagnol. n. 189

De consuetudine observatur, quod Domini delegant causas suorum subditorum Iudicibus non subditis in aliena jurisdictione commorantibus. numero 109. & num. seq. vers. videmus quoque.

De consuetudine in Dominio Mediolani non servatur, quòd unus officialis exercet directè in jurisdictione alterius officialis ejusdem Dominij.nu. 106

Decreta & statuta Ducum & Principum Italiæ, sunt æterna & perpetua, & dicuntur jus civile, quicquid alij dixerint num. 43

Tebus quisforis sunt, nihil ad nos. num. 95

Delegatus Cæsareus non potest citare in terris Vasallorum, & Domini Gonzaga non patiuntur hoc fieri in suis Dominiis, num. 161

Contrarium tenuerunt Boss. Natt. Surd. & Aretin. num. 162

Sed Author ipsis respondet nu. 163. & nu. seqq.

Delinquens contra Rempublicam Lucensem non recognoscentem Superiorem

rem, punitur pœna damnationis memoria. nu. 113
Denominatio quando fit à pari, vel minori, nominatus decorandus est majori titulo: secus si de nominatio fiat à superiore. nu. 338
Deus potest resurgere mortuum bis, & millies, nu. 186
Dictio universalis, omne, nihil excludit. num. 138
Dictum quoddam Bartoli non servatur de consuetudine. num. 105
Digniores, in sententijs proferendis prius dicere debent, num. 269
Dignitas Imperatoria facta est excelsa, licet à sua origine humilis tenuisq; fuerit, ex quo olim Imperator creabatur, ut exercitui praesset, illisq; imperaret, num. 252
Dispositio l. bene à Zenone. C. de quadrien. praescript. est odiosa, & sapit iniquitatem: quia quis de facto, dominio res sua privatur. nu. 121.
Dispositiones Mundi mutatæ sunt, & nihil perpetuum sub Sole. nu. 321
Disputans de potestate Principis, facit se superiorem ipsi Principi, & ponit sedem suam ab Aquilone, tentando esse similem Altissimo. num. 163
Doctori de consuetudine attestanti an credatur? nu. 309. ubi quod creditur saltem præsumptive, donec contrarium probetur, & ut transferatur onus probandi in adversarium ex magis cõmuni.
Doctori quamvis magno non creditur, nisi dictum suum probet per authenticam scripturam. num. 341
Dominus directus non potest in terra Baronis sibi subjecti tutorem dare pupillo, nec alium actum jurisdictionalem exercere nu. 97
Ducalis dignitas à quibus habuerit originem in Italia. nu. 6
Ducalis dignitas adeo indies aucta fuit, ut hodie existimetur excelsa, & una ex majoribus num. 257
Ducatus Parmæ & Placentiæ subest Ecclesiæ Romanæ. num. 110
Duces & Principes Italiæ perpetuò investitis pro se & descendentibus, & jura Imperalia habentes, jus incendi & gerendi bellum habent, & ita ex consuetudine, seu longâ observantiâ præteritorum temporum consueverunt bellum, Cæsare inconsulto, inter se indicere & gerere, numero 167. & sub numero. 177
Duces non habent ius indicendi bellum sine licentiâ Domini, secundùm Alciat. numero 170. cujus dictum, aut intelligitur, ut ibi, aut ipse male sensit, ut num. 177
Duces, Comites, & Marchiones Castellæ, recognoscunt superiorem. num. 89
Duces an fuerint Spectabiles, vel Illustres, num. 7
Duces sunt majores Marchionibus, quicquid alij dixerint. nu. 22
Duces præcedere debent Marchiones. numero 24
Duces habent sub se Marchiones. numero 25
Duces non habent Majestatem. nu. 28. vide nu. 18. 29. 38. & nu. 50.
Duces Regales Italiæ habent Majestatem. nu. 38. vide nu. 18. 28. 29. & 50.
Duces, Marchiones, & Comites perpetuò investiti, habentesq; jura Imperalia, æquiparantur Regibus, & Imperatori, num. 67
Duces fuerunt positi in locum Imperatoris. nu. 119
Duces perpetuò investiti pro se & descendentibus, juraq; Imperalia habentes, nihil differunt ab Imperatore, nisi ambitu minoris circuli sicut scapha differt à navi. num. 151
Duces jura Imperialia habẽtes, & perpetuò investiti pro se, & descendentibus, sunt Serenissimi, cum in suis Dominijs possint appellari Reges & Imperatores, & omnia possint quoad suos subditos, quæ possunt Summi Principes in universo Orbe. nu. 150. ubi de communi, & nu. 152
Duces & Principes Regni Neapolitani, habent potestatem multùm limitatam num. 172

Duces & Principes Regni Neapolitani dicuntur Duces & Principes abusiuè. num.173
Contrarium tenuit Ioan. Thomas Minado.nu. 174
Sed reprehenditur ab Authore. n. 175
Duces Mediolani, Mantuæ, & Ferrariæ, fecerunt decreta, ut nemo posset impetrare priuilegium ab Imperatore legitimandi in suis Dominiis, nec illo uti absque licentia ipsorum Ducum. 92
Duces Regales possunt tollere & sanare omnem defectum iuris positiui. 201
Duces, Principes, Marchiones, & Comites non recognoscentes Superiorem de iure, vel de facto, vel habentes iura Imperialia, possunt esse iudices in causa propria.nu. 208
Duces possunt tollere appellationem. nu. 210
Duces Regales possunt causas committere summarie, simpliciter, & de plano, sine strepitu & figura iudicij, ac sola facti veritate inspecta, etiam ex obseruantia.nu. 216
Duces Regales sunt Serenissimi. 249
Duces obtinent primũ locũ post Reges. 258
Contrarium. ibid.
Sed Author tenet primum dictum. ibidem.
Duces olim de consuetudine appellabantur Illustrissimi 309
Duces Italiæ de consuetudine appellati sunt postea Excellentissimi 310
Duces moderni valde differunt ab antiquis 322
Duces moderni perpetuò inuestiti, transmittunt Ducatum ad posteros 324
Duces moderni regulariter habent officium perpetuum, & omnimodam iurisdictionem 325
Duces perpetui digniores sunt temporarijs, non transmittentibus Ducatum ad posteros 326
Duces habentes iura Imperialia, sunt maiori titulo decorandi 327
Duces antiqui præerant sex vel septem millibus militum, & parebant Magistro militum Aphrica, qui Capitaneus generalis nunc appellatur: moderni verò præsunt longè maiori numero subditorum, & nemini parent 328
Ducibus & Principibus Regni Franciæ prohibitum est per ordinationes Regias, bellum & arma mouere 171
Duces Sabaudiæ, ac alij Duces Regales, possunt ponere noua vectigalia 199
Dux Sabaudiæ vocatus fuit Illustrissimus 304
Dux Sabaudiæ vocatus fuit Excellentissimus 315
Dux Sabaudiæ vocatur Serenissimus, de consuetudine, & communi obseruantia 248
Et Diuus, Inuictissimus, & Potentissimus ibid.
Dux Sabaudiæ recognoscit superiorem.n. 71
Contrarium nu.83. declara. ut n.114.115. & nu.116
Dux Sabaudiæ se Dei gratia Ducem vocat, ut ostendat se non recognoscere superiorem nu.84 videnu. 88
Dux Sabaudiæ habet iura Imperij, & omnia potest in suo Dominio, quæ potest Imperator in toto imperio. num. 156
Dux Saubaudiæ suscepit bellum iustum aduersus Gebennenses causa recuperandi illam Vrbem, quæ maiorum suorum fuit, num. 168
Dux Sabaudiæ, Dux Parmæ, Dux Vrbini, ac alij similes Duces possunt aggratiare, & ad famam restituere, tam vigore eorum facultatis, quam ex vsu & consuetudine num. 178
Dux Mediolani recognoscit superiorem, num. 72
Contrarium nu. 81. intellige, ut nu. 114. 115. & num. 116.
Dux Mediolani habet iura Imperij, & potest omnia in suo Ducatu quæ potest Imperator in Imperio, nu 159
Dux Mediolani appellatus fuit Illustrissimus, num, 307
Dux Mediolani vocatus fuit Excellentissimus. num. 319
Dux Mediolani appellatur Serenissimus, de consuetudine & communi obseruantia.num. 247

Et Inuictissimus. ibid.
Dux Mediolani, & Dux Sabaudiæ, ac alii Duces Regales, legitimare possunt in Statu suo, quicquid alii dixerint, maximè si in inuestiturá dictum sit, quòd possint in suo Ducatu ea, quæ Reges Romani & Imperatores facere possunt. num. 203
Dux Mediolani, & Dux Sabaudiæ, ac alii Duces perpetui, habentes iura Imperii, possunt legem condere, & ei derogare. num. 21x
Dux Mediolani, Dux Mantuæ, Dux Sabloneta, & Dux Mutinæ, ac alii Duces iura Imperii habentes, vel non recognoscentes superiorem de facto, possunt ex obseruantiá & de iure immunitatem concedere, in præiudicium subditorum, cum clausula non obstante lege, vel clausula, ex certa scientia. num. 214
Dux Mediolani, Dux Parmæ, Dux Mantuæ, Dux Sabaudiæ, & Dux Vrbini, ac alii Duces & Principes Regales, possunt & sunt in possessione utendi clausula plenitudinis potestatis in suis Dominiis. num. 228
Contrarium tenent aliqui. num. 229
Sed Auctor amplectitur conclusionem affirmatiuam. nu. 230. comprobat, nu. seqq.
Dux Sabloneta vocatus fuit Illustrissimus. num. 308
Dux Sabloneta appellatus fuit Excellentissimus. nu. 314
Dux Sabloneta habet iura Imperii in Statu suo. num. 157
Dux Florentiæ appellatus fuit Illustrissimus. num. 300
Dux Florentiæ vocatus fuit Excellentissimus. num. 311
Dux Mutinæ appellatus fuit Illustrissimus. num. 306
Dux Mutinæ non recognoscit superiorem ex quo eidem suprema potestas data fuit a Federico tertio Imperatore nu. 79
Dux Mantuæ recognoscit superiorem. nu. 74
Contrarium num. 80. declara, ut nu. 114. 115. & num. 116.
Dux Mantuæ intitulatur Dei gratia Dux quia superiorem non recognoscit. num. 87.
Dux Mantuæ appellatus fuit Illustrissimus. num. 302
Dux Mantuæ & Montisferrati vocatus fuit Excellentissimus. nu. 312
Dux Mantuæ & Montisferrati vocatur Serenissimus, de consuetudine & communi obseruantia. nu. 243
Nec non Magnus Dux. ibid.
Dux Mantuæ & Montisferrati, & alii Duces, Marchiones, & Comites Regales, possunt instaurare instantiam peremptam. num. 181
Dux Mantuæ & Montisferrati, est Magnus Dux, & habet iura Imperii, & suprema est eius potestas in suo Ducatu, in quo ea potest, quæ Imperator in Imperio. num. 153
Dux Montisferrati, seu eius sacrum Consilium in Ducatu Montisferrati, ex consuetudine vigente, & semper practicata, insufflat instantiam causarum vertentium coram Iudicibus ordinariis eius Vasallorum licet ipsi sint inuestiti de mero & mixto Imperio, omnimodaque iurisdictione, ac de regalibus num. 182
Dux Vrbini recognoscit superiorem Summum Pontificem num. 75. vide nu. 62. & intellige ut num. 114. 115. & num. 116
Dux Vrbini potest appellari in suo Ducatu Rex, & Imperator, & Regiam potestatem habet. nu. 153
Dux Vrbini appellatus fuit Illustrissimus. num. 303
Dux Vrbini vocatus fuit Excellentissimus nu. 318
Dux Vrbini appellatur Serenissimus de consuetudine & communi obseruantia 242
Dux Parmæ recognoscit Ecclesiam in superiorem. nu. 76 vide num. 77. & intellige, ut nu. 114. 115. & nu. 116.
Dux Parmæ appellatus fuit Illustrissimus. num. 301
Dux Parmæ & Placentiæ appellatus fuit Excel-

Excellentissimus.nu. 313

Dux Parmæ & Placentiæ vocatur Serenissimus, de consuetudine & communi obseruantia.num. 244

Dux olim Ferrariæ recognoscebat Superiorem.num. 73

Contrarium nu 78. intellige, ut nu. 114. 115. & nu. 116.

Dux olim Ferrariæ in suo Statu habebat iura Imperij & supremi Principis.nu. 158

Dux olim Ferrariæ vocatus fuit Illustrissimus. num. 305

Dux Ferrariæ appellatus fuit Excellentissimus.num 317

Dux Ferrariæ appellatus fuit Serenissimus.de consuetudine & communi obseruantia.num. 245

Nec non Potentissimus, Inuictissimus, & Magnus Princeps. ibid.

Dux Mutinæ appellatus fuit Excellentissimus.num. 318

Dux Mutinæ vocatur Serenissimus.nu. 246

Dux Burgundiæ se Dei gratiâ Ducem vocat, eo quòd non recognoscat superiorem, licet Cassan. dub. ter; an recognoscat in superiorem Regem Franciæ.nu. 85

E.

E A quæ requirunt specialem mentionem, non veniunt in generali sermone. num. 140

Eo ipso, quòd quis creatus Dux Marchio & Comes, non solum regalia videntur in eum translata: verum etiam omnia alia, quæ sunt reseruata in specie soli Principi & Imperatori propter excellentiam.nu. 176

Quod declaratur. ibid.

Episcopi possunt appellari Serenissimi.nu. 250

Episcopi assistentibus Cardinalibus non portant Rochetum, saltem discoopertum, nec Cardinales assidente Papa. num. 345

Exceptio aliquorum casuum in alijs firmat regulam in contrarium nu. 145

F.

F Acta non præsumuntur, nisi probentur.num. 223

Federicus Picus fuit creatus Princeps Mirandulæ.nu. 283

Feudatarij Status Mediolani non possunt gratias delictorum facere, nisi quoad bona & pœnam, quæ ipsis applicantur non respectu personæ num. 352

Feudatarij Status Mediolani non possunt se impedire de vectigali salis; nec impedire officiales salis sub pœna confiscationis bonorum etiam feudalium. nu. 353

Feudatarij Status Mediolani puniuntur receptantes bannitos, & eos non capientes num. 354

Feudatarij Status Mediolani non possunt statuere contra ius commune: nec possunt rescribere Prætoribus, & eorum officialibus, ut procedant summariè in causis ordinarijs.num. 355

Feudatarij Mediolani non possunt se impedire aliquo modo de pertinentibus ad Annonam num. 356

Feudatarij Mediolani non possunt apponere clausulas, appellatione remota, vel mandare, quod procedatur simpliciter & de plano.num. 357

Filius potest esse nobilior patre. numer. 288

Fuluius Pacianus, Doctor Excellentissimus, fuit Auditor & Consiliarius Ducis Sablonetæ nu. 205

Fundamento sublato, superadificatum corruit.num. 107

Fundamento Doctoris sublato, tollitur eius opinio.nu. 108

G.

H.

H Istoria Franciscorum, & Papa Probans. num. 274

Hodiernis temporibus non est disputandum de potestate Dominorum in terris suis quia esset ponere os in Cælum, & revangare & reformare totum Mundum.num. 161

Honor alicui competens non est sumendus præsente superiore, propter reverentiam ipsius superioris. num. 344

I

IDem judicatur de Magno Duce Hetruriæ in suo Dominio, quod de Imperatore in suo Imperio; & ideo potest omnia, quæ potest Imperator. numero. 155.

Iesus Christus D. N. quandoque Dux, quandoq; Rex appellatus fuit. numero. 10

Illi Domini, qui in suis Dominijs habent omnia jura Imperij & omnia possunt, quæ potest Imperator in Imperio, non dicuntur recognoscere superiorem in eis. num. 115

Illustris, & Magnificus, idem sonat. numero 330

Imperator scribendo Ducibus Regalibus, appellat eos Principes. num. 279

Imperator potest facere legem perpetuam num. 40

Imperator dicitur propriè Princeps: alij verò inferiores Domini dicuntur impropriissimè Principes, secundùm Restaur. num. 280

Contrarium tenuit Author de Ducibus Regalibus. ibid.

Imperator fuit appellatus Excellentissimus à Papâ. num. 334

Imperator fuit appellatus Illustrissimus à Papâ. num. 335

Imperator fuit appellatus Serenissimus à Papâ num. 336

Imperator, vel Comes Palatinus ab eo creatus, non possunt legitimare in Ducatu Mediolani, nec in Ducatu Montisferrati; quia Imperatoria potestas fuit translata in Duces. num. 91

Imperator nihil potest in terris Ducatus Mediolani, nisi quatenus permittitur à Duce num. 99

Imperator hodiè in terris alienis pro nihilo reputatur. num. 99

Imperator non potest in civitate Mantuæ uti clausula suprema potestatis, vel auferre jus tertij. num. 100. & ibi, remissivè redditur ratio.

Imperator, & Rex liber, possunt uti plenitudine potestatis. num. 227

Imperator restaurationem instantiæ lapsæ, facto aut culpa judicis, non tenetur reficere expensas retardati processus. num. 191.

Contrarium volvit Menoch. ibid.

Sed ipse Menoch. reprehenditur ab Auctore, à quo defenditur Bursatus, contra quem Menoch. invehebat ibid.

Inanis est disputatio, ubi est statuti decisio. num. 134

Inclusio unius est exclusio alterius. numero. 146

In corona, & per coronationem, Rex consequitur plenitudinem potestatis. numero 232

In dignitatibus non fit descensus, nec promovetur quis de majori ad minus. numero. 53

In materia brocardica certum fundamentum, vel certa decisio non constituitur. num. 292

In re dubia potestas Principis amplianda est. num. 164

Instantia perempta suscitari potest in causis civilibus, & criminalibus; hoc tamen fieri debet cum sale discretionis, putà inspectà sceleris magnitudine. numero 183

Instantia restaurari potest, parte adversa non vacata, nec citata. nu. 184

Instantia restaurari potest bis, & millies, num. 185

Instantia causæ appellationis restaurari potest cum clausula non obstante, quòd appellatio fuerit deserta, vel de plenitudine potestatis, vel ex certa scientia, vel motu proprio. num. 188

Instantia currit, etiam si steterit per judicem, ne causa expediretur, ut quia fit mutatus, absens, vel propter multitudinem causarum impeditus, nu. 190. ubi de communi.

Instantia quando negligentiâ Actoris est peremptâ, expensæ sunt solvenda ab ipso Actore. nu. 192

Instantia quando fuit lapsa dolo Adversarij, ipse tenetur solvere expensas. 193.

Instantia lapsa culpa & negligentia Actoris, & instaurata per Principem, nullâ factâ mentione expensarum, pars opponere potest, quod Adversarius non audiatur, nisi refectis expensis.num. 195

Instantia lapsa culpa & negligentia Actoris, & instaurata per Principem, nulla facta mentione expensarum, si pars non petit earum refectionem, valet judicium.nu. 126

Instantia perempta, partes possunt uno ictu & una approbatione omnia acta iterare, repetere, & renovare ex communi num. 197

Hoc declaratur duobus modis, ut ibi.

Institutio Ducum prior fuit institutione Principum num. 282

Intellectus ad constitutiones Mediolani sub titulo de legitimat. lib 3 nu. 94

Interpretatio cujuslibet dispositionis capienda est, & favorabilis reputatur, per quam jus commune conservatur, & ad illud reducimur.nu. 148

Ioannes Franciscus Terzanius Cremonæ fuit Præceptor Authoris.sub nu. 243

Ioan. Bolognet taxatur per Auctorem.n. 46.

Ioan. Bolognet.reprehensus ab Auctore, sub num. 341

Io.Maria Riminaldus reprehenditur ab Authore, ex quo dicebat, proclamata Marchionum Mantuæ non esse perpetua, sed finiri, & extingui per eorum mortem.num. 44

Iulius Cæsar Gonzaga fuit creatus Princeps Bozuli nu. 283

Ius municipale in proprio loco, ius commune seu eius pars appellari potest.n. 131.ubi de communi.

L.

LAncellot.Conrad.ab Auctore reprehensus sub num. 343

Legati de latere, & Gubernatores Provinciarum, de consuetudine committunt causas cognoscendas summariè, simpliciter, & de plano.num. 224

Lege Regia translata est potestas in Imperatorem.num. 16

Leges, & iura loquentia de Imperatore, locum habent in Ducibus & Principibus, regalia & iura Imperialia habentibus ex privilegio, vel ex consuetudine, cuius initij memoria non existit. n. 51

Lex quod non dicit, nec nos dicere debemus.num. 8

Lex dicitur omne id, quod in ratione cõsistit.num. 348

Lex semper loquitur, & est in viridi observantia.num. 129

Lex bene à Zenone.C. de quadrien. præscript.habet locum in Ducibus Italiæ, regalia & iura Imperialia habentibus.num. 53

Lex quisquis.C.ad leg.Iul.Maiest. nõ habet locum contra filios, nisi quando crimen committitur contra Cæsarem, vel Rempublicam Romanam: non autem quando committitur contra Duces, & Principes superiorem recognoscentes.num.35. vide num. 30

Lex quisquis.C.ad leg. Iul. Maiest. habet locum contra filios delinquentis in Duces Regales Italiæ.& memoria huiusmodi delinquentis damnari potest.n.50

Lex quisquis C. ad leg. Iul. Maiest. tanquam odiosissima, & pœnalis, non est extendenda de persona ad personam. num. 119

Lex quisquis.C.ad leg. Iul. Majest. respectu filiorum hodiè de consuetudine nõ servatur. num. 123

Contrarium tenuit Auctor.nu. 124

Locumtenentes, & Viceduces, non possunt committere causam cognoscendã summariè simpliciter & de plano, nisi Duces dederint suis Locumtenentibus huiusmodi libertatem. num. 218

De consuetudine tamen aliud servatur. num. 224

Locumtenẽs nihil potest contra iura, nec Legatus de latere.num. 219

Locumtenens Principis licet possit omnia quæ ipse Princeps, non tamen potest facere ea, quæ reservata sunt Principi insignum supremæ potestatis, nisi expressum & speciale mandatum habeat.num. 221

Magnus

M.

Magnus Dux Hetruriæ non recognoscit superiorem, ex quo non est Feudatarius, sed liber. num. 77
Magnus Dux Hetruriæ, ac alij Duces Regales, possunt restituere adversùs sententiam, in judicatum transactam. 226
Requiritur tamen, quòd in rescripto dicatur, non obstante tali sententiâ, quæ transivit in rem judicatam. ibid.
Magnus Dux Hetruriæ appellatur Serenissimus, de consuetudine, & communi observantia. num. 559
Majestas dicitur Status maior, vel maior potestas. num. 19
Maiestas nihil aliud importat, nisi aeternitatem. num. 39
Maior & dignior quis dicitur ratione antiquioris institutionis. num. 281
Maior honestas requiritur in fœmina, quam in viro. num. 258
Maior ille præsumitur, qui primò nominatus est. num. 260
Maior est nobilitas, quæ provenit à matori, quam quæ provenit à minori, ita ut nobilitatus à maiori præferatur nobilitato ab inferiore, non obstante temporis anterioritate & prærogativa. num. 70
Mandatum non præsumitur. num. 222
Marchio Castioni assiversis est Princeps Romani Imperij. num. 359
Marchio Ferrariæ habebat Maiestatem. num. 20
Marchiones sunt maiores Comitibus, nisi aliter consuetudine receptum sit. nu. 296
Marchiones perpetuò investiti, censentur supremi Principes in suo Marchionatu, & omnia possunt quæ potest Imperator in toto Orbe, ac ei æquiparantur in suo Marchionatu. num. 297
Matrimonium non vitiatur, sive primò interrogetur sponsus, sive sponsa, cùm hoc non sit de substantia ipsius matrimonij. num. 273
Memoria defuncti damnari potest solùm quando crimen committitur contra Imperatorem, vel Rempublicam Romanam amisceus, quando committitur contra Principes, vel Civitates inferiores. num. 36. vide num. 50
Menoch & Cassan. in errorem lapsi sunt. num. 28
Miles reputatur nobilis ex consuetudine in aliquibus Civitatibus, licet de iure communi militia non sit dignitas. nu. 256
Mulieres ex personâ maritorum dignitatem, & forum consequuntur. nu. 27
Mulieres coruscant radiis maritorum. nu. 272

N.

Negare potestatem Principis, immò solùm disputare de eâ, est crimen quasi Sacrilegij. nu. 160
Nihil in humana cõditione consistit, quod mutationem non sentiat. nu. 321
Nobilitas tanta non est in Coquis & Barbitonsoribus Ducum perpetuò investitorum, & habentium iura Imperialia, quanta est in illis Imperatoris. nu. 69
Nomen Imperatoris quibus olim competeret, & qui primò illud sibi arrogaverint, sub nu. 299. & cur Cæsares, relicto titulo Regis, assumpserint nomen Imperatoris. ibi remissivè.
Non est æqualis seu tanta Maiestas in Ducibus Italiæ, vel aliis Dominis superiorem recognoscentibus, quanta est in Imperatore. num. 29
Non est tutum subdito, in dubium deducere Domini sui potestatem nu. 162
Non de nomine, sed de effectu curandum est. num. 251
Novitates sunt à lege damnatæ. nu. 9. intellige, ut sub num. 350. vers. nec obstat.

O.

Observantia & consuetudo mutanda non est, sed sequenda. n. 234
Observantia communis attendenda est. num. 235
Observantia communis subsequuta, & recepta in ambigua Doctorum opinione

ne, amplectenda est, non obstante dispositione juris communis.nu 238
Observantia est optima interpres in his, qua dignitatem, & nobilitatem respiciunt cùm illa sit, qua titulos tribuit num. 239
Officialis Imperatoris, qui praeest uni provincia, potest citare homines existentes in qualibet provincia Imperij, secundum Bart.num. 104
[illegible] non servatur de consuetudine, num. 106.
Omnes dignitates, & tituli, vel praeminentia, procedunt à Summo Pontifice, & ab Imperatore num. 3
Omnes casus non possunt legibus singulatim comprehendi: quia plures sunt casus, quam leges.num. 350
Omnia Imperatori reservata communicantur Dominis, quando in eorum investituris apposita sunt verba, quòd possint ea omnia qua Romani Imperatores, & Reges facere possunt. nu. 361
Opposita juxta se posita magis elucescunt. num. 1.
Ordo dignitatum cognoscitur ex ordine litera.num. 259
Ordo Ducalis dignitatis, tenuis & humilis fuit. num. 4
Ordo scriptura an attendi debeat, est materia brocardica.num. 290
Ordo scriptura non attenditur, ubi certi sumus, dispositionem non dare ordinem majoritatis vel pracedentia. nu. 293
Ordo scriptura non attenditur, cùm ratio dissuadet.num. 294

P.

Papa appellat Reges, charissimos filios: reliquos vero Principes, dilectos filios.num. 337
Papa loquitur tanquam pater spiritualis.num. 339
Papa est major Imperatore, & Regibus, ut Sol est major Luna: quoniam quãta est inter Solem & Lunam differentia, tanta est inter Papam & Imperatorem.num. 347
Par est virtus legis & consuetudinis.nu. 254. *& sub nu.* 346
Par.de Puteo notatur ab Auctore eò quòd non alleget fideliter Hostiens. sub num. 296.
Pater filio omnem honorem impendere non tenetur.nu. 340
Patriarcha Gradensis debet pracedere presbyteros Cardinales, cùm ipse reperiatur in ordine litera primo loco descriptus.num 262. *vide tamen sub nu.* 265. *&* 266.
Patriarcha potest facere ante se Crucem deferre nisi in Urbe Romanâ, & ubicunque Summus Pontifex fuerit, aut ejus legatus, utens insigniis Apostolica sedis num. 660
Paucissimi sunt Reges, qui recognoscunt superiorem.num. 57
Plus juris habet Rex in Regno, quàm Imperator in Imperio.num. 17.
Pœna.l.quisquis.C.ad leg. Iul. Majest. respectu filiorum non habet locum, ubi crimen committitur contra propriam Civitatem ex communis, & veriori, n. 125.
Pœna d.l.quisquis, respectu filiorum habet locum, quando crimen committitur contra Duces Regales Italia.num. 126.
Pœna d.l.quisquis. C. ad leg. Iul. Majest. respectu filiorum habet locum, quando crimen committitur cõtra Papam, Imperatorem, vel Regem, superiorem non recognoscentem.num. 127
Potestas legitimandi per rescriptum, est de reservatis Papa & Imperatoris, qua non potest exercere, nisi ab his, quibus ipsi concesserunt & commiserunt. nu. 202
Prasente Legato de latere, officium Legati minoris quiescit, quandiu Legatus major prasens fuerit.nu. 343
Pratores Civitatum non ferunt baculum justitia, assistente provincia praside. n. 346
Princeps quando instauravit instantiam lapsam cum hoc, quòd reficiantur expensa, si pars eas non refecerit, agere non poterit. num. 194
Princeps est major Duce. nu. 275

Con-

Contrarium sub nu 277. quod tenet & confirmat Author num. seqq.
Princeps nihil aliud est, nisi primus, & caput. num. 278
Privilegia Ducum Italiae, qui sunt perpetuò investiti, & jure proprio perpetuam jurisdictionem, regalia & jura Imperialia habent, sunt perpetua secundùm eorum naturam, nisi aliter dicatur, vel contrarium constet, numero 41.

Q.

Quaerere legem & authoritatem, ubi adest naturalis ratio, infirmi est intellectus, num. 340
Quilibet Patriarcha debet praecedere Cardinales. num. 263. Vide sub numero 265. & 266.

R.

Ratio quaedam Curt. Iun. Barbat. Boss. Bursat. & Roland. a Valle, improbata ab Auctore. 93
Regalia, & Iura Imperij, competunt Marchione Castioni à feuderijs, quia omnia facere potest in Statu suo, quae potest Imperator in toto Orbe. numero. 360
Reges Franciae & Lusitaniae appellati fuerunt à Papa Illustres nu. 333
Reges Franciae & Lusitaniae appellati fuerunt Excellentissimi a Papa numero. 331
Reges ab initio majorem potestatem habuerunt, quam Imperatores. numero. 15
Reges Navarrae, Armeniae, Vngariae, & Cataloniae, non subsunt Imperio, numero. 46
Reges possunt dici Serenissimi, sicut Imperator, ex quo in eorum Regnis sunt tanquam Imperatores, & obtinent supremum locum nu. 149
Regio Burgundiae olim erat Regnum, deinde fuit Ducatus. nu. 12
Reprehensibile judicari non debet si secundùm varietatem temporum statuta quoque variantur humana. n. 326
Reservata Principi non transeunt in Locumtenentem ipsius Principis generale mandatum habentem. nu. 320
Rex Franciae, & Rex Hispaniae sunt Serenissimi sub num. 2.
Rex Franciae non recognoscit superiorem de jure nec de facto ex com. muni. num. 59
Rex Franciae intitulatur Dei gratia Rex quia non recognoscit superiorem, nisi Deum, & Ensem, num. 86
Rex Franciae appellatus fuit Magnificus à Papa. num. 332
Rex Hispaniae non recognoscit superiorem num. 59
Rex Portugaliae non recognoscit superiorem. num. 60
Rex Angliae non habet superiorem. num. 61
Rex Sciciliae est liber, & Monarcha in Regno suo num. 62
Rex Aragonum est exemptus ab Imperio, num. 63
Rex Castellae non subest Imperio, numero. 65
Rex legionis non est subditus Imperatori, num. 66
Rex nullus reperitur in quo tanta seu aequalis sit Majestas, quanta est in Imperatore. num. 55
Rex de facto superiorem non recognoscens legitimare potest nu. 204
Rimin. jun. fuit Praeceptor Auctoris, sub num. 58
Rudolphus Imperator concessit libertatem Lucensibus pretio duodecim milium ducatorum num. 112

S.

Saul primus Rex Israel appellatus fuit Dux. num. 11
Sermones particulares sunt veriores, generales verò fallaciores. num. 52
Socinus junior reprehenditur num. 118
Solus Imperator regulariter potest concedere immunitatem, & exemptionem à collectis, oneribus, & angarijs, etiam in praejudicium aliorum num. 213

Solus Imperator potest legem condere num. 211.
Solus Imperator dicitur Serenissimus, & Augusta Serenissima & Reges qui superiorem non recognoscunt Serenissimi dicuntur nu. 2.
Solus Imperator potest indicere, & bellũ gerere num. 166
Solus Princeps potest insufflare spiritum vita instantia perempta nu. 180
Solus Princeps potest imponere & instituere novum vectigal.num. 198
Solus Princeps potest tollere & sanare omnem defectum juris positivi nu. 201.
Solus Princeps committit causas summariè, simpliciter, & de plano. nu. 215
Solus Princeps potest restituere contra sententiam, qua transivit in judicatum num.225. vide sub num. 226.
Solus Papa, vel Imperator, possunt removere appellationem.nu. 209
Splendor Stellarum non aquè lucet, sicut splendor Solis.nu. 30
Sponsus an debeat primò interrogari, vel Sponsa. nu 267. & seqq.
Vide ibi quid Author opinetur.
Statuta locorum sunt jus Civile.nu. 130
Statutum corrigens jus commune, servandum est pro lege communi.numer. 129
Statutum pravalet in loco, ubi viget, etiamsi jus commune disponeret contrarium.num. 132
Statutum Castiloni à strivegijs reservat legitimam pijs in bonis patrum rebellium.num. 136
Statutum intelligi debet secundùm jus commune, ut minùs ab eo recedatur, quàm fieri potest. num. 147
Subrogatum sapit naturam ejus, in cujus locum subrogatur, cum qualitatibus & privilegiis suis, et iamsi subrogatum sit alterius natura, quam est illud, in cujus locum subrogatur, vel etiamsi in aliquo discreparet nu. 120
Successor in statum, cùm succedit, nõ revocat legem Pradecessoris, videtur illam approbare cum suâ determinatione. num. 45
Sufficit, aliquid ex communi observantiâ receptum esse, quicquid sit de juris subtilitate.num. 236
Summus Princeps superiorem non recognoscens, potest esse judex in causâ propriâ.num. 207
Superioritas illa, quam habent Papa, vel Imperator, respectu solius investitura, non nocet Ducibus, nec consideranda est respectu meri & mixti Imperij, quod exercent in suos subditos, & eorum bona.nu. 116
Suprema potestas Ducis Mantua & Mõtisferrati, fuit sibi ab Imperatore concessa, & longissimo tempore prascripta num. 154

T.

Terminus clarissimus capitur in genere & in specie: & in genere convenit omnibus dignitatibus, & in specie est quartus gradus dignitatum num. 284
Titulus Majestatis convenit soli Imperatori & Regibus.nu. 14
Titulus Majestatis convenit Ducibus Regalibus Italia in suis Dominiis. nu. 18. & num.28. & nu.29.
Titulus Excellentissimi competit Marchioni Castiloni à strivegiis.nu. 358

V.

Ubi fit mentio de Poeta simpliciter, apud Gracos intelligitur de Homero, & apud Latinos de Virgilio, per Excellentiam.num. 299
Verba debent intelligi in omni dispositione, ut aliquid operentur, & ne sint superflua.num. 48
Verba non dicuntur superflua, quando sunt prolata ad majorem declarationẽ & tollendam dubitationem, quia tũc satis operari dicuntur. nu.49
Vespasianus Gonzaga fuit creatus Princeps Sabloneta.num. 283
Vespasianus Gonzaga, Princeps Sabloneta, creatus fuit postea Dux ejusdem Civitatis.num. 286

Vesp